

DEMOKRACIJA

Intervju s
finančnim
ministrom in
predsednikom
Nove Slovenije
dr. Andrejem
Bajukom

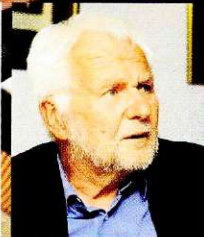
1548.23
34,567.90
23.56
45.89
112.56
56.78

DAVČNA Razbremenitev in hitrejši razvoj

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

KOLUMNA

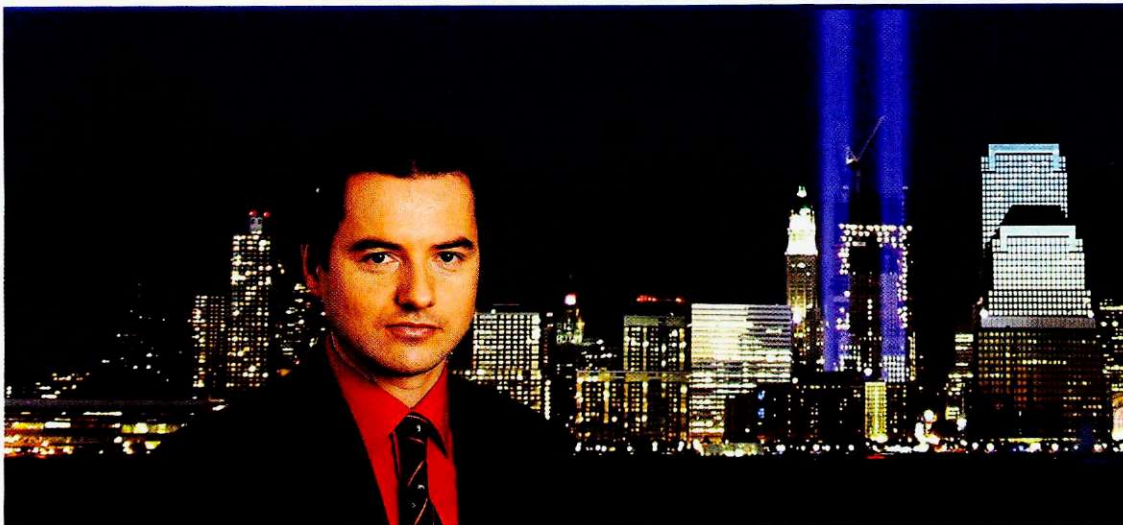
Dr. Hubert Požarnik

Odnos med politiko in moralo

Več smeha,
več žura!

Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!

Posledice zločina

Metod Berlec

Ob peti obletnici napadov na ZDA, v katerih je umrlo skoraj tri tisoč ljudi, je ameriški predsednik George W. Bush Američanom in svetovni javnosti sporočil, da niso prosili za vojno proti terorizmu, ampak jim je bila vsiljena. Vojna ne bo končana, dokler ne „zmagamo mi ali skrajneži“. Po njegovo gre za vojno med tiranijo in svobodo, za boj za civilizacijo, ki se mora biti do konca, ker bi poraz izročil Bližnji vzhod v roke radikalnim diktatorjem, oboroženim z jedrskim orožjem. “Gre za ohranitev načina življenja svobodnih držav, saj poskušajo islamski radikalci zgraditi imperij, v katerem bodo ženske doma kot v zaporu, moški bodo tepeni, če zamudijo molitev, teroristi pa bodo imeli varno zavetje za načrtovanje in izvajanje napadov na ZDA in druge civilizirane države.” Po njegovem prepričanju ne gre le za vojaški spopad, ampak za ideološko vojno 21. stoletja. Na drugi strani drugi človek Al Kaide Ajman al Zawahiri poziva vse muslimane, naj nadaljujejo odpor proti ZDA, ter grozi Američanom in njihovim zaveznikom: „Naj vas ne skrbi za vaše enote v Afganistanu in Iraku. Tam so že pogubljene. Naj vas raje skrbi za vašo navzočnost na dveh območjih; prvo je Perzijski zaliv, od koder vas bomo izgnali, drugo pa je Izrael, kjer se krepijo sile svete vojne. Z vašim porazom v Izraelu se bo končala prevlada sionistov in križarjev.“

Samuel P. Huntington, profesor na Harvardu, bi rekel, da se na neki način uresničujejo njegove napovedi o spopadu civilizacij, še posebej o spopadu med zahodno in islamsko civilizacijo, ki je v zadnjih letih najbolj agresivna. Pri tem je profesor nekoliko zanemaril dejstvo, da obstajajo veliki spori tudi znotraj posameznih civilizacij. Po 11. septembru 2001 je mednarodna skupnost pod vodstvom ZDA obracunala z nazadnjaškim talibskim afganistanskim režimom, ki je podpiral teroristično mrežo Al Kaida Osama bin Ladna. Sledil je ameriški napad na Irak, ki je razdelil svetovno javnost. Zazevala je precejšnjo razpoko med ZDA in tako imenovano staro Evropo. Tu je nastal izvorni greh boja proti terorizmu. Ne-

katero države (Francija, Nemčija ...) so ga sprejele s figo v žepu, kar je pripomoglo k opogumljanju teroristov in neuspešnemu boju proti njim. Danes se veliko govori o nesmiselnosti napada na Irak. Če bi šlo vse po načrtu, bi bila ta država lahko zgled drugim arabskim državam, tako pa je postala jedro nestabilnosti v regiji. Verjetno bi lahko Američani takoj po zasedbi z veliko večjim številom vojakov v kali zatrli poskuse kakršnega koli upora. Danes je to veliko težje, saj morajo ameriške sile ravnati z iraškimi uporniki precej bolj obzirno in v skladu s svojo demokratično tradicijo, ki jo želijo širiti po svetu. Prej je Sadam Husein po potrebi tudi s kemičnim orožjem delal red v večnacionalni državi.

Za Busha velja, da na nekatere stvari zaradi svoje protestantske gorečnosti gleda precej idealistično in zato nekoliko zanemarja realnost. Ta kaže, da so bili številni narodi v preteklosti veseli osvoboditve od zunaj, hkrati pa so si hitro zaželeli popolne samostojnosti in so jim „osvoboditelji“ postali odveč.

Kljub številnim porodnim krčem je duh demokracije ušel iz steklenice tudi v arabskem svetu. Islamski ekstremizem je delno odgovor na to. Kot kažejo raziskave uglednega sociologa vrednot Roberta Ingleharta, si ljudje, vzgojeni v islamski kulturi, prav tako želijo svobode in demokracije kot ljudje na Zahodu. Še posebej svobode. Pri odnosu do žensk so na primer precej za časom, če gledamo z evropskega stališča. Nekateri razmišljajo, da bi bilo v prihodnje zato smiselno, da bi boj proti islamskemu terorizmu prepustili muslimanskim državam samim, predvsem tistim, ki imajo demokratične nastavke.

Ob peti obletnici terorističnih napadov ameriška administracija spoznava svoje napake v vojni proti terorizmu in jih poskuša odpraviti. Mednarodna skupnost bi morala ob tem nastopiti enotno. A verjetno je to le pobožna želja, saj mednarodna levičarska javnost močno nasprotuje ameriški administraciji in na veliko opravičuje islamski terorizem. Skrajneži pa s tem spet dobivajo veter v svoja jadra ... **D**

Ob peti obletnici terorističnih napadov ameriška administracija spoznava svoje napake v vojni proti terorizmu in jih poskuša odpraviti. Mednarodna skupnost bi morala ob tem nastopiti enotno ...

UVODNE STRANI

- 9 Slovenska vojska na prepihu
10 Pogledi: Pošastna imena
11 Kolumna: Politika in morala

POLITIKA IN MEDIJI

- 12 Bitka za mestne občine
14 Sproščeni in samozavestni
16 Deset let Demokracije

GOSPODARSTVO

- 18 Izdal nacionalni interes
22 Cena nafte navzdol!

SLOVENIJA

- 24 Minister med dvema ognjema
26 Slovenija – energetska velesila?
28 Boj z mlino na veter

TUJINA

- 30 Prekletstvo črnega zlata
32 Globus: Kuga na pohodu
33 Tuji tisk: Judje za zgled

INTERVJU

- 34 Dr. Andrej Bajuk

NEKOČ IN DANES

- 39 Obsodili so človeka
41 750 let mesta Kranja
42 Naši kraji: Lipica

KULTURA

- 46 Dopustimo slovenščini raznolikost
47 Dnevi evropske kulturne dediščine

OGLEDALO

- 48 Film: Izkazovanje čustev
50 Avtomobilizem: Megane grandtour
52 Zdravje: Revma bolezen starejših?
54 Šport: Amerika, imamo težavo!
56 Črna kronika: Izgubljeno v ognju
58 Rumeno: Verbotnova je zaljubljena
60 TV Kuloar: Standard!
62 Kronika časa: Pokol Ircev
66 Vajglova vzporedna diplomacija

34 Intervju: dr. Andrej Bajuk

Predlogi sprememb v davčni zakonodaji so del širšega sklopa reform, ki jih izvajamo že od decembra 2004, in uresničitev reform, ki jih je vlada sprejela pred letom dni. Njihov namen je povečati gospodarsko rast in blaginjo v Sloveniji.

12 Bitka za mestne občine

Kampanja pred lokalnimi volitvami že dosega vrhunec, saj se iztekajo roki za vložitev kandidatur za župane in občinske svetnike. Težišče volitev bo, kot je običajno, v mestnih občinah.

14 Sproščeni in samozavestni

Prejšnjo soboto je izolski Simonov zaliv sprejel večtisočglavo množico ljudi iz vse Slovenije, ki so se v sproščenem ozračju zbrali na Festivalu SDS. Slavnostni govornik je bil predsednik stranke in vlade Janez Janša.

18 Izdal nacionalni interes

Janez Pergar, član Kučanovega Foruma 21 in Jankovičev svetovalec, je za neznano ceno prodal Kompas internetnemu hrvaškemu podjetju, katerega polovični lastniki naj bi bili avstrijski bankirji, in pri tem pozabil na nacionalni interes.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),

Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

V. d. direktorja: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

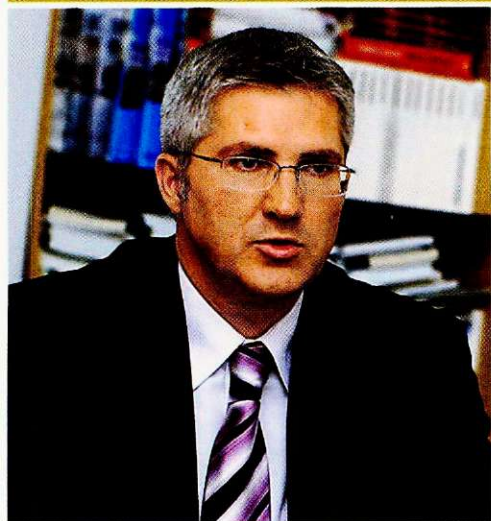
TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polnočnik s prvo revijo v mesecu. Odlage sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz toolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven, iStockphoto

Želimo se utrditi kot regijsko središče

Mitja Volčanšek

Pogovarjali smo se z Antonom Štihcem, članom Slovenske demokratske stranke, ki bo po dveh letih vodenja mestne občine (MO) Murska Sobota znova kandidiral za župana.

Pri kandidaturi vas podpira široka paleta strank. Gre to pripisati vašemu dosedanjemu delu?

Verjetno tudi temu, mislim pa, da je bistveno to, da sem že pred dvema letoma kandidiral kot skupni kandidat več strank, za kar si prizadevam tudi letos. Kdor koli je župan, je župan vseh ne glede na strankarsko prepričanje.

Lahko na kratko orišete svoj program?

Župan sem dve leti in v tem času se ne da narediti vsega, da pa se narediti zacetke za marsikaj. Za naslednje štiriletno obdobje predvidevamo številne spremembe v razvoju MO, želimo izkoristiti svoje danosti. Mursko Soboto želimo utrditi kot regijsko središče. Temeljne usmeritve občine izhajajo že iz t. i. projekta OKO. Kratica pomeni Opportunities, Knowledge, Options oz. priložnosti, znanje, opcije. Znotraj tega projekta smo načrtali štiri razvojne stebre. Prvi zajema industrijsko-obrtno cono na območju, ki je že delno komunalno opremljeno, našli smo tudi prve investitorje. Do leta 2008 naj bi tam zaposlili vsaj 90 ljudi. Predvidevamo tudi graditev tehnološko-inovacijskega centra, kjer bi šlo za povezovanje gospodarstva in znanja.

Drugi steber predstavlja transportno-logistični center tik ob avtocesti. Z njim želimo izkoristiti svoj geografski položaj, se pravi potek 5. evropskega koridorja skozi našo občino.

Tretji steber predstavlja znanje. Načrtujemo vzpostavitev visokošolskega središča za Pomurje. V času, ko sem župan, smo pridobili visokošolski program management v agroživilstvu in razvoj podeželja, ki naj bi se začel izvajati v letošnjem letu. Gre za sploh prvi visokošolski program v Pomurju. Začeli smo oblikovati turistično fakulteto z enoto v Murski Soboti, ko pa se bo vojska izselila iz sedanje vojašnice, bo v njej visokošolsko središče.

Četrty steber smo poimenovali POTKA kot akronim iz besed: podeželje, okolje, turizem, kulturna dediščina in »adventure«. Gre za posebno turistično ponudbo. Ne moremo niti ne želimo konkurirati velikim središčem za množični turizem. Želimo pa razviti več projektov, med njimi športno-rekreacijski in zdraviliški center na območju murskosoboškega kopališča. Prav zdaj izbiramo strateškega zasebnega partnerja za ta projekt, vreden 7,3 milijona evrov. Razvijati želimo tudi objekte za športe, ki so v naši pokrajini slabo razviti.

Poleg vsega tega pa ne smemo pozabiti na visoko stopnjo brezposelnosti in na strukturo brezposelnih. Tako si v prihodnji industrijsko-obrtni coni želimo takšnih podjetij, ki bodo zaposlovala ljudi, ki iščejo zaposlitev. Tudi tovarna Mura je problem. Kot regijsko središče moramo razmišljati o njenem prestrukturiranju. Hkrati je za napredek treba razmišljati o razvijanju nekaterih produkcijskih niš.

Očitno imate z občino veliko načrtov. Kako pa je do zdaj potekalo sodelovanje s sosednjimi občinami? Ali ni razdrobljenost Pomurja predstavljala ovire?

To je delno res, delno pa ne. To je bilo z vidika majhnih občin dobro, kajti šli so v različne investicije. Razdrobljenost po drugi strani pomeni, da se je težko dogovoriti o projektih za celotno regijo. Sem tudi predsednik sveta pomurske regije in za uspeh štejem že to, da smo se odločili, da svet, ki ga sestavlja 26 županov, ustanovimo in da smo se dogovorili o temeljni hierarhiji kot tudi o ustanovitvi zveze občin. Sedaj se pripravljamo sprememba zakonodaje za ustanovitev pokrajin, tako da bomo morali speljati te procese do konca. Do zdaj so vedno nastale težave, ko je država občinam dodelila sredstva za posamezno regijo, saj se nismo mogli dogovoriti o skupnih projektih. Kar se nas tiče, komaj čakamo na ustanovitev pokrajine, saj se bo s tem financiranje regijskih ustanov, ki so vse v Murski Soboti, preneslo na pokrajino. Sem optimist in pričakujem, da bo v prihodnosti sodelovanje med občinami zaradi dodatnega denarja še boljše.

Vrniva se k volitvam. Kako gledate na župansko tekmo?

Čim več nas bo, bolje bo, kajti vsak kandidat bo predstavil svoj program, v vsakem programu pa se bodo gotovo našle dobre ideje. Kdor bo zmagal, bo župan vseh in moral bo skrbeti za blaginjo vsega prebivalstva.

Podobnik kot izraelska havbica

Marjan Podobnik v zadnjem času rad opozarja na domnevno škodljivo politiko, ki naj bi jo v primeru meje ob reki Muri vodila vlada, pri tem pa pozablja, da je del vlade tudi njegova stranka. Podobnik očitno nadaljuje s politiko, ki precej spominja na znamenite izraelske havbice, ki jih je v Slovenijo uvozil Jelko Kacin; ko namreč te ustrelijo, najprej pobijejo pol svojih.

ISKRICA

Sadovi

Aleksander Škorc

„... in vam povem, da sploh ne veste, kako srečni ste, ker uživate v svoji lepi domovini in vam ni treba naokoli gniti po zaporih. Po drugi strani pa ni lepšega kot deliti kruto usodo s sestradanimi Afričani, se prepustiti njihovi gostoljubnosti in jesti njihovo borno hrano, ki je še zase nimajo dovolj. Res ljubim ta ljudstva in čudovite trenutke sem preživel z njimi. Vi ne veste, kako lepo je gledati njihovo umiranje, jih ob tem držati za roke in ... oprostite nesramnim solzicam, ki mi nebrzdano polzijo po licih, a ne morem drugače. Ne morete si predstavljati, kako so srečni, ko jih s čvrstim stiskom pospremim na ono stran. Komaj čakam, da se vrnem in bom lahko zopet nag tekal med njimi. Veste, oni so tako naravni, da jih to sploh ne moti. Tudi oni so pretežno nagi, čeprav zaradi lakote ne tekajo naokoli ... Kako? Če me je predsednik rešil? Nikakor ne. On me je v to godljo spravil. Obljubil je, da bom v zaporu samo en teden in da je vse dogovorjeno. Pa pogledajte, kaj je bilo. Tega človeka bom tožil, ker me je po njegovi krivdi žuželka pičila v uho. Tudi pol honorarja od moje bodoče knjige ne bo videl. Dogovor gor ali dol, tudi on se ni držal svojega ...“

V istem času je umrl Steve Irvin, veliki ljubitelj živali. Na smrt zlorabljen s strani medijev je vse življenje prebil med živalmi, jih lovil, prenašal, bežal pred njimi in še marsikaj. S svojimi dejavnostmi jim je seveda šel močno na živce in končno so nekemu skatu popustili živci. Pičil ga je v prsi in odplaval med nesmrtni, Steve pa v večna lovišča.

V teh dneh je najstarejša hči Franca in Marice z Bukovega vrha nastopila svojo prvo službo. Njenih šest sester ji pod skrbnimi starševskimi očmi pogumno sledi na skromni, trnovi, a kljub vsemu čudoviti življenjski poti. Težko si je predstavljati vsa žrtovanja članov te enkratne družine, ker le redki vedo, v kakšne skrajnosti zmore zaplavati človeška skromnost. Prav tako se ne da razumeti ponosa staršev ob pogledu na svojo četico krasnih bitij, saj so resnična bogastva ljudem zaradi preobilice dobrin večinoma skrita.

Ljudje počno nedoumljive stvari in pri vsem skupaj je jasno samo to, kako bo kdo umrl. Steve je to že storil, za ljubitelja sestradanih se to da zlahka uganiti, Franc in Marica pa bosta to zanesljivo storila ob pestovanju pravnukov, v visoki starosti, srečna in zadovoljna.

Je že tako, da človeku, ki v življenju ustvari bogu vsečne sadove, bog dopusti v njih tudi nekoliko uživati.

H-umor

»Najbolj očitna razlika navzven med obojimi je v tem, da so »kučanovci« levi komunisti, ki postanejo sentimentalni ob gledanju partizanskih filmov ter ob spominu na Titovo štafeto, »janšisti« pa so desni komunisti, ki se sramujejo svojega članstva v komunistični partiji v mladih dneh in danes zelo vneto to pozabljajo s pljuvanjem po »komunistih« in s pogostimi obiski nedeljskih maš.«

(Ekonomist Jože P. Damijan po odhodu z mesta ministra za razvoj razočaran ugotavlja, da je celotna slovenska politika okužena s komunizmom. Zakaj je kolaboriral z »desnimi komunisti«, ni pojasnil.)

»Že od malega sem nekakšen predstavnik za mir. Najprej v svoji družini, ulici, vasi pa potem širše ...«

(Tomo Križnar ima mirovništvo v genih.)

»Občudujemo njegove misije, čeprav so nekoliko nenavadne za diplomatske standarde.«

(Zunanji minister Dimitrij Rupel se je ob Križnarjevem primeru seznanil z »alternativno diplomacijo«.)

»Lahko samo rečem, da je to še en dokaz, da smo v tem času kot ljudska stranka, kot močna stranka uspeli preprečiti veliko škodljivih potez takratne LDS, vseh pa očitno ne.«

(Nekdanjemu podpredsedniku vlade in nekdanjemu prvaku SLS Marjanu Podobniku je marsikatera vladna poteza ušla izpod nadzora. Sedaj pa se spet petelini.)

»Oba, le da jaz nikoli ne oblečem krila.«

(Voditelj TV-oddaje Odmevi Uroš Slak odgovarja na vprašanje, kdo od njiju – živi s Petro Kerčmar – doma nosi hlače.)

»Siti lačnemu ne verjame, dokler ga ta ne vrže v zrak.«

(Novinar Andrej Brstovšek razlaga, zakaj je pred petimi leti prišlo do največjega terorističnega napada na ZDA.)

»Naj mi sindikati ne govorijo, da hočejo imeti take socialne pravice kot v Skandinaviji, obenem pa grške davke. To ne gre skupaj.«

(Finančnik dr. Marko Kranjec je pometel s tistimi, ki hočejo imeti minimalne davke in ogromno socialnih pravic.)

»Karl Erjavec je napaka. Človek, kot je on, ne bi smel postati minister.«

(Novinar Rok Praprotnik se čudi, kaj na ministru za obrambo dela državljan Erjavec.)

»Drugače se obnašam, po telefonu se ne šalim več tako, kot sem se prej, ker so potem vse moje šale uporabili proti meni.«

(Koprski župan Boris Popovič je po priporu še bolj prepričan, da ima Udba še vedno ušesa.)

»V Belgiji je divjala pedofilska afera, cel svet je bil osupel, celo v Sloveniji smo o tem veliko brali in poslušali – Marjan Podobnik pa je polepil Slovenijo s plakatom, na katerem je poziral s svojima mladoletnima hčerkama. Hčerkama? Kdo pa je rekel, da sta to hčerki? Ko sem se prvič peljal mimo plakata, sem prav ustavil in šel gledat, če kje piše na drobno. Nič ni pisalo!«

(Publicist Marko Crnkovič razkriva deset let staro tvegano potezo Marjana Podobnika.)

»Šele ukinitvev davkov bi pomenila zaresno poenostavitev davčnega postopka.«

(Poslanec SD Dušan Kumer bi problem davčnih postopkov rešil na preprost način. Res pravi populist.)

Udbovska vlada zasedala na Slivnici

Sredi preteklega tedna smo v uredništvo dobili namig, naj bi imeli upokojeni sodelavci in uslužbenci nekdanje Službe državne varnosti (SDV) ali bolj popularno Udbe tisti dan piknik pri lovski koči Grahovo na Slivnici pri Cerknici.

Novica se nam je zdela precej neverjetna, saj si nihče ne more misliti, da bi člani organizacije, ki je v prejšnjem sistemu množično kršila človekove pravice, odpravljena pa je bila ob osamosvojitvi, čutili potrebo po druženju. Vseeno smo se odpravili na Slivnico in se na lastne oči prepričali, da je bil namig resničen. V okolici omenjene lovske kočice se je namreč zabavalo kakih 70 ali 80 ljudi. Ker smo vedeli, da bomo s svojim prihodom zabavo pokvarili, smo za nekaj trenutkov postali v bližnjem gozdu in prisluhnili nekdanjemu republiškem sekretarju za notranje zadeve Tomažu Ertlu, ki je prav takrat nagovoril zbrane. Kot nam je uspelo ujeti, so se na Slivnici zbrali pripadniki nekdanje Ozne, njene naslednice SDV, Varnostno-informativne službe in nekateri aktivni člani Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (Sova). Zbrane naj bi obiskal in pozdravil nekdanji direktor Sove Tomaž Lovrenčič, na srečanje pa je lahko pri-

Na Slivnici se je zbrala nad vse skrivnostna družina. Nagovoril jo je Tomaž Ertl.

šlo le 300 povabljenih gostov. Na začetku srečanja naj bi se sešla njihova »vlada«, ki naj bi tik pred Ertlovim govorom končala s svojim delom, vendar pa Ertl v svojem govoru ni povedal, o čem naj bi razpravljala.

Ker nas je zanimalo, kakšno vlado se gre do nekdanji udbovci in pripadniki Sove na Slivnici in kdo je vse skupaj organiziral, smo se po odgovore odpravili neposredno k ude-

ležencem piknika, vendar z vprašanji nismo prišli daleč. Takoj ko so nas udeleženci piknika zagledali, je k nam pristopil gospod srednjih let in nas vprašal, kdo smo. Ko smo mu povedali, da smo novinarji, nam je pojasnil, da je to zasebno srečanje in da novinarji na njem nismo zaželeni, ker če bi želeli, da je javnost obveščena o njihovem srečanju, bi sklicali tiskovno konferenco. Dodal je še, da je fotografiranje prepovedano, da na naša vprašanja ne bo odgovarjal in da lahko s fotografom nekaj pojeva in popijeva, nato pa morava oditi. Ker je gospod pri svoji odločitvi vztrajal, sva tako na koncu tudi naredila, pri vsem skupaj pa je nastal vtis, da morajo nekdanji pripadniki Udbe imeti precej slabo vest, če se morajo po petnajstih letih demokracije še vedno skrivati po gozdovih. No, številni od njih jo imajo povsem upravičeno, saj je danes v veliki meri znano, kaj vse so počeli. A. K.

Naval na medijski sklad

Takole so na ministrstvu začeli odpirati vloge.

V začetku preteklega tedna se je iztekel rok, ko so morali zainteresirani mediji oddati vloge za letni javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev v letu 2006. Kot so pretekli četrtek sporočili z ministr-

stva za kulturo, ki je razpis objavilo, so do v razpisu določenega roka prejeli 934 vlog. Te bo, kot so dejali, pregledala in ocenila posebna komisija, ki jo je imenoval minister za kulturo Vasko Simoniti, kdo si lahko obeta sredstva iz skupno skoraj milijardo tolarjev vrednega sklada, pa naj bi bilo znano najpozneje do 6. novembra.

Naj ob tem zapišemo, da se za sredstva iz medijskega sklada poteguje tudi naša revija. Demokracija kandidira s 16 projekti v skupni vrednosti okoli 90 milijonov tolarjev; 14 projektov se nanaša na programske vsebine, dva pa na elektronske publikacije oziroma tehnično infrastrukturo. Če bi ministrstvo podprlo vse naše projekte, bi glede na to, da financira največ polovico projekta, iz sklada prejeli okoli 45 milijonov tolarjev. A.K.

Razočarani orači

Pretekli konec tedna je na Lokvah pri Črnomlju potekalo 50. državno tekmovanje oračev. Udeleženci so pričakovali, da bo na slovesni akademiji ob 50-letnici tekmovanja slovenskih oračev kot slavnostni govornik nastopil predsednik države Janez Drnovšek, vendar je slednji udeležbo v zadnjem trenutku odpovedal, zaradi česar so bili organizatorji in domačini razočarani. V lokalnih občinah so pisali, da Belokrajncem očitno še ne gre tako slabo kot ljudem v Darfurju, da bi se predsednik države napotil k njim na obisk. No, Drnovšek se je raje udeležil nedeljskega vegetarijanskega piknika v ljubljanskem Mostecu in dejal, da rad pride na takšne prireditve, da podpre ljudi, ki se s tem ukvarjajo, a je pri tem pozabil, da zdravi pridelki rastejo le na dobro preorani zemlji, ne pa na betonu. V. K.

Janez Drnovšek odpovedal obisk.

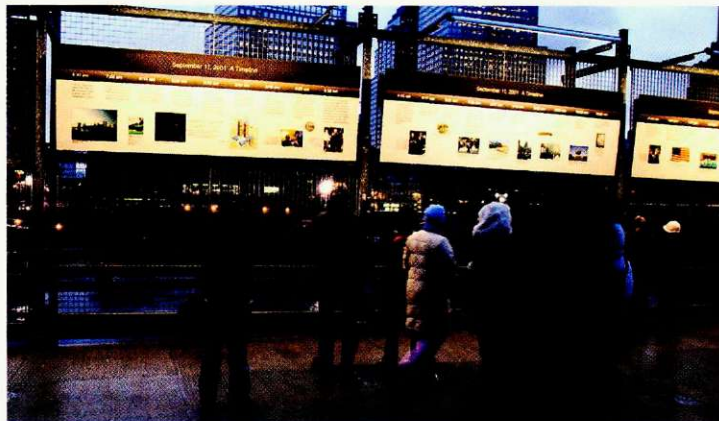
Ob peti obletnici terorističnih napadov

Predsednik slovenske vlade Janez Janša je ob peti obletnici terorističnih napadov na ZDA 11. septembra 2001 v izjavi za javnost analiziral tragedijo, ki je ugasnila številna nedolžna življenja.

Napadi so človeštvo brutalno opozorili na varnostno realnost sodobnega sveta. Takrat se je končalo obdobje, ko je velik del svetovnega prebivalstva verjel, da po koncu hladne vojne prihaja do trajnega obdobja miru in stabilnosti, je v uvodu zapisal premier.

„Pokazalo se je, da demografske, razvojne, medkulturne in druge napetosti, ki spremljajo proces globalizacije, lahko postanejo alibi različnim skrajnim skupinam, ki ne izbirajo sredstev pri uveljavljanju svojih ciljev. Res je sicer, da so razlogi za terorizem kompleksni, vendar pa nobeden med njimi ne opravičuje ogrožanja nedolžnih življenj. Zato se je silovitost terorističnih napadov pred petimi leti odrazila tudi v povečani odločnosti mednarodne skupnosti, da se zoperstavi tovrstnim terorističnim grožnjam.

Boj proti terorizmu zahteva celovito in večplastno angažiranje vseh dejavnikov mednarodne skupnosti. Ne obstaja en sam način, ki bi bil uporaben za vse pojave terorizma. Pri vseh pa je

potreben aktivni pristop, ki dviguje raven varnosti, hkrati pa vsem terorističnim strukturam pošilja pomembno sporočilo: civilizirani svet ne bo popuščal pred njihovim nasilnimi in kriminalnimi dejanji.

Sodobni terorizem deluje tako, da udari tam, kjer odkrije najšibkejšo točko. Zaradi globalne narave sodobnega sveta je tarče mogoče najti kjerkoli na planetu, še zlasti v razvitem delu sveta. Razmišljanja v smislu, da bo državam, ki niso vključene v boj proti terorizmu, teroristična grožnja prihranjena, so zmotna in nevarna. Pasivnost samo opogumlja teroriste k vztrajanju v delovanju, ki je v popolnem nasprotju z vsem, kar je ustvarila človeška civilizacija.

Neprecenljivo dimenzijo učinkovitega boja proti terorizmu predstavlja sinergija naporov različnih mednarodnih organizacij od OZN, EU, NATO, OVSE, SE kot tudi različnih regionalnih oblik sodelovanja in individualnih nacionalnih naporov. Slovenija je od vsega začetka vključena v okrepljena prizadevanja mednarodne skupnosti za

odpravljanje vzrokov nastanka terorizma. Prav tako je vključena v odstranitev teroristične grožnje v navedenih okvirih. Danes pripadniki Slovenske vojske v pobudah mednarodne skupnosti na nestabilnih območjih sveta najbolj konkretno izpričujejo zavezanost skupnim ciljem prostora svobode, ki mu pripadamo. Prav ta območja so najbolj plodna tla za širjenje skrajnih idej in razvoj teroristične infrastrukture, zato je slovenska podpora pri širjenju varnosti in stabilnosti najboljši prispevek h globalnemu boju proti terorizmu. Večplastna narava tega boja narokuje tudi preplet političnih, gospodarsko-razvojnih in obrambno-varnostnih mehanizmov v okviru slovenskega prispevka.“

Slovenija bo skupaj z drugim svobodoljubnim svetom vztrajala v boju proti terorizmu. Pri tem bo še posebej tesno sodelovala z državami, s katerimi deli temeljne vrednote in načela demokracije, spoštovanje človekovih pravic in pravne države, je ob koncu zapisal predsednik vlade Janez Janša. M. B.

0 aktualnih temah

Predstavniki in privrženci Slovenske ljudske stranke so se minulo nedeljo zbrali na Ptujju, kjer je potekal 15. tabor stranke. V osrednjem govoru se je predsednik SLS ter minister za okolje in prostor Janez Podobnik dotaknil nekaterih aktualnih družbenopolitičnih tem, predvsem slovensko-hrvaškega spora pri Hotizi ter problematike slovenskega kmetijstva. V stranki bodo, tako Podobnik, vztrajali, da ostane ozemlje na levi strani Mure pri Hotizi slovensko. Ob tem je pozabil, da je za tamkajšnje zaplete delno kriva tudi njihova stranka, ki je bila dolga leta v koaliciji z LDS. Predsednik SLS je med drugim izrazil upanje v učinkovitost davčne reforme za slovensko kmetijstvo in

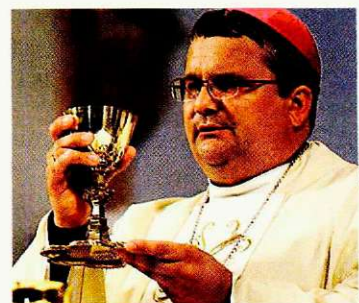

Zbranim na Ptujju je govoril Janez Podobnik.

napovedal, da bo zaradi dolgoročnosti vladnih projektov stranka ostala zaveznica pomladnih strank tudi po prihodnjih parlamentarnih volitvah. Tabora, ki se je začel z mašo na Ptujjski Gori, se je po ocenah organizatorjev udeležilo okoli 7 tisoč ljudi. P. A.

Štumpf posvečen

Mariborska nadškofija je minulo nedeljo dobila novega pomožnega škofa. V mariborski stolnici sv. Janeza Krstnika je bil v ta naziv posvečen dr. Peter Štumpf. Slovesnost je vodil mariborski nadškof in metropolit Franc Kramberger, somaševala pa sta škofa Anton Stres in Marjan Turnšek. Štiriinštiridesetletnega Štumpfa, člana redovne skupnosti don Boskovih salezijancev, je za pomožnega škofa že 24. maja letos imenoval papež Benedikt XVI. Doma je iz Beltincev in je dober poznavalec prekmurske zgodovine, še posebej družbenih in cerkvenih razmer na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Ukvarja se predvsem s pastoralo družin, študentov in zakonskih skupin. S poljudnoznanstvenimi članki in pogovori sodeluje tudi v nekaterih osrednjih slovenskih cerkvenih medijih. P. A.

Novi mariborski pomožni škof

foto: G. Furman/VRNET

Vojska na prepihu

Mitja Volčanšek

Oklepniki ne bodo dražji Obrambni minister Karl Erjavec zadnje dni skupaj s slovenskim vojaškim vrhom polni prve strani časopisov. Prav v času, ko se Slovenska vojska (SV) pripravlja na sodelovanje v izredno pomembni misiji »peacekeepinga« v južnem Libanonu, so javnost vznemirile govorice o zapletih pri nakupu oklepnikov finskega izdelovalca Patrie in domnevnih spolnih zlorabah znotraj SV.

Medtem sta Erjavec in načelnik GŠ Albin Gutman predsedniku Drnovšku prejšnjo sredo predstavila nova izhodišča vojaške doktrine SV in srednjeročni obrambni program. Ta bo kljub zmanjšanju proračunskih sredstev za 20 milijard v naslednjih dveh letih po ministrovih besedah izpolnil vse obveznosti do zveze NATO in torej ne bo vplival niti na dobavo oklepnikov 8x8. Pojasnilo je bilo posebej utemeljeno, saj so javnost presenetile nekatere nasprotno navedbe.

Verjetno je davkoplačevalce in še marsikaterega nemirnega duha na Koroškem vznemirilo poročanje časopisa Dnevnik, ki se sklicuje na interni dokument generalštaba SV, po katerem naj bi se nakup oklepnikov časovno zavlekel – prvi bi bili dobavljeni leta 2008, dobava zadnjih pa naj bi segla celo v leto 2010, predvsem pa naj bi se zaradi te zamude njihova skupna cena povzpela s 64 na 92 milijard slovenskih tolarjev. Kot izhaja iz razprave na parlamentarnem odboru za obrambo, omenjeni dokument lahko obstaja, vendar naj bi šlo kvečjemu za del obsežnejšega gradiva, ki je predmet usklajevanja, zagotovo pa ga minister ni utegnil videti, še manj pa podpisati. Ker na GŠ delovnih dokumentov ne hranijo, ne bo mogoče uresničiti zahteve nekaterih članov parlamentarnega odbora za vpogled v domnevni dokument.

Vsekakor je jasno, da zaveze ministrstva za obrambo ostajajo, se pravi, da bo slednje poskrbelo za nakup 135 oklepnikov, katerih skupna cena se ne bo spreminjala. Kot zagotavlja Erjavec, pogajanja z dobaviteljem Rotisom tečejo nemoteno in tako naj ne bi bilo ovir za izpolnitev zaveze, da bi prve oklepnike dobili konec prihodnjega leta, ministrstvo pa naj bi jih plačalo v letu 2008.

O nadlegovanju brez dokazov Drugo občutljivo področje je odprl sindikat SV, ki naj bi bil ministrstvo že dalj časa opozarjal na domnevno spolno nadlegovanje dveh pripadnic SV. Pri poskusu reševanja tega vprašanja naj bi bil sindikat na ministrstvu naletel na gluha ušesa, prejšnji teden pa je zadeva pristala na odboru DZ za obrambo. Kot je pojasnila predsednica sindikata Mileva Štukelj, so se obrnili tako na odbor DZ za obrambo kot tudi na predsednika republike in ombudsmana, čeprav naj jim ne bi šlo za zbujanje publicitete.

Minister Erjavec je očitke, da ni imel posluha za omenjeni primer, kategorično zavrnil. O zadevi, za katero je izvedel marca letos, je od pristojnih zahteval preučitev obtožb, a vse do zdaj ni dobil niti podatkov o domnevnih storilcih niti ni prejel nobene prijave o spolnem nadlegovanju. Ker

Minister Karl Erjavec in načelnik generalštaba SV Albin Gutman zavračata domnevne afere.

Vsekakor je jasno, da zaveze ministrstva za obrambo ostajajo, kar pomeni, da bo slednje poskrbelo za nakup 135 oklepnikov, katerih skupna cena se ne bo spreminjala.

gre za zelo hude obtožbe, bo zadevo mogoče preiskovati le s potrebnimi podatki, je članom odbora pojasnil Erjavec.

Tudi Slovenija v Libanon Ob vsem naštetem je bila odločitev, ki jo je vlada sprejela na četrtkovi seji, da v sklopu mirovne misije UNIFIL v nemirni Libanon pošlje do 12 vojakov, skoraj v drugem planu. Za nekatere morda skromno število je treba razumeti v luči angažiranosti SV na številnih mirovnih misijah po svetu. Čeprav bodo usklajevanja o sodelovanju s partnersko državo (bržkone bo to katera izmed držav, s katerimi je SV že sodelovala na podobnih misijah) še potekala in bosta od tega odvisni tako kadrovska sestava slovenske odprave kot tudi trajanje misije in možnost rotacije vojakov, gre – to lahko že zdaj rečemo – za pomembno potezo. Z jasnimi pristojnostmi bodo misijo ZN, ki bo skupno štela 15.000 vojakov, prvič vodile sile iz držav Evropske unije in tako končno prevzele dejavnejšo vlogo pri reševanju krize na območju, ki velja za predsobo Evrope. ■

Pošastna imena

Pavel Ferluga

Poimenovanje šol in drugih kulturnih objektov je vprašanje civilizacije in humanizma.

Poleg dobrega okusa in družbene demokratične emancipacije seveda v dojemanju tistih vrednot, ki to res so. Pa poglejmo, kako je to pri nas. Kot vsak narod se radi ponašamo z osebnostmi, ki so v slovenski zgodovini pripomogle k vrednostno kakovostnemu napredku na kulturno-civilizacijski ravni. Tu ne mislim obravnavati predvojnih poimenovanj, ki so bila bolj ali manj v skladu s prej omenjenimi vrednostnimi načeli (pesniki, pisatelji, nasploh kulturniki in osebnosti tedanjega in preteklega časa, ki so pozitivno zaznamovale slovenstvo). Po zadnji vojni pa se krepko zatakne. Imamo šole, ki nosijo imena po spornih nasilnih, če ne celo zločinskih osebnostih zadnjega polstoletnega vladanja totalitarne diktatorske ideologije, ki nam zagotovo ni zapustila kulturno-civilizacijsko vredne zapuščine. Mislim, da smo edini v EU, ki imamo množico šol, poimenovanih po znanih zločincih, ki niso spoštovali ne človekovih pravic, prava, demokracije ne duhovnih vrednot. Nepravnost so izvajali načrtno. Pošiljali so nedolžne ljudi v smrt (največkrat z gnusnim mučenjem). Vsak normalen človek je pričakoval, da bo po osamosvojitvi tudi Slovenija oprala madež zločinstva v vojnem in posebno v povojnem norenju, kot so to naredili drugi narodi, pri katerih je bila situacija podobna. Pa ga ni! Na proceljih šol se bohotijo imena in celo kipi ljudi, ki so rezali spolovila svojim političnim nasprotnikom in počenjali neverjetne brutalnosti v imenu ideologije, ki jo imajo danes povsod za zločinsko. Nič nimam proti temu, da take »spomine« apologeti omenjenega mračnjastva ohranjajo v svoji zasebnosti, a pošastno je, da se v svobodni demokratični Sloveniji ta imena pojavljajo uradno na šolskih poslopih, dokumentih in spričevalih.

Ne morem razumeti, da danes, ko smo v EU, te sramote še nismo oprali. Kje je vzrok? Ali se oblasti bojijo takih odrešujočih potez? Zelo verjetno. To pomeni, da večina Slovencev še vedno časti nespodobne nepridiprave (nekatero celo na pol pismene) in njihova gnusna dejanja. Ali smo res tako nizko padli?

Mislim, da ima marsikateri od teh bleščečih »kulturnikov« na šolah dosje, pri katerem bi zardel celo Jack Razparač. In ta imena bodo naši otroci še naprej nosili natisnjena na šolskih spričevalih in dokumentih. Ali naj tudi to vključimo v slovensko kulturno dediščino? Res pošastno.

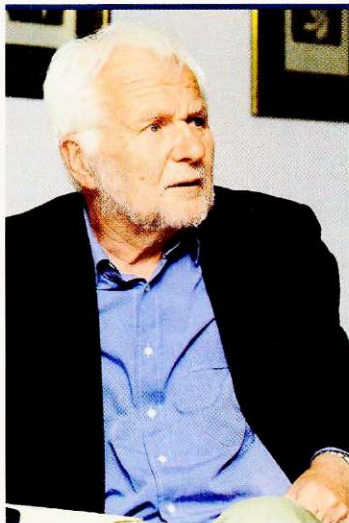

Vzpodbudni kazalniki

Vida Kocjan

Makroekonomski kazalniki v Republiki Sloveniji so odlični, kar pomeni, da je naša država na dobri poti.

Rast bruto domačega proizvoda (BDP) se povečuje že štiri četrtletja zapored, kar pomeni nepretrgano rast v zadnjih šestnajstih mesecih. Ne spomnimo se, da bi se to zgodilo že kdaj prej v času samostojne države. Ob tem rast BDP ni majhna, saj se je letos v primerjavi z istim obdobjem lani povečala kar za 4,9 odstotka. Ob tem so podatki iz četrtletja v četrtletje ugodnejši. V drugem četrtletju letos se je BDP realno povečal za 2,8 odstotka, v primerjavi z drugim četrtletjem v letu 2005 pa kar za 5,6 odstotka. Ni odveč, če povemo, da znaša vrednost BDP (merjena po tekočih cenah) letos 1.816 milijard tolarjev, kar je za 7,2 odstotka več kot pred letom dni. Hkrati s tem se povečuje tudi gospodarska rast. V prvi polovici letošnjega leta je bila kar za 5 odstotkov večja kot v istem obdobju lani. Ugodni so tudi drugi kazalniki poslovanja. Brutonaložbe se letos realno povečujejo hitreje kot lani, visoka gospodarska rast pa se odraža tudi v stalnem povečevanju zaposlenosti. Po podatkih državnega statističnega urada je bilo letos zaposlenih 928 tisoč oseb, kar je za slab odstotek več kot pred letom dni. Spodbudni so tudi podatki o rasti obsega industrijske proizvodnje. Ta se je v primerjavi z lanskim julijem povečal za dobrih sedem odstotkov. Trend gospodarske rasti se torej nenehno izboljšuje, kar je zelo dobro, čeprav se o tem v javnosti ne govori veliko. Opozicija molči, vzpodbudnih kazalnikov rasti ne komentira, dobrega dela vlade ne pohvali niti aktualni predsednik države, kaj šele nekdanji. Slednji se je zavil v molk, aktualni pa je vso svojo dejavnost namenil pritisku na vlado, naj mu vendarle odobri dodatnih 180 oziroma po zadnjih podatkih 140 milijonov tolarjev, kolikor naj bi mu kljub povečanemu proračunu zmanjkalo za njegove dejavnosti, ki so pogosto eksotične, avanturistične in na meji razumnosti. Veliko več besed kot odličnim makroekonomskim kazalnikom je v javnosti namenjenih davčnim spremembam, kar je po svoje tudi prav, saj davki najprej in najbolj udarijo po žepu vsakega posameznika. Vendar je na tem področju tudi precej polresnic, neresnic in namigovanj, pri čemer igra predsednika države ni najbolj poštena. Predstavniki LDS strašijo z najrazličnejšimi floskulami, drugi so bolj ali manj previdni. Dejstvo pa je, da je vlada pripravila zanimive rešitve, četudi morda ne najboljših. To so pač predlogi reform, kakršne lahko glede na stanje v državi še izvede. Finančno ministrstvo jih zdaj predstavlja zainteresirani javnosti, ob tem pa bo najverjetneje prišlo do nekaterih manjših sprememb. Jasno pa je, da se davek na dodano vrednost v prihodnje ne bo povečal. Vsaj tako je javno dejal finančni minister, opirajoč se pri tem na uvodoma predstavljene makroekonomske podatke. Država je torej na dobri poti.

Politika in morala

Dr. Hubert Požarnik

Odnos med politiko in moralo sodi med klasične teme politične filozofije. Podobno traja že dolgo časa konflikt med tako imenovanim idealističnim in realističnim pogledom na politiko. Tako na primer je veliki antični mislec Platon menil, da ni dopustno ločevati morale in politike, zaradi česar politični predstavniki ljudstva ne smejo početi, kar se ne spodobi preprostim državljanom, medtem ko sta bila njegova nasprotnika Theresimahos in Gorgias glede tega manj rahločutna.

Tudi florentinski renesančni filozof Niccolo Machiavelli, prvi vidnejši novoveški zagovornik političnega pragmatizma, je v svojem znamenitem delu *Vladar leta 1513* zapisal, da je dobiti oblast, jo ohraniti in povečati edino merilo in glavna naloga dobrega, torej uspešnega vladarja; poleg tega pa še obramba in ohranitev države z vsemi sredstvi in za vsako ceno. Če je potrebno, tako Machiavelli, se državniku zato ni treba ozirati na veljavna pravna določila in moralne norme. Med drugim že zato ne, ker tisti, ki hoče vedno ravnati moralno, v politiki nujno propade med številnimi tekmeci, ki so nemoralni. Zato se mora vladar, ki želi ostati vladar, naučiti biti nemoralen. Pаметen državnik si sicer nadene vitez miline, usmiljenja, človekoljubnosti in ravna moralno, ko je to mogoče brez škode zanj, vendar sme in celo mora, če gre za njegovo oblast in interese države, ravnati tudi v nasprotju z moralnimi načeli.

Za umik morale iz politike naj bi govorila še druga dejstva. Tako na primer naj bi bili tudi politiki samo ljudje, zaradi česar ne smemo pričakovati, da bodo bolj moralni kot večina državljanov. Drugi opozarjajo, da političnih dejanj preprosto ni mogoče vedno presojeti z merilnim orodjem »moralno – nemoralno«. Med domnevnimi argumenti za ne preveč tesno zvezo med politiko in moralo najdemo tudi trditev, da je mogoče v preprostih življenjskih okoliščinah hitro in točno presoditi, ali je neka odločitev moralna, medtem ko mora politik pogosto odločati in ukrepati v zelo nejasni situaciji, ko ni mogoče zanesljivo predvideti, kakšne bodo dejanske posledice. Prav tako morala ne pozna kompromisov, medtem ko so ti neločljiv del demokratične politike. Skratka, politika je potemtakem nekaj posebnega, zato morajo veljati zanj posebna merila. Tisto, kar nas mora motiti pri političnih, ni pomanjkanje njihovih kreposti, pač pa znanja, domišljije in poguma, torej njihova nesposobnost koristno ravnati z močjo, ki jo imajo.

Ali to res pomeni, da se politikom in političnim strankam ni treba ozirati na moralna načela in norme?

Politika resda ni prireditev, posvečena morali, podobno kot tudi politične stranke in parlamenti niso njeni hrami. In vendar politika ne sme obiti morale.

Če postane svet politike območje, ki deluje po lastnih merilih, potem se umakne iz nje vest in se v njej neha odgovornost. Z drugimi besedami; politika in morala ne smeta biti ločeni, vsaka na svojem bregu. Poleg tega morajo biti politiki in državljani zavezani istim moralnim zahtevam. Zato je nujno, da začnemo v prihodnje pogosteje kot sedaj presojeti politike in programe političnih strank z vidika moralnih norm. »Ni mogoče privoliti,« je pred časom zapisal Joseph Ratzinger, sedanjí papež, »v čedalje večjo izgubo samoumevnosti moralnega na vseh področjih življenja in s tem tudi v politiki.« Podobnega mnenja je ameriški pridigar Jim Wallis; »Naš čas naravnost vpije po morali v politiki, po tem, da morala prekvasi politiko. Le politika, oprta na moralo, lahko tako prenovi naše osebno in skupno življenje, da bo primerna za 21. stoletje. Zato se mora morala spolitizirati, da postane politika moralna.

Ugotoviti, ali nekdo resno misli, kar govori, ni lahko. Zato je že v antični zgodbi Momos, eden manj pomembnejših bogov, očital Hephaistosu, oblikovalcu človeka, da je naredil napako, ker mu ni v prsi vgradil okenca, da bi mu lahko drugi ljudje videli v srce, prebrali njegove misli in preverili njegove namene. Posebno težko je seveda ugotoviti, kako je s tem pri politikih, ker imajo na pretek možnosti, da prikrijejo resnico o sebi. In vendar bi bilo zgrešeno, če že vnaprej ne bi verjeli nobenemu politiku in nobeni politični stranki. Če

vrzemo vse v isti koš, češ da so vsi enaki, delamo s tem hote ali nehote krivico prav tistim med njimi, ki imajo, kot je menil francoski filozof Jean Jacques Rousseau, »v srcu zapisano resnico in poštenost, in uslugo tistim, ki imajo v njem zapisano nekaj čisto drugega«. Kdor misli, da je politika počelo vsega zla

Na volitvah naj se nagrajujejo tisti, ki zagovarjajo etična načela.

na tem svetu in vsi politiki neumni in pokvarjeni, dela s tem tudi slabo uslugo demokraciji.

Najmanj, kar moramo storiti, če res želimo moralne politike in moralno politiko ter to, da država ne bo le organizacijsko-interesna, ampak tudi moralna skupnost, je potemtakem, da nagradimo na volitvah tiste med njimi, ki zagovarjajo etična načela, živijo v skladu z njimi in se trudijo, da politika ne bo namenjena le ohranitvi in večanju njihove politične moči, pač pa blaginje vseh državljanov. ■

Bitka za mestne občine

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Kampanja pred lokalnimi volitvami že dosega vrhunec, saj se iztekajo roki za vložitev kandidatur za župane in občinske svetnike. Težišče volitev bo, kot je običajno, v mestnih občinah.

Tokrat bosta v ospredju zlasti najpomembnejši mestni občini, to sta Ljubljana in Maribor. O volilni tekmi v Ljubljani smo pisali v prejšnjih številkah Demokracije. Tekma bo seveda najbolj napeta prav v tej občini, saj si iz oči v oči stojita kandidata z dobrim finančnim oz. menedžerskim znanjem, to sta Jankovič in Arhar. Oba sta tako rekoč že izločila dosedanje županjo Danico Simšič, ki jo je njena matična stranka SD vendarle podprla, in to kljub namigom, da je Simšičeva sprejela kandidaturo le po volji Boruta Pahorja, ki pa se bržkone zaveda, da SD v Ljubljani tokrat nimajo veliko možnosti za uspeh. Prav tako ne v Kopru, kjer se zmaga znova nasmiha dosedanjemu županu Borisu

Popoviču. Pahorjevim Socialnim demokratom kaže slabo tudi v Mariboru, kjer se bo neodločni Boris Sovič najverjetneje moral posloviti od županskega stolčka.

Konvencija za Arharja V Ljubljani je v četrtek, 7. septembra, v mali dvorani Slovenske filharmonije potekala krajša konvencija, ki je bila namenjena v glavnem gostom iz ljubljanskih odborov vseh treh pomladnih strank. Na njej so predsedniki odborov Andrej Bručan (SDS), Franci Slak (NSi) in Anton Grabeljšek (SLS) javno izrekli podporo Arharjevi kandidaturi. Grabeljšek bo imel morda med Arharjevimi zavezniki najpomembnejšo vlogo, saj je Arhar še vedno najbližje SLS, vendar pa izpostavljanje te

povezave ne bi spodbudno delovalo na Ljubljančane glede na to, da se SLS drži sloves »podeželske« stranke. Grabeljšek je v nagovoru izpostavil dejstvo, da je ena najpomembnejših prioritet v Ljubljani varnost (najverjetneje je mišljena varnost v najširšem pomenu besede) in da bo z zmago Franceta Arharja na volitvah mesto v varnih rokah. Grabeljšek si tako želi, da bi bilo delovanje mestne uprave učinkovito in v dobro vseh meščanov, izrazil pa je tudi prepričanje, da je Arhar zaslužen za to, da imamo danes stabilno valuto (v uporabi bo le še do konca letošnjega leta, op. p.). V svojem nagovoru se ni mogel izogniti primerjavi med Arharjem in Jankovičem: »Primerjati graditev trgovskih centrov s tako zahtevnim

projektom, kot je uspešna uveljavitev tolarja, je neprimerno, nedopustno, lahko bi rekli nehigienično.«

Predsednik mestnega odbora SDS Andrej Bručan, minister za zdravje, je v svojem nagovoru predvsem kritiziral sedanjo mestno oblast, saj naj bi mestna koalicija svoje interese postavljala pred interese meščanov. Z Arharjevo zmago na županskih volitvah naj bi javne finance Ljubljane končno dobile dobrega gospodarja. Podobno meni tudi predsednik mestnega odbora NSi Franci Slak (njegov soimenjak, sicer pa režiser in član Aktivne Slovenije, bo kandidiral za ljubljanskega župana), ki opozarja, da v sedanjih razmerah Ljubljani namesto razcveta grozi razsulo. Po njegovem mnenju sta proble-

matična predvsem urbanizem in promet, kar je eden od razlogov, da NSi podpira Arharja v tekmi za županski stolček. Slakovo stališče pa preseneča tiste, ki so bili močno razočarani, ko so ljubljanski svetniki iz vrst NSi pred letom in pol pripomogli k preprečitvi graditve novega trgovskega centra, kmalu potem pa je mestni svet odobril širitev Mercatorjevega trgovskega centra v bližini lokacije, kjer naj bi stal Spar. Mnogi so si ravnanje svetnikov NSi razlagali kot posledico dejstva, naj bi bil Slak povezan z Mercatorjem, ki ga je tedaj vodil Zoran Janković, sedanjí Arharjev najresnejši tekmeč. Arhar je v svojem nagovoru ob koncu konvencije poudaril, da so javne finance mestna rakava rana. Če upravljanje in preglednost v javnih financah nista na pravem mestu, lahko tlakujeta pot h korupciji in prelivanju javnega denarja v zasebne žepe, je dejal Arhar. Po njegovem mnenju si Ljubljančani želijo večjo kakovost življenja, Ljubljana pa mora postati sodobna evropska prestolnica.

Sovič brez podpore Zanimivo je tudi v Mariboru, kjer se prav tako kot v Ljubljani obeta poraz dosejane oblastne garniture, ki jo vodi župan Boris Sovič. Slednji se je v javnomnenjski raziskavi SPEM znašel celo na četrtem mestu (10,1 odstotka), prehiteli pa so ga Milan Petek iz LDS (12,4 odstotka), Franc Kangler iz SLS (17,7 odstotka) in Gregor Pivec (neodvisni kandidat s podporo SDS), ki je med vsemi kandidati prejel največ glasov, to je 31,1 odstotka. Zanimivo pa je, da je med tistimi, za katerega volivci zagotovo ne bi glasovali, na vrhu prav Boris Sovič (38 odstotkov). Favorit je torej Gregor Pivec, ki ga je v petek, 8. septembra, ob svojem obisku

V Mariboru po javnomnenjskih anketah daleč najbolje kaže Gregorju Pivcu. Precej za njim sta Franc Kangler in Boris Sovič.

v romarski cerkvi v Gorci na Ma-lečniku podprl tudi evropski poslanec Lojze Peterle, kar kaže, da ga bo najverjetneje podprla tudi NSi. Do vložitve kandidature mu manjka okrog petsto podpisov. Zbral naj bi jih v kratkem glede na to, da uživa velik ugled. Celo politični nasprotniki mu priznavajo, da je ugleden Mariborčan. Nekatere naj bi sicer motilo, da ga podpira SDS (»kriva« naj bi bila naveza, ki se je ustvarila, ko je bil premier Janez Janša lani na operaciji v mariborski bolnišnici), zaradi česar naj ne bi bil neodvisen. Kljub temu pa mu javnomnenjske raziskave pripisujejo največ možnosti, čeprav bo konkurenca v Mariboru precejšnja. Tako so kandidature (poleg Kanglerja in Pivca) napovedali Milan Petek, državnozborni poslanec LDS, Stojan Auer (Lista za pravičnost in razvoj), Milan Kuster (neodvisni kandidat), Franc Piberl (Glas žensk Slovenije), Stanislav Holc (Neodvisna štajerska stranka), Jože Kuhar (Lista za skladen razvoj Maribora), Rihard Kovačič-Modri (neodvisni kandidat, član Gibanja za pravičnost in razvoj) in Melita Cimerman (Zeleni Slovenije). Med neodločnimi je poleg Soviča še Sašo Peče iz SNS.

Danica Simšič nima veliko možnosti.

Koprski župan Boris Popovič

V Kopru brez sprememb Večjih sprememb pa ne pričakujejo v Kopru, saj naj bi Boris Popovič kljub hudemu pritisku represivnih organov ostal župan še en mandat. Številni Koprčani celo priznavajo, da je bil pripor, v katerem je Popovič pristal kmalu po začetku mandata, dejansko velika napaka koprške nomenklature, ki naj bi po Popovičevem prepričanju obvladovala tudi policijo in kriminaliste. Tako naj bi nomenklatura s priprtjem Popoviča ugriznila v lasten rep, potem ko je njen kandidat Dino Pucer doživel boleč poraz. Naj-

verjetneje pa se spremembe obetajo v dveh sosednjih občinah, v Piranu in Izoli, kjer vladata županji iz vrst SD. Medtem ko se bo s sedanjo izolsko županjo Bredo Pečan spopadel kirurg dr. Tomislav Klokočovnik, bo Tomaž Gantar kandidiral v Piranu. Zanimiv spopad se obeta tudi na Gorenjskem, in sicer v Kranju, kjer bo LDS zastopal Franc Košir, dolgoletni direktor slovenske carinske uprave, njegov glavni izziv pa bo premagati sedanjega župana Mohorja Bogataja, ki je pred štirimi leti kandidiral s podporo LDS. **D**

Arharjev volilni program

V torek je France Arhar na tiskovni konferenci predstavil svoj volilni program. Med drugim si bo prizadeval za vrnitev Trga republike Ljubljančanom, pri čemer je izpostavil, da je treba tako Trg republike kot Kongresni trg očistiti pločevine, hkrati pa zagotoviti več parkirnih mest pod zemljo. Med njegovimi prioritetami so še premestitev sejmišča na rob Ljubljane (na prostoru zdajšnjega sejmišča pa postaviti študentsko in poslovno središče), preureditev Hale Tivoli, graditev novega športnega centra ter ureditev parkov in skupnih površin. Glavne smernice Arharjevega programa bodo ureditev stanovanjskih in drugih socialnih vprašanj, skrb za red in varnost, ureditev prometa in infrastrukture, večje povezovanje Ljubljane s primestnimi občinami, razvoj gospodarstva, turizma, zdravstva ter možnosti kulturnega, športnega in rekreacijskega udejstvovanja.

Sproščeni in samozavestni

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

V soboto je izolski Simonov zaliv sprejel večtisočglavo množico ljudi iz vse Slovenije, ki so se v sproščenem ozračju zbrali na Festivalu SDS. Slavnostni govornik je bil predsednik vlade in stranke Janez Janša.

Nekoliko presenetljiva izbira Obale, ki se je drži nezavidljiv sloves »rdeče trdnjave«, se je nazadnje izkazala za zadetek v polno. Sončno vreme in še povsem poletna temperatura sta bila le pika na i organizacijskemu stroju, ki je poskrbel za brezhibno izvedbo dogodka. Ob tem je razkošen zabavni program pripravil obiskovalcem sproščeno, prijateljsko ozračje skozi ves dan. A pojdemo po vrsti.

Prisrčno ozračje Uradno se je festival začel ob 10. uri dopoldne, a so obiskovalci že pred tem začeli polniti plažo in travnik ob njej, kjer so organizatorji že v petek postavili odre in vso potrebno opremo. V pričakovanju prihoda vodstva stranke z njenim predse-

dnikom in premierjem Janezom Janšo so se člani SDS, strankini privrženci in ne nazadnje naključni obiskovalci ter radovedneži sukali okoli številnih stojnic. Tu so poleg jedače in pijače lahko spoznavali tradicionalne dobrote Slovenske Istre in prišli do majic in kap, ki jih bodo še v prihodnje spominjale na festival. Po ocenah organizatorjev je množica, ki je z osebnimi vozili in posebnimi avtobusi prihrumela v Izolo in napolnila domala vsa parkirna mesta v bližini osrednje izolske plaže, štela 17.000 ljudi.

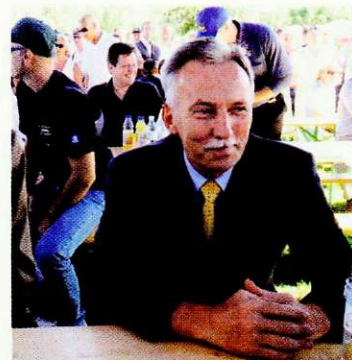
Štiri leta po zadnjem tovrstnem strankinem druženju se je poznalo, da se je SDS dokončno uveljavila in da niti v občini, ki je tradicionalno »v pristojnosti« Socialnih demokratov, ni več

greh izkazovati drugačno politično prepričanje. Precejšnjega zanimanja obiskovalcev je bila deležna tudi stojnica Demokracije, saj je tednik dostojno predstavila tudi tistim, ki ga še ne poznajo najbolje.

Politični motor Predsednik Janša je skupaj z ožjim vodstvom, ki ga je sestavljal dobršen del vladne ekipe skupaj z vidnimi člani poslanske skupine in gosti, na prizorišče prispel z morja. Ladjica, ki je izkrcala vodstvo stranke, je bila nato ves dan na voljo obiskovalcem festivala za panoramsko plovbo po morju, ki ga je ta dan dodobra razburkala burja. Nekaj po deseti uri se je torej začel kulturno-zabavni program. Najbolj zveneča imena, ki so zabavala

množico, so bila: Anja Rupel, Natalija Verboten, Marjan Zgonc ter skupini Kingston in Čuki.

Pod geslom »Danes, za jutri. Za Slovenijo« pa je izzvenel govor Janeza Janše, ki je spomnil na namen družjenja. Po njegovo »prenovljena in okrepljena Slovenska demokrat-

France Arhar, v ozadju Gregor Pivec

Množičen obisk festivala Slovenske demokratske stranke v Izoli

Navzoče so zabavali znani slovenski estradniki, med njimi Natalija Verboten.

ska stranka danes predstavlja glavni politični motor Slovenije« na novi poti, na katero je naša država stopila po zadnjih državnozbornih volitvah. Demokracija se namreč širi in je neustavljiv proces, je dejal Janša. Pri tem se je premier dotaknil dediščine, ki jo je prevzel od prejšnje vlade in je bila mešana, a vendarle slabša, kot se je javno prikazovalo. Kljub temu, tako je ocenil predsednik SDS, so »z dobrim izbiranjem prioritet in realnim pristopom ... nekatere zadeve že izboljšali«. Vodilo pri tem je blaginja Slovenije, je prepričan Janša, katere temelj »je lahko le visoka gospodarska rast in visok BDP na prebivalca«.

Delovanje SDS v tem smislu ostaja povezano z geslom stranke na prejšnjih lokalnih volitvah, to je »Vsak človek je najpomembnejši!«. V ta namen si v stranki prizadevajo za hitrejši gospodarski razvoj ob sočasnem ohranjanju socialne, okoljske, šolske, kulturne in varnostne politike. Janša je ob tem pozitivno ocenil prodornost Slovenije kot najuspešnejše nove članice EU, kar je očitno ob visoki gospodarski rasti, nizki stopnji brezposelnosti ter skorajšnjem pre-

vzemu evra in vstopa v schengensko območje. Nova priložnost bo po Janševo tudi predsedovanje Slovenije Evropski uniji v letu 2008.

Pomen volitev V svojem govoru se je predsednik najmočnejše politične stranke v državi pričakovano dotaknil bližajočih se lokalnih volitev, ki bodo po svoje zgodovinske, saj bodo novoizvoljeni župani in občinski svetniki kot prvi in edini v zgodovini sodelovali pri ustanavljanju pokrajin.

Po Janševo »prenovljena in okrepljena Slovenska demokratska stranka danes predstavlja glavni politični motor Slovenije« na novi poti.

Temu primerni so tudi strankini cilji, saj poleg dobrega izida Janša pričakuje predvsem, »da dobimo ... ljudi, ki bodo znali dobro in pošteno upravljati s skupnimi zadevami«. Ob zavedanju dediščine preteklosti bo tako SDS »še naprej vodila uravnoteženo sredinsko politiko,« s katero bo

skrbela za sodelovanje posameznikov v družbi ravnovesja.

Tovrstno usmeritev stranke dokazuje tudi podpora nestrankskim kandidatom v nekaterih največjih slovenskih občinah, ki so sprejeli povabilo SDS in se prav tako udeležili izolskega festivala. Med njimi smo videli kandidata Zbora za Ljubljano Franceta Arharja, najresnejšega kandidata za župana v Mariboru Gregorja Pivca, koprškega župana Borisa Popoviča (vodjo stranke Slovenija

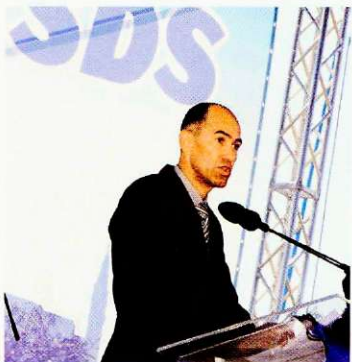
smo videli zunanjega ministra Dimitrija Rupla, notranjega ministra Dragutina Mateja, ministra za kulturo Vaska Simonitija, prvega moža javne uprave Gregorja Viranta, kmetijsko ministrico Marijo Lukačič, Andreja Bručana, ministra za zdravje, šolskega ministra Milana Zvera in ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka. Poleg njih so bili navzoči predsednik državnega zbora France Cukjati, evropska poslanca Romana Jordan Cizelj in Miha Brejc ter predstavnika obeh krovnih političnih strank Slovencev v Italiji in Avstriji Damjan Terpin in Vladimir Smrtnik. Navzočnost slednjega bržkone dokazuje, da so bile domnevne zamere med predstavniki koroških Slovencev in vlado v Ljubljani le navidezne oziroma medijsko ustvarjene. Na festivalu smo med drugimi opazili avstrijskega veleposlanika v Ljubljani, sicer pa koroškega Slovenca Valentina Inzka. Ob tej priložnosti so se v Izoli ustavili tudi nogometaši »zlate generacije« Zlatko Zahovič, Miran Pavlin in Miran Rudonja.

Festival ni minil le v zabavnem tonu, temveč je bila v drugem delu navzoča tudi dobrodelna nota. Številni politiki, kulturniki in športniki so podarili osebne predmete za dražbo, katere izkupiček – 1,650.000 tolarjev – so organizatorji podarili izolski porodnišnici. Med bolj zaželeno licitirane predmete je gotovo sodil nogometni dres Zinedina Zidana.

S festivalom SDS ni le nakazala želje po bolj sproščenem pristopu k politiki, ampak je dokazala pripravljenost in odločenost, da izboljša tudi lokalne politične razmere. **D**

Zidanov dres na dobrodelni dražbi

Predsednik SDS Janez Janša

Številni gosti Simonov zaliv so obiskali številni ministri. Tako

Današnja ekipo sestavljajo (z leve proti desni, od zgoraj navzdol): Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Dane Kostrič, Mitja Volčanšek, Metod Berlec, Andrej Lasbafer, Lovro Kastelic, Aleš Kocjan, Gregor Pohleven, Peter Avsenik, Joža Gruden, Ana Müllner, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Mateja Turšič, Denis Vengust.

Deset let Demokracije

Aleš Kocjan; foto Arhiv Demokracije

Petega septembra je minilo natanko deset let od takrat, ko je luč sveta ugledala prva številka Demokracije. Danes sodi med pomembnejše politične revije v Sloveniji.

Slednja se je iz časnika, natisnjenega na navadnem časopisnem papirju, razvila v sodobno in vsestransko revijo. Še preden pogledamo današnjo Demokracijo, poglejmo njene začetke in pot, ki smo jo prehodili v desetih letih. Sredi vročega poletja pred desetimi leti se je v uredniških prostorih na Wolfovi ulici v Ljubljani zbrala manjša novinarska ekipa, ki je imela nalogo, da naredi nov časopis, ki se bo ukvarjal predvsem s političnimi temami. Naloga je bila zaupana nekaterim izkušenim novinarjem iz takratnega dnevnika Slovenec (Marcelu Koprolu, Vidi Kocjan, Marjeti Smolnikar) in nekaterim starejšim pa tudi mlajšim novinarjem. Prva številka Demokracije je izšla 5. septembra

in z današnjega vidika ni bila nič posebnega. Tiskana je bila na navadnem časopisnem papirju, imela je črno-bele slike, obsegala pa je 24 strani. Čeprav z oblikovskega vidika ni bila dodelana, je bila na časopisnem trgu vendarle novost. Obravnavala je

namreč teme, ki so bile v takratnem političnem in medijskem prostoru večinoma zamolčane. Tako smo denimo v prvih številkah objavili zgodbo o pranju denarja v novogoriškem Hitu, povojnih pobojih, zgodbo o orožju na letališču Brnik in po-

Predsednik vlade Janez Janša:

»Demokracija je s svojo drugačnostjo, kritičnostjo in objektivnostjo od svojega nastanka naprej v slovenskem medijskem prostoru s še nekaterimi žal redkimi mediji pomagala ohranjati vsaj majhen prostor neodvisnega novinarstva.«

Predsednik SD Borut Pahor:

»Demokracija ne želi skrivati svoje politične usmerjenosti. Zato je toliko bolj dragoceno in vredno pohvale, da se kljub temu ali pa prav zaradi tega potrudi poiskati tudi drugačno mnenje. Tako upraviči svoje slavno ime.«

dobno, začeli pa smo objavljati tudi podlistek z naslovom Udbovski dosjeji, v katerem smo vsak teden objavljali imena in položaje nekdanjih sodelavcev Službe državne varnosti, bolj znane pod imenom Udba. Zlasti slednje je zelo razburilo takratne politične vrhove, zato so v uredništvo poslali inšpektorja za varovanje osebnih podatkov Jožeta Bogataja, ki je prepovedal nadaljnje objavljane imen, na izdajatelja revije pa se je zgrnil val odškodninskih tožb s strani tistih, ki so včasih množično kršili človekove pravice, zdaj pa so imeli kar nenadoma polna usta demokracije. Kot zanimivost naj povemo, da je urednici v tistem času grozilo najmanj 30 kazenskih in nekaj odškodninskih tožb.

Postopen razvoj Čeprav so te tožbe precej obremenile tudi proračun časopisa, se je ta vendarle razvijal, čeprav nekoliko počasneje, kot bi se sicer. Tako smo prvo večjo spremembo uvedli leta 1998, ko je bil časopis tiskan sicer še vedno na navadnem časopisnem papirju, a je bil tisk prvič večbarven. Še večji, morda največji preskok (vmes je revija kratak čas izhajala dvakrat tedensko) smo naredili leta 2000, ko smo prešli na revijalni tisk in format. Sprememba je naletela na pozitiven odziv zlasti med oglaševalci, ki se od takrat raje odločajo za oglaševanje v Demokraciji. No, nazadnje smo revijo spremenili lani, ko smo prenovili njeno podobo in ji na željo bralcev dodali nekaj vsebin za sprostitve. Tako lahko že kakšno leto poleg resnih političnih in gospodarskih tem, ki ostajajo glavna usmeritev revije, prebirate rubrike, kot so avtomobilizem, črna kronika, zdravje, znanost in tehnika, rumene novice ...

Danes bi tako lahko rekli, da je Demokracija vsestranska revija, ki se v skladu s svojim geslom Objavimo, kar drugi zamolčijo trudi biti drugačna od drugih medijev, prav to pa jo dela privlačno in zanimivo, zaradi česar jo bralci radi berejo. Prizadevali si bomo, da bo tako ostalo tudi v prihodnje. **D**

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom
**vsak mesec podarja 15 aparatov GSM Sony
Ericsson K300i.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija
pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih
aparatov GSM. Nagradna igra traja do
31. decembra 2006.

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani
www.demokracija.si. Rezultati žrebanj bodo objavljeni v
tedniku Demokracija in na spletni strani www.demokracija.si.

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

► Sony Ericsson K300i:
tri frekvenčna področja,
barvni grafični zaslon,
vgrajen digitalni fotoapar,
snemanje video posnetkov,
GPRS, MMS, QuickShare,
WAP 2.0, MP3 kot zvonjenje,
imenik s slikami ...

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno*   4 x letno   2 x letno   1 x letno
(9 % popusta)   (10 % popusta)   (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec   invalid   brezposeln   študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE   DA   ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.**

*Podpisani/a se zavežujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša
550 SIT (2,29 €). Obvestilo potrošnikom: Informativne
cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po
centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.
Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Pergar izdal nacionalni interes

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Ne nepreglednem trgu, mimo borze, je Janez Pergar, član Kučanovega Forumu 21 in Jankovičev svetovalec, za neznano ceno prodal Kompas internetnemu hrvaškemu podjetju, katerega polovični lastniki naj bi bili avstrijski bankirji.

Kot zaveden Slovenec in dober menedžer bi moral poskrbeti za nakup in ne za prodajo, bistveno boljšo internetno prodajo turističnih aranžmajev od sosedove pa bi v Kompaslu lahko že zdavnaj razvili.

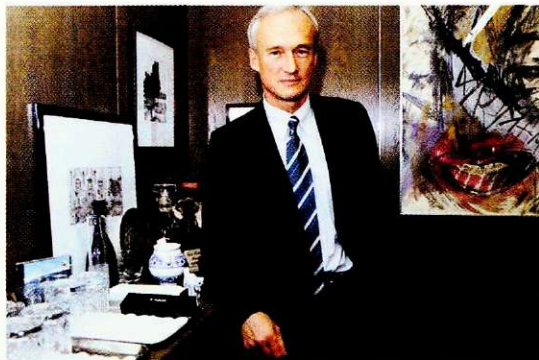
last bistveno manjše in kapitalsko šibkejše hrvaške internetne turistične agencije Adriatica.net.

Neznani tujci Po podatkih, objavljenih v Večernjem listu, sta la-

stnika družbe Adriatica.net dva, in sicer ima družba Emporion v lasti 50-odstotni delež, druga polovica pa je v lasti skupine Hypo Alpe Adria. Kdo so lastniki družbe Emporion, ne vemo, po Per-

garjevih besedah naj bi bili hrvaškega rodu, Hypo Alpe Adria pa je finančna skupina s poudarkom na bančništvu. Družba Adriatica.net ima po istoimenskem hrvaškem viru informacij v svoji sestavi se-

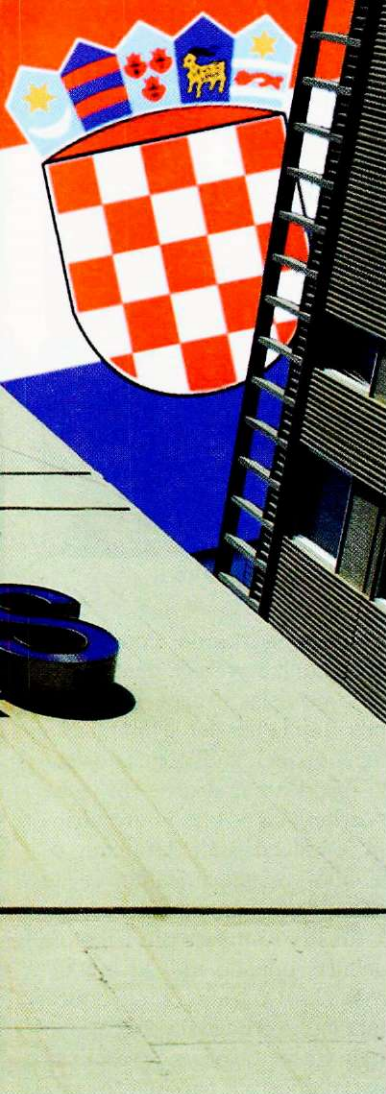
V roke sosedov Janez Pergar, predsednik uprave Kompassa, ustanovni član Kučanovega Forumu 21, član strokovnega sveta kandidata za ljubljanskega župana Zorana Jankovića, častni konzul Južnoafriške republike in mož Nevenke Črešnar Pergar, predsednice ljubljanskih lionistov in nekdanje vladne funkcionarke, je konec avgusta potrdil, da je Kompas prešel v polovično

Janez Pergar, predsednik uprave Kompassa

Člani Kučanovega Forumu 21 govorijo eno, delajo drugo.

delnice, ki jih je imel v Kompas, nihče od vodilnih ni razkril. Tega na naše vprašanje ni želel razkriti niti Pergar, ki se je odločil, da o podrobnostih prodaje ne bo govoril. Oblikoval je le sporočilo za javnost, v katerem so navedeni večinoma splošni podatki in domnevna vizija razvoja nove družbe. Tako vodilni v Adriatici.net kot Janez Pergar so dejali, da so delnice pridobili s ponudbo za njihov odkup, ki so jo poslali vsem delničarjem Kompassa, delničarji naj bi se bili prostovoljno odločali za prodajo, uprava pa temu ni nasprotovala. Čeprav naj bi bili nekaj delnic (koliko, Pergar ni želel razkriti) prodali tudi vodilni v Kompas, so slednji ostali še naprej delničarji družbe. Nekoliko zgovornejši je bil Marko Vojković, predsednik uprave Adriatice.net, a tudi on ni bil pripravljen razkriti podatka, koliko so plačali za delnico, saj tega menda ne more povedati brez soglasja vseh delničarjev, s katerimi so sklenili individualne pogodbe. Kot »izjemno pomembnega« je ocenil podatek, da so vsi člani Kompasovega vodstva ostali v lastniški sestavi Kompassa. Tako Hrvatje kot Pergar pa so potrdili, da se vodenje družbe ne bo spremenilo, saj zdajšnje vodstvo ostaja. Pergar pravi, da se v naslednjih dveh letih na področju vodenja ne bo zgodilo nič posebnega. Položaj si je nedvomno zagotovil s podporo Hrvatom pri nakupu slovenskega podjetja.

Pod mizo Manjkajoče podatke o tem, kdo so bili lastniki Kompassa pred prodajo, kdo je prodal delnice, za kakšno ceno in podobno, smo poskušali dobiti tudi pri Janezu Pergarju, vendar na ta vprašanja ni bil pripravljen odgovoriti. Prodaja deležev ostaja torej neznanka. Ob tem dodajmo, da je Kompas deloval kot zaprta družba in s svojimi delnicami ni kotiral na organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Delnice torej niso kotirale na borzi, ki edina zagotavlja

Družbe v lasti Kompassa

– delujejo na Pražakovi ulici 4 v Ljubljani:

1. **Kompas Atrax**, računalniški in informacijski inženiring, d. o. o. (ustanovljen leta 2005)
2. **Kompas Mejni turistični servis** (ustanovljen leta 2004)
3. **Kompas XNET**, družba za računalniški in informacijski inženiring, d. o. o. (ustanovljena leta 2005)

Vir: Ajpes, Ipis

Temeljni podatki

o družbi Kompas Turistično podjetje, d. d., ki deluje na Pražakovi ulici 4 v Ljubljani:

Dejavnost družbe: dejavnost potovalnih agencij in organizatorjev potovanj in s turizmom povezane dejavnosti

Vrsta lastnine: mešana

Izvor kapitala: domači

Velikost družbe: velika družba s 4 poslovnih enotami; približno 200 zaposlenih, od tega večina na sedežu družbe

Zastopnika družbe: Janez Pergar in Vital Eiselt

Vir: Ipis in I-bon

Janez Pergar

je zastopnik oziroma direktor naslednjih družb in ustanov:

- zastopnik družbe Kompas, d. d., Ljubljana
- zastopnik družbe Kompas Turizem, d. d., Ljubljana,
- zastopnik Slovensko-švedskega društva s sedežem na Pražakovi ulici 4 v Ljubljani
- častni konzul Južnoafriške republike (Nelson Mandela ga je imenoval zadnji dan svojega mandata)

dem agencij; poleg Adriatice.net so to še ID Riva Tours, Atlas Airtours, Ilirika turizem, Odisej, Adriagate in zdaj Kompas. Kapitalske sestave hrvaške družbe ali kakšnih drugih podatkov niso razkrili niti v hrvaških občilih. Tudi na svetovnem spletu o tej družbi nismo zasledili nič drugega kot to, da se ukvarja z internetno prodajo turističnih zmogljivosti.

Podatki skrivnost Konec avgusta je Janez Pergar potrdil, da je Adriatica.net pridobila 50 odstotkov in eno delnico Kompassa, s tem pa naj bi bila sklenjena šele prva faza strateškega in navzkrižnega kapitalskega povezovanja obeh družb. Napovedal je nove prevzeme, »nova združba pa naj bi temeljila na mešanem slovenskem, nemškem in hrvaškem kapitalu«. Kdo vse je prodal svoje

S skrivnostnim nakupom 50 odstotkov in ene delnice delniške družbe Kompas si je hrvaška internetna družba posredno pridobila tudi deleže iz dobičkov drugih Kompasovih družb.

Poslovanje družbe Kompas, d. d.

LETO	SKUPNI PRIHODKI	ČISTI DOBIČEK	ŠTEVILO ZAPOSLENIH
2000	11.170,3	434,4	177
2001	11.122,4	57,1	173
2002	11.624,8	74,0	174
2003	13.334,4	80,0	173
2004	15.844,3	114,0	194

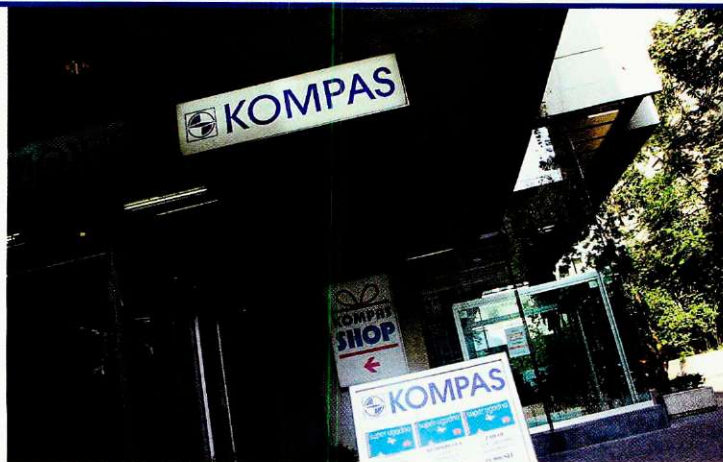
Vir: Ajpes in I-bon

Opomba: Podatki za leto 2005 še niso javno objavljeni.

preglednost pa tudi realno ceno delnic. Ker tega ni bilo, je hrvaška družba delnice lahko kupovala pod mizo. Ker vodstvo Kompassa temu ni nasprotovalo, predvide-

vamo, da je ceno delnice določilo samo, kar je seveda v nasprotju z načeli dobrega gospodarja.

Zakaj ne obratno? Pri vsem tem se seveda postavlja vprašanje, zakaj Kompas ni kupil polovice delnic hrvaške družbe Adriatica.net. Predstavniki bančne skupine Hypo Alpe Adria bi bili verjetno pripravljeni na to, saj ni naloga bankirjev, da so lastniki ▶

Kompas v večinski hrvaški lasti. Je to izdaja?

Zakonca Črešnar Pergar se uvrščata med najbogatejše Slovence.

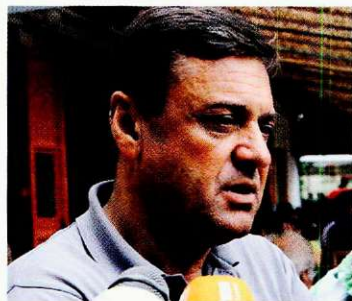
▶ podjetij, ampak je njihov interes v doseganju dobička iz obresti in posojanja denarja. Janez Pergar je dejal, da je Kompas kapitalsko prešibak za nakup deležev drugih podjetij, kar je navidezno smešen izgovor. Adriatica.net je poslovno bistveno šibkejša kot Kompas, ima pa za seboj bančno skupino, ki je to financirala. Nedvomno bi bila katera od slovenskih bank pripravljena finan-

cirati tudi nasproten nakup, če bi bile stvari seveda dobro pripravljene oziroma »čiste«. Navsezadnje je v delniški družbi Kompas zaposlenih približno 200 ljudi, ki letno ustvarijo več kot 15 milijard tolarjev prihodka in več kot 100 milijonov tolarjev dobička.

Klavrno vodenje Iz uradnih baz finančnih podatkov ugotovimo, da Kompas precej denarja dobi

tudi od prihodkov iz finančnih deležev. Kot delniška družba je namreč solastnik v več drugih družbah. Leta 2004 je iz tega vira prejel slabih 140 milijonov tolarjev. Ta denar je izboljšal bilanco uspeha in bistveno pripomogel k doseganju dobička. Tega je bilo manj od izrednih prihodkov iz tega vira oziroma ga je bilo 101 milijon tolarjev. Ob tem dodajmo, da je bila vrednost osnovnega kapitala Kompassa na dan 31. 12. 2004 le 312 milijonov tolarjev. Vse to pomeni, da se bo odslej k novim lastnikom Kompassa posredno prelivljal še dobiček drugih Kompasovih družb. Družb, katerih osnovno ime je Kompas, je v Sloveniji 32, med drugim: Hotel Kompas Bohinj, Kompas Bled, Kompas Hoteli Bled, Kompas Celje, Kompas Continental, Kompas Pomurje, Kompas Novo mesto, Kompas Postojna, Kompas Yachting. Janez Pergar je torej sosedom posredno prodal tudi deleže teh družb.

Kompas nedvomno zmogel pridobiti toliko svežega denarja, da bi kupil delež družbe Adriatica.net. Tudi ta izgovor je torej slab. S tem odpadejo tudi obljube o veliki rasti skupne družbe (in vsake posebej), saj je bila ta uresničljiva že v dozdajšnjih razmerah, če bi bilo vodenje pravilno. Glede na to, da ne vemo, kateri vodilni kadri so v Kompasu prodali svoje delnice, odpade tudi ta kratkoročna korist. Navsezadnje bi delnice lahko prodali na slovenskem trgu. Če bi pravočasno vstopili na trg vrednostnih papirjev, to je na Ljubljansko borzo, bi iz prodaje nemara iztržili še bistveno več. Nekaj temeljnih neznank smo torej izločili. Obstaja pa možnost, da si je Pergar s prodajo zagotovil položaj dosmrtnega predsednika uprave, kar je glede na nezadovoljstvo zaposlenih z njegovim načinom vodenja vsekakor mogoče. Špekulacij, da za nakupom stojijo Kompasovi vodilni, ki se bodo posredno v prihodnosti polastili celotnega Kompassa in njegovih odvisnih družb, pa si na tem mestu ne bomo privoščili, čeprav je namigov za to kar nekaj. Zakonca Črešnar Pergar sta namreč med najbogatejšimi v državi. Ker naj bi se Nevenki Črešnar Pergar v družbi Aktiva majal stolček, stranka LDS, ki ji pripada, pa je v razsulu, naj bi bilo to tudi v njenem interesu. In na koncu ne pozabimo, da sta zakonca člana Kučanovega Foruma 21, Janez Pergar pa tudi član Jankovičevega strokovnega sveta v okviru županske kandidature v mestni občini Ljubljana. Gre torej za navezo Janez Pergar – Nevenka Črešnar Pergar – Zoran Jankovič – Milan Kučan. Ne nujno v tem zaporedju. ■

Stoji za prodajo Zoran Jankovič?

Nevenka Črešnar Pergar

Značilnosti poslovanja družbe Kompas v letu 2004:

- visoke dolgoročne finančne naložbe: 1,3 milijarde tolarjev
- visoke kratkoročne terjatve: 2,6 milijarde tolarjev
- kratkoročne finančne naložbe: 155,2 milijona tolarjev
- dolgoročne finančne in poslovne obveznosti: 479,2 milijona tolarjev
- kratkoročne finančne in poslovne obveznosti: 3,9 milijarde tolarjev
- osnovni kapital: pičlih 312 milijonov tolarjev
- izredno slaba kvaliteta čistih obratnih sredstev (trikrat slabša od dejavnosti)
- dnevi poravnave kratkoročnih obveznosti (101 dan)
- razmeroma visoka zadolženost
- za obresti so plačali 250 milijonov tolarjev, kar je 2,5-kratnik dobička
- finančnih prihodkov iz prihodkov iz deležev so imeli slabih 140 milijonov tolarjev (dodajmo, da ima Kompas več hčerinskih družb in se napaja tudi iz njihovih dobičkov)

Vir: Bilančni podatki, objavljeni na spletni strani Ajpesa in v bazi I-bon

Odmerite si svoj dom!

Obrestna mera že od EURIBOR + 1,85 %

- Polovični stroški odobritve do 31. 10.
- 100 % izplačilo sredstev na TRR
- Družinsko odplačevanje
- Tudi za nekomitente!

www.nkbm.si -> izračuni

☎ 080 17 50

 STANOVANJSKI KREDIT

 Nova KBM d.d.

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Cena nafte navzdol!

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Prejšnji teden so svetovne borze preživele »v prostem teku«, kar zgodovinsko gledano ni presenetljivo, saj velja september za enega bolj dolgočasnih mesecev.

PORTFELJ 8 DELNIC NA DAN 08.09.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 8.9.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	5.47	-28.87	710,470
2 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1430	3.89	1.97	-49.36	675,090
3 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	83.75	-13.55	837,015
4 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	161371.76	12.85	1,613,718
5 Bayer	Nemčija	GER	EUR	116	35.94	38.11	6.04	1,059,391
6 Continental	Nemčija	GER	EUR	50	83.42	80.1	-3.98	959,758
7 Lockheed Martin	Amerika	NYQ	USD	64	83.68	83.42	-0.31	1,006,753
8 Ishare MSCI Japan	Amerika		USD	387	13.83	13.7	-0.94	999,779

Denar v SIT 2,484,570 • Skupaj 10,346,544

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 08.09.2006 → 10,346,544 • Donosnost portfelja v odstotkih → 3.22 • Donos portfelja v SIT → 323,218
EUR → 239.64 • USD → 188.57 • HKD → 23.96

Trg ameriških delnic se je v preteklem tednu konsolidiral. Pomembnejši borzni indeksi so izgubili nekaj vrednosti. Dow Jones 0,9 odstotka, Nasdaq 1,1 in S&P 0,6 odstotka. Od začetka leta je izmed omenjenih v minusu le indeks tehnoloških delnic Nasdaq, in to za 2,9 odstotka. Prejšnji teden sta med investitorje največ razburjenja vnesla podatek o nepremičninskem trgu, ki še naprej kaže hitro ohlajenje ameriškega gospodarstva, in rast stroškov delovne sile. Poznavalci ta teden ne pričakujejo večjih sprememb, saj vse do petka ne bo pomemb-

nejših makroekonomskih podatkov. V petek bo objavljen zanimiv podatek o inflaciji, ki bi imel lahko zelo velik vpliv na trg in na odločanje Ameriške centralne banke o spremembi temeljne obrestne mere. Ne smemo namreč pozabiti, da se bliža 20. september, ko bodo vodilni možje Ameriške centralne banke znova odločali o spremembi temeljne obrestne mere, od česar je odvisno gibanje tečajev delnic v naslednjem obdobju. Ta čas pogled na trg obveznic kaže, da bi lahko FED tudi drugič zapored temeljno obrestno mero pustil nespremenjeno.

V Evropi smo na začetku tedna dočakali najvišje tečaje v zadnjih štirih mesecih. Vendar so proti koncu tedna drseli navzdol, kar je med drugim posledica ameriškega trga. Nemški DAX je teden končal malo pod 5.800 in poznavalci pravijo, da bi lahko naslednji teden padel na ravni malce nad 5.700 točkami, kjer naj bi bil večji podporni nivo. Tudi v Evropi je opaziti, da se ameriški investitorji šele vračajo s počitnic.

Na svetovne trge bi lahko v prihodnje pozitivno vplivala cena nafte, ki se je v prejšnjem tednu spustila na ravni okoli 66 ameriških dolarjev. Za padanje cen nafte in

posledično delnic, povezanih z nafto, je več vzrokov. Chevron je objavil, da je našel nahajališča nafte, ki bi lahko povečala ameriške naftne zaloge za 50 odstotkov, sezona orkanov še naprej prizanaša Mehiškemu zalivu, v sistem se bo verjetno kmalu znova vključilo naftno polje z Aljaske, ameriške naftne rezerve se večajo – vse to so dejavniki, ki so cene nafte potisnili na najnižje ravni v zadnjih petih mesecih.

Nizke cene nafte lahko pozitivno vplivajo na druge delnice, saj bi z nižjo ceno nafte padli stroški podjetjem, kar bi se pokazalo v boljših izidih.

V naši neposredni sosesčini se zapleta in razpleta zgodba okoli Plive, islandski Activis in ameriški Barr sta se zapletla v pravo

prevzemno vojno, zadnja najvišja ponudba je Activisova, in sicer 2,5 milijarde ameriških dolarjev. Prevzemna premija, ki so jo pripravljene ponuditi za Plivo, ima vpliv tudi na Krko, ki se je pretekli teden gibala že v območju 164 tisočakov. Okoli Petrola, ki je kalil borzne vode v prejšnjih tednih, ni nič novega, cena se je ta čas ustavila med 107 in 108 tisočaki.

Naš portfelj je ta teden plačal davek velike izpostavljenosti na naftne delnice, saj so največ izgubile delnice družbe Petroleo Brasileiro, Conergy in ETF na nafto in plin. Glede na preveliko izpostavljenost v trenutku, ko večina dejavnikov kaže, da bodo tečaj nafte padel, bomo prodali delnice Conergyja in ETF na nafto in plin. **D**

RADIO UNIVOX
107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

NIČ HUDEGA.

PODJETNISKI PAKET PREMOŽENJSKIH ZAVAROVANJ

V Zavarovalnici Triglav smo v **podjetniški paket premoženjskih zavarovanj** združili tista zavarovanja, ki v največji meri krijejo nevarnosti pri delu in poslovanju podjetij. Pogoj za pridobitev **7 % popusta** je sklenitev požarnega zavarovanja, zavarovanja splošne odgovornosti ter enega izmed naslednjih zavarovanj: obratovalni zastoj zaradi požara, proizvajalčeva odgovornost za

izdelke, poklicna odgovornost, obratovalni zastoj v storitveni dejavnosti ali gradbeno zavarovanje. Za pripravo ponudbe pokličite **zavarovalnega zastopnika**, najbližje **poslovno mesto** ali pa izpolnite **vprašalnik** na naši spletni strani www.triglav.si. Vprašanja nam lahko pošljete tudi na e-naslov: **podjetniski.paket@triglav.si**.

Minister med dvema ognjema

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Potem ko se je v petek pred ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve zbralo okoli petsto sindikalnih protestnikov, so se socialni partnerji v ponedeljek sešli na drugem krogu pogajanj o spremembah zakona o delovnih razmerjih.

Pred slabim tednom dni je v prestolnici spet piskalo. Okoli petsto protestnikov, predstavnikov vseh sedmih sindikalnih central, se je sprehodilo po središču mesta in opozarjalo, da predvidena sprememba zakona o delovnih razmerjih krči delavske pravice. Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič in Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) pa sta protest označila za nepotrebna.

Sindikatom ni prav Protest, ki so ga pripravili Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS), KNSS, Neodvisnost, Pergam, KS 90, zvezi sindikatov Solidarnost in Alternativa ter Konfederacija sin-

dikatov javnega sektorja Slovenije, ni prinesel takšnih rešitev, kot bi si jih slednji želeli. Minister Drobnič je napovedal, da bi bil pripravljen v državni zbor poslati tudi neusklajen predlog zakona o delovnih razmerjih. "V zakonu so tudi člani, ki se tičejo izvrševanja evropske direktive v zvezi z varnostjo, zdravjem pri delu in prepovedjo diskriminacije. Tudi če bi kdor koli temu nasprotoval, bi bil dolžan kot minister takšen zakon posredovati v državni zbor," je dejal minister. V nasprotnem primeru bi se Slovenija po Drobničevih besedah znašla na evropskem sodišču. Očital jim je tudi, da svojih predlogov niso pripravili. Te izjave so vodje sindikatov odloč-

Sekretar Samo Hribar Milič

no zavrnili. "Ni res, da nimamo predlogov. Predlogi, naj ostane dodatek na delovno dobo, naj ostane odmor za malico, naj se bolj spoštujejo sindikati znotraj podjetij, so zelo resni predlogi,"

je dejal predsednik ZSSS Dušan Semolič, ki je prepričan, da je minister na strani delodajalcev. Po mnenju sindikatov naj lizbonska strategija, evropske direktive in sodna praksa namreč ne bi zahtevale krčenja pravic. V posloplju ministrstva so predstavniki sedmih central ministra pravzaprav dokaj ostro napadli. "Minister ni pripravil ocene stanja na trgu dela niti argumentov za spremembo zakona," je dejal predsednik Konfederacije sindikatov 90 Boris Mazalin. Dušan Rebolj, predsednik Pergama, pa je napovedal, da v "znižanje pravic" nikakor ne bodo privolili. V skrajnem primeru, pravi Rebolj, bo v Sloveniji protest vseh sindikatov.

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič za pogajalsko mizo

Glede na večinsko levičarski izvor vodij sindikatov nasprotovanje ministru in njegovim predlogom ni presenetljivo.

Nekateri vodje sindikatov, med drugim predsednik Konfederacije sindikatov javnega sektorja Branimir Štrukelj, pa so ministra celo pozvali, naj odstopi.

Komu popušča Drobnič? Tudi v nadaljevanju pogajanj v ponedeljek bistvenega napredka ni bilo zaznati. Drobnič je že uvodoma izrazil prepričanje, da so pogajanja zaradi petkovega protestnega shoda otežena, vendar je glede usklajevanja mnenj optimist. Napredek je bil dosežen le na področju pogodb o zaposlitvi, ki bi jih bilo po novem mogoče sklepati za delovno mesto, poleg tega pa tudi za posamezno vrsto del, in sicer tako, da bi se opredelilo delovno mesto, v okviru katerega se opravljajo vrste del. Ker pa je bil predlog bližji sindikalnim zahtevam kot delodajalskim, so se oglasili slednji. »Ocenjujemo, da vlada ta čas preveč popušča sindikatom, in to ne samo pri zakonu o delovnih razmerjih, ampak tudi pri davčnih spremembah,« je dejal generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije Samo Hribar Milič.

GZS za libzonsko strategijo

Čeprav je petina določil predloga zakona že usklajena, ključna vprašanja ostajajo odprta. Delodajalci med drugim zahtevajo nižje odpravnine, lažje odpuščanje, sklepanje pogodb o vrsti del namesto pogodb o zaposlitvi ter izločitev odmora za malico iz delovnega časa. Sindikati tem zahtevam odločno nasprotujejo in so pripravljeni poseči po vseh zakonitih sredstvih, tudi po referendumu, saj jim potrebnih 40 tisoč podpisov, kot sami zatrjujejo, ne bi bilo težko zbrati. Na Gospodarski zbornici Slovenije pa menijo, da je predlog v precejšnji meri uravnotežen med predlogi delodajalske in sindikalne strani in ne zmanjšuje pravic delavcev. Za gospodarstvo je namreč po mnenju GZS najpomembnejša uveljavitev tistih sprememb, ki bodo omogočale, da bo Slovenija uspešno uresničevala libzonsko strategijo.

Za kaj se zavzemajo? Minister, ki se pri usklajevanju zakona zavzema za uveljavitev t. i. skandinavskega modela zaposlovanja, ki bi omogočil prožen trg dela in več

Semolič: "Sem socialist."

Ko je Dušan Semolič, nekdanji sekretar Socialistične zveze Slovenije, pred petnajstimi leti (12. junija 1991) postal predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, se je z njim pogovarjala novinarka Karmen Grozdanič.

Karmen Grozdanič: "Gospod Semolič, ali se bo pri delu zveze svobodnih sindikatov zdaj, ko ste predsednik, kaj spremenilo?"

Dušan Semolič: "Ja, no, nekaj gotovo vsak predsednik prinese s seboj. Vendar sem realist. Veste, bolj kot jaz nas bo spreminjalo življenje."

Grozdaničeva: "Zanima me tudi, kako je vaša nova funkcija združljiva z dosedanjimi, z visoko funkcijo v Socialistični stranki Slovenije in s funkcijo predsednika poslanskega kluba socialistov?"

Semolič: "Ja, pogledajte, jaz sem socialist. Tega ne skrivam. Ampak sem hkrati dal vedeti, da kadar bodo in če bodo interesi stranke v navzkrižju z interesi sindikata, je moja opredelitev jasna. Interesi sindikata, članov te organizacije, sindikalne, so v prvi vrsti. Še to. Seveda vodja kluba ne bom več mogel biti, ker se tudi fizično to ne da, če se hočeš resno posvetiti temu delu."

Dušan Semolič je torej že na začetku svoje sindikalne kariere priznal, da namerava v svojem delu še naprej izhajati iz socialistične doktrine. Pred jesenjo leta 2004 očitno ni prihajalo do tolikšnih "navzkrižij interesov" kot v zadnjih dveh; kar je seveda logično, saj je državo vodila njemu precej bližja LDS.

Vir: www.rtvslj.si, Arhiv video oddaj: Sedma moč osamosvojitve

Predsednik ZSSS Dušan Semolič

zaposlitev, več investicij, več delovnih mest in večjo socialno varnost, se je torej znašel med dvema ognjema. Težko bo namreč dosegel popoln kompromis med delodajalci in sindikati glede predloga zakona. Če bo kriv prst pokazal slednjim, bodo ti najverjetneje začeli zbirati podpise za referendum.

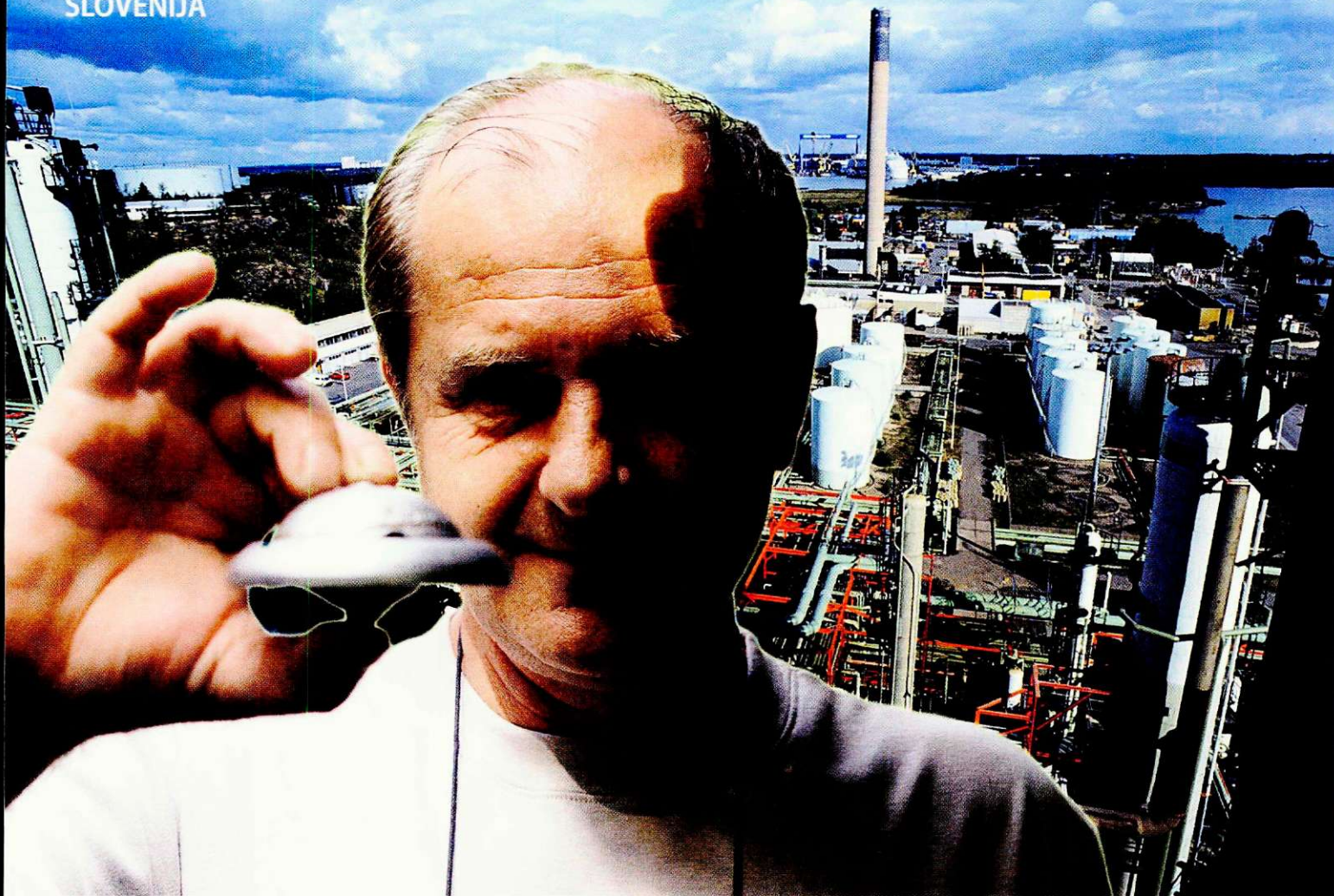
A glede na večinsko levičarski izvor vodij sindikatov nasprotovanje ministru ni presenetljivo, čeprav so se protesta tokrat udeležile vse centrale, tudi tiste, ki so bolj naklonjene desnosredinski vladi. Sindikati si torej lahko privoščijo marsikaj, saj so medijsko močno podprta in močna organizacija. Na svoji strani imajo tudi mnogo delavcev, katerih članstvo je bilo nekdanj neizogibno (danes ni več obvezno, vendar pa se mnogo delavcev iz njih ni izpisalo, čeprav se v primeru neobveznega članstva vanje verjetno ne bi vpisali). Gre torej v boju sindikalnih central dejansko za delavske pravice ali pa je nemara nasprotovanje ministru

samo sebi namen in gre za zavajanje večine tistih delavcev, ki nimajo stolčkov v vrhovih sindikatov? Vsaj delno lahko na to vprašanje odgovorijo kazalci zaposlenosti, ki jih objavljamo posebej. **D**

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Zaposlenost raste

Bruto domači proizvod (BDP) se je v drugem četrletju letos v primerjavi z drugim četrletjem leta 2005 realno povečal za 4,9 odstotka. Omenjena visoka gospodarska rast se je po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v drugem četrletju odrazila tudi v stalnem povečevanju zaposlenosti, saj je skupna zaposlenost v drugem četrletju letošnjega leta znašala 928 tisoč oseb ali 9 tisoč oseb več kot pred letom dni. Zaposlenost se je povečala v vseh sektorjih gospodarstva, še najbolj pa v državnem sektorju.

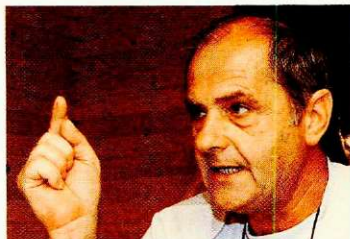
Slovenska inovativnost proti svetovnim fosilnim energentom?

Slovenija-energetska velesila?

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven

Velika večina Slovencev si ne upa niti pomisliti, da bi bila lahko Slovenija vodilna sila v pridobivanju energije. Glede na to, da energijo skoraj vedno enačimo z nafto, je to tudi razumljivo. Pa vendar ne mislijo vsi tako.

Si Slovenija torej lahko obeta, da bo postala vodilna svetovna velesila na področju pridobivanja energije? Naš sogovornik, inovator Alojz Vrbenik - Vrbenik je v to prepričan, saj naj bi bil izumil napravo, ta je sicer še v preizkusni fazi, ki bi na podlagi elektromagnetnega valovanja proizvajala energijo s takšno močjo,

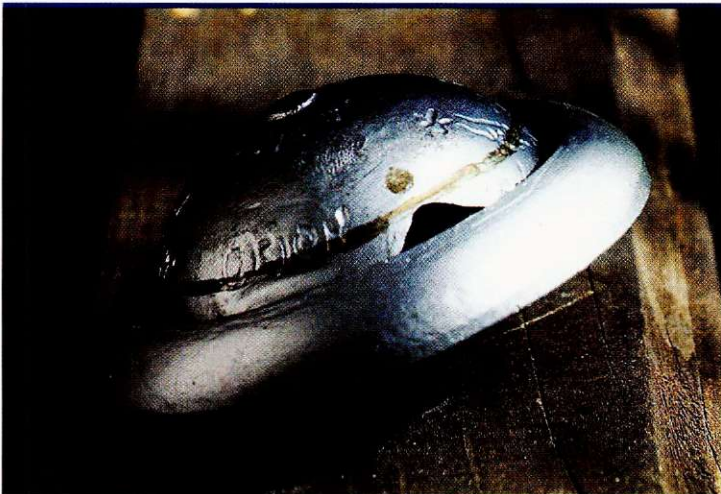
Inovator Alojz Vrbenik - Vrbenik

da bi lahko poganjala avtomobile ali denimo proizvajala dovolj moči za pridobivanje toplotne energije in podobno. Alojz Vrbenik - Vrbenik je v svojem življenju izumil že veliko zanimivih reči, nekatere izmed njih so mu zato, ker jih ni avtorsko zaščetil, po njegovih besedah prevzeli drugi in se sedaj kitijo z njegovim delom. Čeprav se sliši še tako neverjetno, v Vrbenika verjamejo tudi nekatera slovenska podjetja, ki že sedaj sodelujejo z njim pri nastanku te naprave, čeprav niti ne vedo, ali bo res delovala tako, kot pričakujejo. Vrbenik - Vrbenik hoče s to napravo Slovenijo dvigniti med najbolj razvite države sveta. V pogovoru z njim smo dobili občutek, da se

ne peha za denarjem, temveč ima resnično željo pomagati najprej Slovincem, nato pa tudi drugim revnim prebivalcem našega planeta. Pomoč bi zagotovil tako, da bi za to napravo bogate svetovne velesile morale seči globoko v žep.

Utirjeno magnetno polje Alojz Vrbenik - Vrbenik je izjemno zanimiv sogovorec. Zase pravi, da lahko na preverljiv način dokaže fizikalne zmote, ki so še danes priznane kot veljavne, kot je denimo Einsteinova teorija relativnosti. Pravi, da »vsak atom, molekula, Zemlja, osončje, galaksija, človek, žival, rastlina, tvori večno samozadosten sistem, ki si prek večnih prehodov lastne akumulacije in realizacije za-

gotavlja večno samozadostnost in obstoj«. To samozadostnost vsem stvarjem pa po njegovo omogoča prav elektromagnetno valovanje. Kot »kost« za glodanje o tem, ali ima prav, je Vrbenik denimo izpostavil trditev, da planetu Jupitru na račun akumulirane energije Sonca vseskozi narašča elektromagnetno polje. Kot pravi, se s tem nihče od znanstvenikov ne ukvarja zato, ker so posredno plačani za tisto, česar so se naučili in sedaj sami učijo naprej. Če bi to Jupitrovo povečanje elektromagnetnega polja testirala ameriška NASA ali pa ruska vesoljska agencija, sam namreč sredstev za takšno testiranje nima, bi to odkritje pomenilo pravo senzacijo na znanstvenem področju, hkrati

Vrbenikov izum

pa bi to potrdilo njegovo teorijo samozadostnosti.

Če se vrnemo k napravi, Vrbenik o njej pravi naslednje: »Moj aparat, imenovan EM agregat EL-Eliona, sledi enotni naravni zakonitosti mept (masa-energija-prostor-čas-življenje) in nič več in nič manj. To je v bistvu utirjeno magnetno polje trojne zrcalne vezi, kjer srednji sklop ureja notranjo in zunanjo rotacijo na os sočasno in nasprotni smeri.«

Z napravo se ukvarja že 18 let. Na prvi pogled ima obliko letečega krožnika, a je sestavljena iz treh ali celo štirih magnetnih delov. Še vedno je v preizkusni fazi oziroma fazi izpolnjevanja in odpravljanja pomanjkljivosti, zato lahko na slikah vidimo le njen prototip. Po Vrbenikovem prepričanju bi denimo za poganjanje osebnega vozila naprava morala imeti premer okrog 50 cm. Naprava na pogled deluje izjemno preprosto, a če magnetne pravilno sestaviš v pravilno zaporedje in ravnino, se sistem dejansko samodejno vrti okoli svoje osi, o čemer smo se prepričali tudi sami. S pravimi materiali bi lahko pridobili takšno moč, da bi naprava poganjala vozila ali ogrevala hiše. Zaradi svoje naprave se je Vrbenik dvakrat srečal tudi s predsednikom republike Janezom Drnovškom, ki naj bi se za ta projekt osebno zavzel pri predsedniku vlade.

Podpora podjetij Vrbeniku je k projektu uspelo pritegniti tudi nekatera manjša in večja slovenska podjetja. »Pri projektu sodelujejo: EMO orodjarna Celje, ki želi v projekt vključiti tudi celjski Technopolis, vključen je še Tehno-

loški park Inštituta Jožefa Stefana, Orodjarna Galero, Brusilstvo Matavž, vanj pa so samostojno vključene osebe, ki imajo potrebna tehnična znanja. Vsi, ki sodelujejo pri projektu, so pogodbeno vezani nanj.« Za nekaj pojasnil smo se obrnili tudi na direktorja podjetja EMO orodjarna Celje mag. Stanka Stepišnika. Dejal nam je, da princip te naprave pozna, da je Vrbeniku tudi pri njih na predstavitvi uspelo pokazati, da se prototip lahko samodejno vrti, sedaj pa išče prave kote in lego za boljši izkoristek. »Z njim sodelujemo pogodbeno, poskušamo mu pomagati, za zdaj pa mu svojega dela še ne računamo. Radi bi zadovoljili njegovo dušo, da bo čim hitreje prišel do rezultata.« Na naše vprašanje, ali verjame v Vrbenikov pričakovani rezultat, pa nam je Stepišnik dejal: »Optimist moraš biti. Jaz sem šolan človek, perpetuum mobile še ne obstaja. Če ima človek s tem zadovoljstvo in se v tem morda pokažejo tudi nekateri drugi, stranski učinki, ki so pozitivni za tehniko, je to velik uspeh.« Po njegovo pri tej stvari ni bistven samo glavni izdelek, ampak se pokaže veliko stvari, npr. pri programiranju, da je treba h kakšni stvari pristopiti drugače. »To so izkušnje, ki jih lahko potem pri drugih tehničnih izdelkih zelo pozitivno izrabiš. Če bi se pokazala uporabna vrednost te naprave, pa smo seveda pripravljene iti tudi v proizvodnjo tega izdelka.«

Pot do končnega rezultata Vrbenikove naprave je torej še dolga. A zdi se, da je izumitelj na dobri poti, da s svojim izumom naredi nekaj revolucionarnega. Brez pomoči pa mu seveda ne bo uspelo. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilfotelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa info TV, d.o.o., Novo mesto

Boj z mlini na veter

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven

Kako težko se je bojevati z birokratskim aparatom, ki je poleg tega še zelo nezainteresiran za probleme malega človeka, prikazuje primer Jerneje Terbec iz Ljubljane. Inšpekcijske službe ne ukrepajo.

Terbčeva živi na Ižanski cesti na območju karlovškega predmestja. Že od leta 2001 ji nagaja sosed, ki je postavil betonsko ograjo pred svojo hišo kar na del javnega cestišča. Zato je Terbčeva v petih letih na različne mestne in državne institucije naslovila nič koliko pisem, pritožb, zahtevala je tudi vnovične meritve za obnovitev svoje meje in pridobila informacije o tem, koliko mora biti široka cesta vzdolž njene parcele, a ograja še vedno stoji.

Na zemlji v lasti MOL Terbčeva je najprej na mestni inšpekciji podala prijavo o nedovoljeni gradnji in že naslednji dan je na ogled prišel mestni inšpektor Valentin Kristan. V njegovem poročilu je med drugim zapisana ugotovitev: »... je bila opravljena izmera in gradnja ograje ne poteka po javni površini-cestišču...«. Ker je Terbčeva vedela, da to ne drži, je 30. 8. 2001 naročila izmero za ureditev svoje meje. Pri tej meritvi je kot predstavnik lastnika ceste prišel Janez Dotti z oddelka za go-

spodarjenje z zemljišči pri MOL. Ker je bila naročena le meritev za njeno zemljo, ji je Dotti dejal, da bo moral podatek o zoženju ceste zaradi sosedove postavitve ograje preprosto pozabiti, ker to ni predmet teh meritev. Hkrati je omenil možnost, da sosed Slavko Fašalek odkupi ta del ceste. Po tej meritvi je dve dodatni meritvi naročila in plačala MOL (drugič tudi za ureditev celotne ceste in postavitev mejnikov v naravi). Neuradno smo izvedeli, naj bi Slavko Fašalek, direktor Mestne optike v Ljubljani, zelo dobro sodeloval z nekaterimi oddelki in njihovimi vodilnimi na ljubljanski mestni upravi. Zato lahko domnevamo, da gre v tem primeru morda za vračanje uslug. Ko je bila leta 2004 zadeva predstavljena komisiji za pobude občanov pri MOL, so naročili mestnemu inšpektoratu, naj MOL pisno obvesti gradbenega inšpektorja in ga pozove k odstranitvi ograje. MOL je res naslovila dopis na Inšpektorat RS za okolje in prostor in v njem zahtevala, da poskrbi za odstranitev ograje. A ograja stoji še danes, za

Prava meja med cestiščem in Fašalekovim zemljiščem

kar naj bi bil odgovoren predvsem inšpektor Komic, ki se je vsa leta ukvarjal s tem primerom.

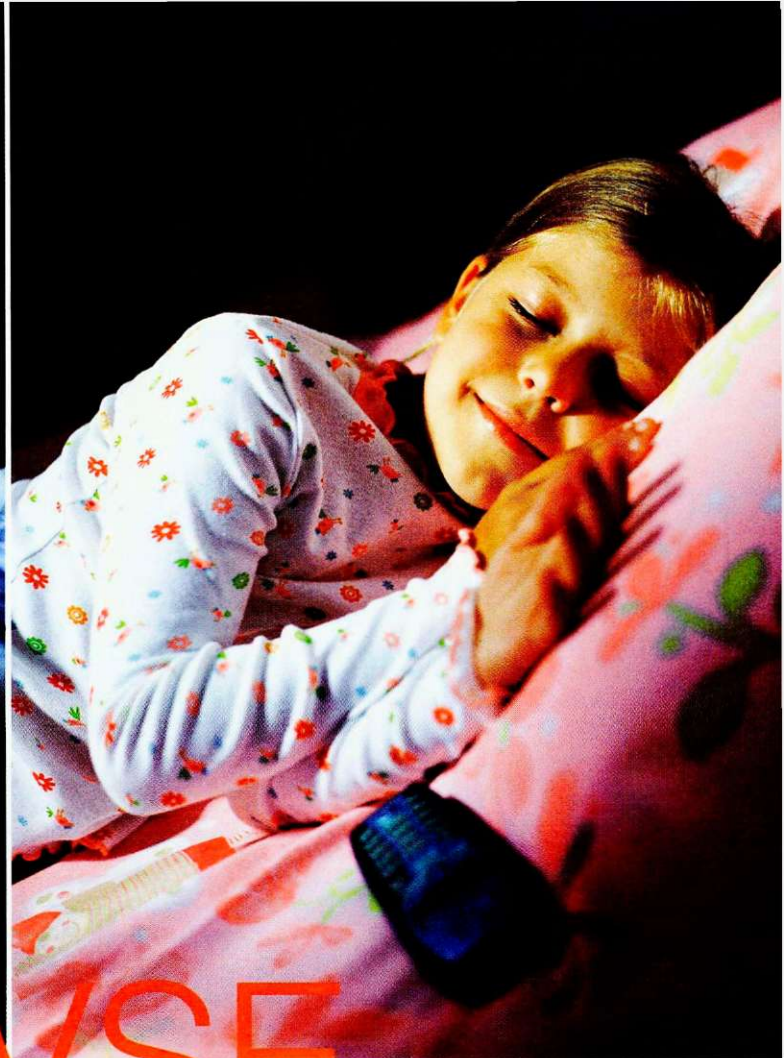
Ograja še stoji Zadeva je postala še bolj nenavadna pred nekaj dnevi, ko je Komunalno podjetje Ljubljana, ki je v skladu s pogodbo z MOL za asfaltiranje in postavitev javne razsvetljave v tej ulici ulico asfaltiralo, čeprav je ulica na kraju, kjer stoji ograja, za približno pol metra ožja kot drugje. Ob ograji se sicer jasno vidi mejnik in tudi označba, ki jo je pustil geodet, ko je izmeril cesto, kar kaže, da je Fašalek ograjo preprosto postavil na cestišče, ki je v lasti MOL. Ker je trdil, da so

tudi druge ograje v ulici zgrajene na cestišču, je maja 2004 podjetje Geodet inženiring, d. o. o., opravilo meritve celotne ulice. Na karti, ki je nastala po meritvi, je jasno napisano, da so vse obstoječe ograje postavljene v skladu s katastrskimi podatki, izjema je le Fašalekova. Za pojasnilo smo se obrnili tudi na Inšpektorat RS za okolje in prostor. Njihova tiskovna predstavnica Helena Lovše Vrhovec nam je o tem primeru dejala: »V obravnavanem primeru je investitor postavil ograjo delno na zemljišču javne – občinske ceste. Postopek gradbene inšpekcije je bil v zvezi z ugotavljanjem dejanskega stanja v tem primeru zahtevnejši, ker je bilo potrebnega več časa za pridobitev dokazil o dejanskem stanju. Investitor ima sicer za gradnjo stavbe in ograje veljavno gradbeno dovoljenje, vendar je ograjo postavil delno na zemljišču, za katerega gradbeno dovoljenje ne velja. S tem je kršil določbe zakona o graditvi objektov, saj je del ograje postavljen brez gradbenega dovoljenja, tako da ima gradbeni inšpektor v pripravi inšpekcijski ukrep.«

Odgovor inšpektorata je torej formalen in ne nakazuje dodatnih aktivnosti za rušenje ograje. Zato bomo dogajanje spremljali še naprej. **D**

Sosed je ograjo postavil kar na javni cesti.

POVEJ VSE ... IN ŠE VEČ!

Če si med vikendi radi vzamete čas za daljše telefonske pogovore, je klicna opcija **Vikend** kot nalašč za vas: ob doplačilu 480 SIT (2 EUR) k mesečni naročnini lahko kličete vse vikende brezplačno. Če radi klepetate tudi ob večerih in ponoči, pa izkoristite izjemno ponudbo: klicno opcijo **Vikend in Večer**, ki ob doplačilu 800 SIT (3,34 EUR) mesečno omogoča v enem tednu **108 ur** brezplačnih pogovorov!*

Naročite izbrano klicno opcijo na MODRA ŠTEVILKA **080 80 00**

Brezplačni pogovori vse sobote in nedelje.

Brezplačni pogovori med tednom od 19.00 do 07.00 ure in med vikendom.

* Ponudba velja za vse rezidenčne naročnike priključkov ISDN in klasične telefonije. Naročilo za izbrano klicno opcijo sprejeto v tekočem mesecu bo vključeno s prvim dnevom naslednjega meseca. Ponudba velja za pogovore znotraj fiksnega omrežja Telekoma Slovenije. Cene vključujejo DDV. Cene v drugi valuti so informativne narave in so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Zaradi povečanja potreb po energiji naj bi EU v prihodnje čedalje več naravnih virov dobivala s kaspijskega območja.*po*

Prekletstvo črnega zlata

Ana Müllner, foto: agencije

Evropska unija si prizadeva dolgoročno zagotoviti rezerve zemeljskega plina in nafte, a naložbe v razmeroma nestabilnih državah hkrati predstavljajo svojevrstno tveganje.

Še največji izziv za Evropsko unijo je energetska poslovanje z Rusijo, kjer se velika večina pogodb podpiše v Kremlju pod strogim nadzorom predsednika Vladimirja Putina. Rusija s svojimi bogatimi zalogami nafte in zemeljskega plina ohranja primat pri preskrbovanju evropske petindvajseterice z energijo. Tudi zato se EU skupaj s Slovenijo odloča svoje energetske potrebe zadovoljiti v drugih z naravnimi viri bogatih državah. V zadnjem času je največ govora o kaspijski regiji.

Po Kazahstanu, ki je letos začel kazati izredno zanimanje za vstop na evropski naftni trg, težnja po povečanju poslovanja z EU ne skriva niti Azerbajdžan, s katerim naj bi v prihodnje v večjem obsegu poslovala tudi Slovenija. Prav energetske viri kaspijskega bazena so bili pred kratkim glavna tema novoustano- vljenega Strateškega foruma Bled.

Glede na dejstvo, da se bodo v prihodnje energetske potrebe razvitih držav še povečevale, bo to tudi ena prednostnih nalog slovenskega predsedovanja EU v letu 2008. Hkrati je EU še vedno močno odvisna od ruskih naravnih bogastev, ruski naftni mogotci pa tudi ne skrivajo želje po povečanju poslovanja z EU. Medtem pa se zdi, da je Ru-

sija zaradi svojih naravnih bogastev že zbolela za boleznijo, ki jo nekateri imenujejo kar naftno prekletstvo, in je najbolj značilna za afriške države. Z nafto in zemeljskim plinom ena najbogatejših držav na svetu denar, pridobljen iz energetskih virov, namenja elitam, medtem ko se stanje v državi slabša.

Vpliv ruske politike v energetiki je najvidnejši v družbi Gazprom.

Kremelj, d. o. o. Ruske opozicijske stranke so vpliv politike na gospodarstvo, še posebej na energetske področju, poimenovala kar Kremelj, d. o. o., in v njihovem

Ruski predsednik Vladimir Putin

mišljenju jih podpira marsikdo tudi zunaj ruskih meja. Poslovanje z nafto in zemeljskim plinom je najdobnosnejši posel v državi; Rusija na dan izvozi za 500 milijonov dolarjev nafte, vendar povprečen državljan od tega nima nikakršne koristi, saj jih več kot 70 odstotkov zasluži manj kot dvesto evrov na mesec. Na drugi strani pa skupine naftnih mogotcev bajno bogatijo in se tako oddaljujejo od prebivalstva. Jurij Solosov z moskovskega inštituta za energetske študije meni, da »Rusija pri poslovanju z nafto in zemeljskim plinom vedno bolj spominja na Nigerijo. Naravni viri niso poslabšali le gospodarstva, ampak so tudi skorumpirali celotno državo in pri tem najbolj trpijo prebivalci«.

KGB Gazprom Za primer ruskega političnega vpliva na gospodarstvo velja tudi Gazprom, eno največjih ruskih podjetij, ki bo kmalu vstopilo tudi na slovenski trg. V času Putinovega mandata je ruska vlada povečala svoj delež v njem in sedaj že presega petdeset odstotkov. Putin je poskrbel tudi za to, da podjetje vodijo sami »preverjeni kadri«, večinoma pripadniki nekdanje tajne službe KGB, v kateri je dolga leta služboval tudi sam. V lasti Gazproma je tudi Gazprom Media, kar Putinu omogoča, da največja zasebna televizijska mreža v Rusiji o ruski vladi poroča le z lepimi besedami. Za umik države iz Gazproma si je doslej najbolj prizadeval nekdanji gospodarski

minister in član nadzornega sveta v Gazpromu Aleksij Miller, ki pa je po pogovoru s Putinom kmalu stopil na realna tla. Putin je že ob več priložnostih izjavil, da je Gazprom, ta čas vreden 260 milijard ameriških dolarjev, eden njegovih največjih osebnih uspehov. V lanskem letu pa je bil Gazprom tudi največji davkoplačevalec, saj je v rusko državno blagajno prispeval 14 milijard evrov. A kljub vrtoglavim številkam, ki v ruski proračun pritekajo na račun energetskih virov, rusko gospodarstvo ne napreduje. Svetovna banka opozarja, da je gospodarska rast v Rusiji v prvi polovici leta znašala slabe tri odstotke, kar je celo slabše kot lani.

Slabi gospodarji Čedalje več analitikov opozarja, da so energijske zaloge večini držav, ki jih imajo, prinesle več težav kot dobrega. V večini držav, ki razpolagajo z levjim deležem nafte in zemeljskega plina, so na oblasti avtoritarni režimi, ki jim je k razcvetu pomagalo tudi gospodarsko poslovanje z naravnimi viri in tako ponekod poslabšalo splošno stanje v državah. Primer takega načina poslovanja so afriške države, predvsem Nigerija, Kongo in Angola. Paul Collier, profesor na oxfordski univerzi, je izračunal možnosti državljanske vojne v državah, ki so v največji meri odvisne od naravnih virov. Ugotovil je, da je v državah, ki se financirajo iz več virov, možnost državljanske vojne le 0,5odstotna, medtem ko v državah, ki so odvisne le od svojih

Norveška z denarjem, pridobljenim od prodaje nafte, najbolje gospodari.

Vpliv Kremelja na gospodarstvo

naravnih virov, ta možnost zraste na 23 odstotkov. Surovi materiali so po Collierjevem mnenju najnevarnejši dejavnik za skupnost, celo pomembnejši od zgodovinskih, geografskih in etičnih dejavnikov.

Račun je preprost: energetski viri so dragoceni, zato se zanje prizadeva več različnih skupin. A boj med njimi se lahko nadaljuje le s financiranjem od dobička, ki ga prinašajo energetski viri. In ker je ta vir dohodkov praktično neusahljiv, lahko konflikti trajajo leta ali celo stoletja. Zato ne preseneča, da se je v marsikateri državi splošno stanje zavoljo naravnih virov le poslabšalo. V Kongu se je npr. v zadnjih dvajsetih letih pričakovana življenjska doba drastično zmanjšala, večina državnega proračuna pa je namenjena oboroževanju. Zato se ne smemo čuditi, da imajo črno zlato marsikje za pravo prekletstvo.

Norveški model Edina država na svetu, ki je znala izkoristiti svoje energetske vire na pravi način in ki bi tako morala biti zgled prej omenjenim državam, je Norveška. Norveška spada med največje proizvajalce nafte na svetu in je hkrati edina med njimi, ki nima javnega dolga. Prav tako nima težav s korupcijo, ima pa visok življenjski standard. Razlogi za njen

Nigerija slabo gospodari.

gospodarski razcvet naj bi bili predvsem v dejstvu, da je Norveška že pred odkritjem nafte v Severnem morju konec šestdesetih let imela stabilno gospodarstvo. Da bi se izognila skušnjavam pri razpolaganju z naftnimi dobički, je ustanovila poseben sklad, katerega glavni namen je zagotavljati denar tudi za prihodnje generacije. Sklad upravlja norveški ekonomist Kunt Kjær, ki zagotavlja, da ga niti enkrat ni poklical politik, ki bi mu želeli »svetovati« pri upravljanju denarja. Pri upravljanju dobička, ki letno znaša 200 milijard evrov, ima nadzorni svet pri vseh pomembnejših odločitvah na voljo tudi moralne svetovalce. Samo polovica preseženega letnega dobička gre lahko v državni proračun, investicije v vojaškem sektorju pa veljajo za tabu. Po norveškem zgledu sta podoben sklad ustanovila tudi Kanada, ki ima svoja naftna črpališča na Aljaski, in Čile. **D**

Pokojnine pilotov

Zvezni stečajni sodnik je dovolil odpravo pokojninske pogodbe pilotov letalske družbe v stečaju Delta Airlines. Delta odslej svojim pilotom ne bo več plačevala pokojnin, ampak bo obveznosti prevzela zvezna agencija za pokojninska poroštva. Podobno je storila druga največja ameriška letalska družba United Airlines leta 2004, ko je bila v stečaju. Tretja največja ameriška letalska družba Delta upa, da se bo izkopal iz stečaja sredi leta 2007, odprava pilotskih pokojnin pa je bil eden od pogojev za uspeh. Piloti bodo odslej dobivali malce manj denarja, vendar pa vodstvo družbe trdi, da bo povprečna pokojnina kljub temu znašala približno 75.000 dolarjev na leto.

Še naprej vizumi Večina držav članic Evropske unije ni spoštovala roka za začetek iz-

daje biometričnih potnih listov, kar pomeni, da bodo njihovi državljanji za obisk v ZDA od začetka novembra letos potrebovali vizum. Za zdaj je evropsko komisijo o začetku izdaje biometričnih potnih listin uradno obvestilo le deset članic EU (Nemčija, Avstrija, Belgija, Francija, Nizozemska, Poljska, Portu-

galska, Velika Britanija, Švedska in Slovenija) pa tudi Norveška. Biometrične potne liste bodo v skladu z uredbo evropskega sveta iz leta 2004 morale uvesti vse države članice EU z izjemo Velike Britanije in Irske pa tudi Norveška, Islandija in Švica.

Proces stoletja V sodnem postopku proti morilcem srbskega premierja Zorana Đinđića in pripadnikom kriminalne združbe

Zemunski klan so po nedavnem odstopu sodnika Marka Kljajevića imenovali novo predsedujočo sodnemu senatu, sodnico Nato Mesarević. Ena glavnih prič v omenjenih postopkih Ljubiša Buha Čume, ki ima status varovane sodelavca tožilstva, pa je pobegnila v tujino. Za zdaj ni znano, kam je Čume pobegnil, njegovi odvetniki pa so dejali, da namerava državo, kjer naj bi bil, zaprositi za pribežališče. Predstavniki tožilstva za organizirani kriminal meni, da bi lahko odhod Čumeta ogrozil sodni postopek proti Đinđićevim morilcem. Zaradi odstopa prejšnjega sodnika bodo verjetno sojenje vrnili na začetek. Đinđić je bil umorjen 12. marca 2003, trinajstim obtoženim za atentat nanj pa so začeli soditi 22. decembra istega leta.

Moški potomec Japonska princesa Kiko je rodila prvega moškega potomca v japonski kraljevi družini v več kot 40 letih in s tem ublažila nasledstveno krizo ter utišala pozive po spremembi ustave, s katero bi omogočili, da prestol zasede ženska. Televizijske mreže so se v dogajanje vključile

z izrednimi prenosi, ljudje so razgrabili posebne izdaje časnikov, politični voditelji pa so hoteli čestitati ob rojstvu dolgo pričakovane ga naslednika. Mladi princ je prvi

TUJI TISK

Daily Telegraph

Ostržek – musliman

Ostržek, Tom Sawyer in drugi junaki svetovne mladinske literature, ki nastopajo v sto klasičnih literarnih delih, vključenih v šolski program v Turčiji, so v novih različicah sprejeli islam. »Daj mi malo kruha, v Alahovem imenu,«

pravi Ostržek očetu Karlu v knjigi s pečatom turškega ministrstva za izobraževanje. »Slava Alahu,« pravi lesena lutka v nadaljevanju. V Treh Mušketirjih D'Artagnanu rečejo, da ne more obiskati Aramis. Vzrok bi Aleksandra Dumas zelo presenetil. »Obdal se je s pravovernimi. Po težki bolezni je sprejel islam,« mu je rekla starica. Tudi v turški različici se Tom Sawyer izogiba hišnim opravilom, poleg tega pa mu je slabo pri učnjju islamskih molitev. Takšnim vsebinskim spremembam so bile podvržene še nekatere knjige, med drugim Nesrečniki Victorja Hugoja, kar je povzročilo škandal. Založbe, ki bodo nadaljevale z izdajanjem podobno spremenjenih knjig, bodo oglobljene.

Washington Profile

Terorizem

Terorizem je postal pomemben dejavnik na področju mednarodne ekonomije, čeprav ne tako nevaren kot oboroženi konflikti in politični umori. Analizirali so delovanje velikih terorističnih dejanj na tempo razvoja ekono-

mije držav, v katerih so se zgodila. Med drugimi so upoštevali teroristični napad 11. septembra leta 2001 v ZDA, bombne eksplozije na letoviščih na Baliu leta 2002, na železniški postaji v Madridu marca 2004 pa tudi na londonski podzemni železnici julija lani. Pregledali so tudi vpliv terorističnih napadov v 177 državah med letoma 1968 in 2000. Pokazalo se je, da je ekonomija teh držav imela negativne izide tri do šest mesecev po terorističnem napadu, potem pa so si države hitro opomogle od šoka. Teroristični napadi so pogostejši v razvitejših državah, vendar pa v revnejših povzročijo več gospodarske škode.

fant, ki se je rodil v japonski kraljevi družini po rojstvu njegovega očeta princa Akišina, drugega cesarjevega sina, leta 1965. Rojstvo fantka bi lahko zmanjšalo pritisk na prince-so Masako, nekdanjo uspešno poslovno žensko; ta je doživljala hud stres in je celo duševno zbolela, ko se je poskušala prilagoditi povsem drugačnemu življenju v palači in roditi sina. V 13-letnem zakonu s prestolonaslednikom Naruhitom je rodila enega otroka, zdaj štiri-letno princeso Aiko.

Najvplivnejša Nemška kanclerka, 52-letna Angela Merkel, je po navedbah ameriškega časnika Forbes ta čas najvplivnejša ženska na

svetu. Lani na primer sploh ni bila uvrščena na seznam. S tem je izpodrinila ameriško zunanjo ministrico Condoleezza Rice, ki je pristala na drugem mestu. Na tretjem je kitajska podpredsednica Wu Yi. Na seznamu je največ Američank, ki prihajajo iz poslovnega sveta, uvrščena pa je tudi Marina Berlusconi, soproga nekdanjega italijanskega premiera Silvia Berlus-

conija. Za eno mesto je prehitela Lauro Bush, soprogo ameriškega predsednika Georgea Busha, ki je na 43. mestu seznama.

Premalo žensk Število moških v Dubaju je bistveno presešlo število žensk, tudi zaradi velikega

števila tujih delavcev, tako da na eno žensko pridejo trije moški. Od skupnega števila prebivalcev je 73 odstotkov oz. 911.000 moških, 27 odstotkov oz. 330.000 pa je žensk. Število žensk se je letos povečalo za 0,8 odstotka. V Dubaju, trgovskem in turističnem središču regije in enem od sedmih emiratov, ki sestavljajo z nafto bogate Združene arabske emirate, je zaposlenih veliko tujcev, ki opravljajo fizična dela. Ker so slabo plačani, ne morejo s seboj pripeljati svojih družin.

Lačni medvedi Prebivalci Čukotke v Sibiriji, najbolj severovzhodne ruske pokrajine ob obali Beringovega morja, so v bližini vasi Rirkajpij opazili kakih deset severnih medvedov, med

njimi medvedko z mladičem. Pojav medvedov, ki iščejo hrano, je vznemiril tamkajšnje prebivalce, zato so s strelji v zrak poskušali odgnati zveri, so sporočili predstavniki Svetovnega sklada za varstvo narave. Po mnenju strokovnjakov tovrstni pojavi v prihodnosti ne bodo redkost.

Epidemija debelosti Na mednarodnem kongresu o debelosti, ki je potekal v Sydneyju, so strokovnjaki ugotavljali, da je debelost epidemija svetovnih razsežnosti, ki s spremljajočimi boleznimi

ogroža stabilnost zdravstvenih sistemov povsod po svetu. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je predebela približno milijarda ljudi, pri čemer jih je 300 milijonov zelo debelih, to pa čedalje bolj postaja tudi ekonomski problem.

Večinoma z gotovino Avstrijci imajo za plačilno sredstvo najraje gotovino, saj je kar 86 odstotkov avstrijskih gospodinjstev navedlo, da plačujejo v gotovini. Pred desetimi leti je bil odstotek še višji, 95 odstotkov, vendar gotovina še vedno ostaja najpogostejši način za poravnavo finančnih obveznosti. Konec julija je bilo tako v Avstriji v obtoku 606,8 milijarde evrov, kar je dvakrat več kot ob uvedbi evra v Avstriji v začetku leta 2002.

Judovski muzej

Judovski muzej v Berlinu si je v petih letih od odprtja ogledalo okrog 3,5 milijona obiskovalcev. Muzej, v katerem sta predstavljena dve tisočletji zgodovine Judov v Nemčiji, dnevno v povprečju obišče okrog 2.000 obiskovalcev, s čimer se uvršča med najbolj obiskane točke v Berlinu. Od okrog dva milijona tujih turistov, ki so v letu 2005 obiskali Berlin, je Judovski muzej obiskal vsak šesti turist.

Vir: STA

TUJI TISK

Mignews

Judje za zgled

Zakaj je na svetu toliko bogatih Judov? Ne le da so Kitajci našli odgovor na to vprašanje, odločili so se, da ga predstavijo otrokom. Na Kitajskem izhaja serija otroških knjig z naslovom Skrivnost judovskega uspeha. V vsaki od desetih

knjižic je pravljica, ki predstavlja Jude kot pametne in izobražene ter uči otroke, naj spoštujejo starejše in pomagajo drug drugemu. Profesor Aaron Shaj, strokovnjak za kitajsko kulturo na Univerzi v Tel Avivu, pravi, da to ni nič presenetljivega, saj so bili Kitajci že od nekdaj pozitivno razpoloženi nasproti Judom in odnosi med tako različnima kulturama, kot sta judovska in kitajska, so bili vedno dobri. Prvi Judje so se naselili na Kitajskem že po propadu prvega templja. V 19. stoletju so se na Kitajskem naselili Judje iz Iraka in dosegli lep uspeh, v 20. stoletju, po revoluciji, pa so na Kitajsko pribežali Judje iz Rusije. Med njimi so bili tudi predniki izraelskega premierja, a so se kasneje preselili v Palestino.

The Independent

Avtizem in očetje

Kot je pokazala raziskava, moški, starejši od 40 let, lahko šestkrat pogosteje zaplodijo otroka, ki bo trpel zaradi avtizma. Raziskava je zajela okoli 130.000 otrok in pokazala, da glede na staranje očetov tveganje avtizma pri otrocih skokovito nara-

šča. Povezave med starostjo matere in avtizmom ni bilo opaziti, trdi skupna znanstvenikov z Inštituta za psihiatrijo Kraljevega kolidža v Londonu. To odkritje potrjuje, da imajo tudi moški svojo biološko uro, ki vpliva na spočetje zdravih otrok. Vzrok, da so to odkrili šele zdaj, je v tem, da očetov niso nikoli preučevali tako pozorno kot matere in morda je problem staranja pri obeh spolih enak, le da o tem ni bilo dovolj raziskav. Med otroki, katerih očetje so bili ob njihovem rojstvu stari med 15 in 29 let, je bilo avtističnih le 6 na 10.000 otrok. Če so bili očetje ob rojstvu otroka stari med 30 in 39 let, je bilo otrok z avtizmom 9 na 10.000. med otroki očetov, starih med 40 in 49 let, pa je bilo avtističnih 32 otrok na 10.000.

Dr. Andrej Bajuk

Davčna razbremenitev za hitrejši razvoj Slovenije

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Diplomo iz ekonomije je opravil v Mendozu v Argentini. Na posebnem dvoletnem mednarodnem programu, ki ga je organizirala čikaška univerza, je pridobil prvi magistrski, drugega skupno z doktoratom pa na univerzi Berkeley v Kaliforniji. Zatem se je vrnil v Mendoza in tam poučeval kot profesor na univerzi. Kmalu je odšel v Washington, kjer je dobro leto delal pri Svetovni banki, nato pa se je zaposlil v Medameriški razvojni banki, kjer je dolgo in uspešno deloval. V zadnjih šestih letih službovanja v Washingtonu je bil direktor kabineta predsednika Medameriške razvojne banke in član predsedniškega sveta banke. V obdobju 1994-2000 je v Parizu vodil posebno predstavništvo te banke za Evropo in Izrael. Aprila 2000 je bil izvoljen za podpredsednika stranke SLS+SKD Slovenska ljudska stranka, maja 2000 pa za predsednika vlade RS. Avgusta 2000 je postal predsednik stranke Nova Slovenija.

Ali lahko, prosim, povzamete namen in cilje nedavno objavljenega predloga davčne reforme?

Predlogi sprememb v davčni zakonodaji so del širšega sklopa reform, ki jih izvajamo že od decembra 2004, in uresničitev reform, ki jih je vlada sprejela pred letom dni. Njihov namen je povečati gospodarsko rast in blaginjo v Sloveniji. Želimo izvajati Strategijo razvoja Republike Slovenije, ki je bila sprejeta v mandatu te vlade in zelo široko odgovarja na vprašanje, kam hoče naša država dejansko priti. Na davčnem področju želimo zmanjšati obremenitev gospodarstva, poenostaviti preveč zapleten davčni sistem, znižati obdavčitev osebnih prihodkov, predvsem prihodkov od dela, ki so v Sloveniji, če se primerjamo z drugimi državami, predmet izredno visoke progresije. Težko bi kje našli državo, v kateri bi bila marginalna stopnja – to se pravi najvišja obremenitvena stopnja – nad 70 odstotkov, kot je to pri nas. Upoštevati je namreč treba, da so tu poleg dohodnine še prispevki za socialno varnost in davek na izplačane plače. Slednji je posebnost v svetovnem merilu in vlada se je zavezala, da ga bo postopno odpravila. Gledati je torej treba ukrepe, ki so že bili ali še bodo sprejeti.

Poudariti je treba, da smo za izhodišče vzeli, da morajo vse spremembe zagotoviti socialno vzdržnost prehoda in da morajo vsi ukrepi zagotoviti dosledno spoštovanje pakta o stabilnosti. To pomeni še nadaljnje spoštovanje kriterijev za vstop v euroobmočje.

S skupnimi močmi smo dosegli, da smo kot edina država med novimi članicami izpolnili vse kriterije za prevzem evra. To je bil velik zalogaj, zato je naš dosežek toliko večji. Kriterije bomo še naprej spoštovali in vztrajali na začrtani poti.

Zakaj ste se odrekli enotni davčni stopnji?

Predlog za uvedbo enotne davčne stopnje, ki ima v svojem bistvu drastično zmanjšanje progresije, je bil lani na vladi sprejet kot izhodišče za javno razpravo o davčni reformi. Vedno sem zastopal stališče, da je zelo pomembno, da pride glede tega do širše razprave v naši družbi. Hkrati smo opozarjali, naj ta predlog ne bi bil predmet ideoloških razprav in razprtij. Žal je vseeno bilo tako, saj se kar nenadoma ni govorilo o nobeni drugi stvari kot o enotni davčni stopnji, in to zelo burno, z močnim zaostrovanjem stališč. Osebnostno sem zavzel stališče, da moramo napraviti poglobljeno analizo, kakšni bi bili učinki in posledice uvedbe enotne davčne stopnje. Ker gre za zelo resne zadeve, smo analizo želeli napraviti kar se da strokovno. Zato smo se odločili, da to odgovornost zaupamo raziskovalcem z Inštituta za ekonomska raziskovanja v okviru Ekonomske fakultete v Ljubljani. Profesorji in drugi strokovnjaki ekonomske fakultete so delali popolnoma neodvisno. To, ko nekateri sedaj trdijo, da smo vplivali na njihove ocene in hoteli zagotoviti določene rezultate, je velika laž. Edina stvar, ki jim jo je priporočilo ministrstvo za finance, je bila, da analizirajo več možnosti in ne ene same, da bi s primerjavo izbrali najboljšo rešitev za slovensko družbo tukaj in danes. Analiza je pokazala, da so pričakovanja predlagateljev enotne davčne stopnje nerealna. Izmed vseh analiziranih možnosti je pozitiven vpliv na gospodarsko rast najnižji prav pri predlogu enotne davčne stopnje. Seveda smo hoteli tudi vedeti, kakšni so vplivi na morebitno večje razslojevanje v naši družbi. Odločili

smo se za predlog treh stopenj, ki dejansko zmanjšuje doslej pretirano davčno progresivnost, vendar ima hkrati najmanjši učinek na morebitno poglobitev razslojevanja. Odločitev o predlaganem modelu reforme smo sprejeli na podlagi poglobljenih strokovnih analiz, zato sem z izbrano odločitvijo zelo zadovoljen. Prepričan sem, da bo ob uresničitvi uživala tudi širša javna podpora.

Ena od težav, ki smo jih imeli do sedaj in se še vedno pojavljajo, je, da se na davčne spremembe gleda samo z vidika dohodninske lestvice. Dejansko gre za sedemdeset predlogov, ki imajo vsak svoj vpliv in je nanje treba gledati kot na celoto. Ne samo na ta sveženj, ampak na vse, kar je ta vlada že napravila, odkar je decembra 2004 prevzela odgovornost. Dejansko smo podedovali sistem, ki je bil negativen za naše gospodarstvo in za celotno slovensko družbo. Še enkrat moram izpostaviti postopno odpravo davka na izplačane plače, ki je silno pozitivna. Dejansko se že poznajo učinki tega ukrepa. Pričakujemo, da bodo v prihodnosti še večji. Neposredna razbremenitev gospodarstva daje prožnost našemu delovnemu trgu. Pričakujemo lahko večje zaposlovanje, predvsem zaposlovanje tistih, ki lahko največ pripomorejo k razvoju našega gospodarstva. Znano je, da so v dobrem gospodarstvu gonilna sila najbolj izobraženi ljudje. Ti lahko zagotavljajo, da bo gospodarstvo še naprej konkurenčno v vseh tistih panogah, kjer konkurenčnost očitno že obstaja, in da bomo to konkurenčnost širili še na druge segmente našega gospodarstva.

Kako nameravate pokriti izpad davčnih prihodkov, do katerega bo prišlo zaradi zmanjšanja dohodnine in manjše obdavčitve dobička podjetij? Bo prišlo do povišanja stopenj DDV?

Ko se govori o izpadu davčnih prihodkov, se je treba zavedati, kdaj se bo ta izpad dejansko pojavil. Ko govorimo o davku na dobiček pravnih oseb, se bo izpad prihodkov proračuna v višini približno 20 milijard tolarjev pojavil šele leta 2008. Izpad v letu 2007 se bo pojavil pri dohodnini. Tam pričakujemo izpad v višini 35 milijard tolarjev. ▶

Za izhodišče smo vzeli, da morajo vse davčne spremembe zagotoviti socialno vzdržnost prehoda.

► Proračun za leti 2006 in 2007 smo načrtovali na podlagi podatkov, ki so bili takrat na voljo s strani Statističnega urada Republike Slovenije in na podlagi napovedi s strani Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR). Gospodarska rast se je za zdaj izkazala za višjo od predvidene. Sedaj že vemo, da je bila realna gospodarska rast v drugem četrtletju leta 2006 4,9-odstotna. Če k temu dodamo podatke iz prvega četrtletja (5,1 odstotka), bo gospodarska rast v letu 2006 znatno višja, kot smo jo pričakovali, ko smo pripravljali proračuna za leti 2006 in 2007. Želim poudariti, da gre za povečevanje gospodarske rasti, ki ima zelo zdrav izvor. Kaže, da gre za povečevanje na podlagi izvoza, kar je prav gotovo najbolj zdrav izvor gospodarske rasti, še posebej za gospodarstvo, kot je slovensko, ki je zelo odprto in je hkrati v pomembnem prehodu v stabilni tečaj s 1. 1. 2007. Kolikor bo gospodarska rast višja od načrtovane, kot kaže sedaj, bodo tudi davčni prilivi na vseh segmentih višji. Koliko točno bo teh dodatnih prilivov, je za zdaj nemogoče predvideti. Vendar bodo prav gotovo pomagali, da bomo vsaj deloma nadomestili izpad davčnih prihodkov. Pomembno je poudariti, da ukrepi, ki jih je vlada sprejela, ne vsebujejo samo davčnih sprememb, temveč tudi racionalizacijo in zniževanje javne porabe. Večino zakonov, ki se nanašajo na dodatna varčevanja, ta čas še pripravljamo.

Ali lahko konkretnije poveste, kako in kje nameravate varčevati?

Zelo pomembno je, da bomo poenostavili sistem vrednotenja socialnih transferjev. Ti so skupek najrazličnejših zakonov, ki so se nakopičili skozi desetletja. Vsak zakon je vseboval svoj

mehanizem, kako obdržati realne vrednosti transferjev. To je bilo pomembno v obdobju, ko je bila inflacija izredno visoka. Od tega, kako močan je bil posamezni lobi, ki je bil gonilna sila nekega transferja, je bilo odvisno, po kakšni formuli se je usklajeval transfer. Mi želimo to poenostaviti in vse spraviti na skupni imenovalc, ki je neoporečen, to je indeks cen. Ohranjanje realne vrednosti torej. Če bomo to napravili, se bodo takoj pokazali pozitivni učinki.

Obstajajo namreč nekateri transferji, ki se višajo hitreje, kot rastejo cene, ker so vezani na produktivnost določenih segmentov. Enako se nam dogaja z maso osebnih prejemkov, ki jo pojmujejo kot pokojnine, čeprav to sploh niso prave pokojnine. Pokojnine so samo tisti denarni tokovi, ki jih posameznik dobi na podlagi delovnega razmerja v preteklosti, ko je vlagal v pokojninski sistem. Te pokojnine se valorizirajo vsako leto na podlagi ne samo cen, temveč tudi pod vplivom rasti produktivnosti oziroma v povezavi s plačami. To ima svoj smisel v tem, da produktivnost te generacije ni samo sad sedanjega dela, ampak tudi preteklega. Problem je v tem, da se tudi nekateri drugačni denarni tokovi imenujejo in obravnavajo kot pokojnine, čeprav to niso. Na noben način ne bi predlagal, da bi se realna vrednost teh rent izgubila. Je pa popolnoma legitimno, da jih imenujemo in obravnavamo kot rente.

Vseskozi poudarjate, da je glavni cilj mandata prevzem evra. Mnogi se bojijo, da bo uvedba evra prinesla podražitve. Kakšne prednosti si obetate od uvedbe skupne evropske valute?

Zavedati se moramo, da smo zelo odprto gospodarstvo, da zelo veliko izvažamo in uva-

žamo. S prevzemom evra bomo odpravili eno največjih tveganj, s katerim se soočajo podjetniki, to je tveganje, povezano s spremembami tečaja. Uvedba evra veliko pripomore k prepoznavnosti Slovenije, končni cilj pa je dosledno spoštovanje vseh evropskih pravil igre, ki jih prinaša sistem evra. Stabilnost, ki nam jo bo vse to ustvarilo, bo omogočala odpravo mnogih dodatnih tveganj. Predvsem pa bo Slovenija z leti postala čedalje bolj podobna starim državam članicam EU. To je predvsem pomembno za dolgoročni razvoj naše države. Prevzem evra je torej pomemben zgodovinski korak in lahko smo zelo veseli, da bomo kot država in družba to dosegli.

Do podražitev je po izkušnjah drugih držav, ki evro že imajo, zares prihajalo prek mehanizma zaokroževanja cen. Na podlagi teh izkušenj se je vlada že s 1. 1. 2006 odločila, da začne veljati dvojno označevanje cen. Dvojno označevanje cen se bo obdržalo še kar nekaj mesecev po uvedbi evra. To pomeni, da smo ustvarili možnost, da ljudje lažje preverjajo cene in se, če jim katera ne ustreza, obrnejo drugam. Tako smo oblikovali najučinkovitejši mehanizem preverjanja, to se pravi na podlagi preverjanja in odločanja vseh potrošnikov.

Pa vendar bi lahko davčna reforma, ki bo povečala razpoložljivi dohodek prebivalstva poleg sočasnega prevzema evra in s tem povezanega zaokroževanja cen, povečala tudi inflacija?

Dejstvo je, da bomo po uvedbi evra še bolj odprto gospodarstvo in treba je zagotoviti, da do tega ne bo prišlo. Sicer pa povišanje razpoložljivih prihodkov ne bo tako visoko, da bi lahko pričakovali močan vpliv.

Kako poteka privatizacija Nove Kreditne banke Maribor?

V postopku je sprememba odloka, ki tudi NKBM uvršča med ustanove v državni lasti, ki se lahko privatizirajo. Takoj ko bo odlok spremljen, bo začela delovati komisija za privatizacijo banke. To je proces, v katerem bomo iskali strateškega partnerja, vsaj na začetku za 25-odstotni delež v banki. Predvsem želimo pri izbiri partnerja delovati tako, da bo zagotovljena čim večja in čim preglednejša konkurenca.

Kaj menite o predlogu kandidata za župana mestne občine Maribor Stojana Auerja, da bi morala država na mesto Maribor prenesti črtino delnic NKBM?

Menim, da bi bilo prav, da bi se ta gospod soočil z dejstvom, da je NKBM že dolgo vse-slovenska in ne le lokalna banka. Res je najmočnejše navzoča v vzhodnem delu Slovenije, vendar ima veliko poslovalnic tudi drugje po Sloveniji. Poleg obstoječe mreže ji je bila že pred časom pripojena Goriška banka. Kasneje je bila pripojena še Poštna banka Slovenije, ki je imela nasploh najbolj razvejeno mrežo

poslovalnic – v vsaki malo večji poštni poslovalnici v Sloveniji. Za Maribor je seveda pozitivno, da je sedež tako pomembne vsedrjavne banke v mestu.

Kako je s privatizacijo Nove Ljubljanske banke. Se bo KBC dejansko umaknil ali je to le pogajalska taktika?

Kar se tiče NLB, ni nikakršnih dramatičnih novosti. Želel bi poudariti, da nismo zaprli vrat in da pogovori z našimi partnerji iz KBC še vedno potekajo. Nobena odločitev ni dokončna, dokler se ne realizira v praksi.

V katero smer kažejo pogovori?

Kot sem že rekel, ni nič dokončnega, dokler se ne zgodi.

Znano je, da se zavzimate za čim večjo pravno varnost malih delničarjev in temu ustrezno ureditev kapitalskega trga ter nekdanjih pooblaščenih investicijskih družb (pidov), ki so zbirale certifikate državljanov v postopku privatizacije. Kako je z zakonodajo na tem področju?

Pripravljamo zakon, katerega cilj je zagotoviti pravno varnost malih delničarjev in posodobiti celoten kapitalski trg. Nekatera vprašanja so še odprta in jih bomo poskušali rešiti na pregleden način, in sicer zato, da bomo omogočili, da bo naš kapitalski trg deloval in da bo varčevanje Slovencev igralo pomembno vlogo v razvoju slovenskega gospodarstva.

Kako je s projektom Hitovega zabavišča v Novi Gorici, ki naj bi ga gradil skupaj z ameriškimi partnerji?

Še vedno potekajo pogajanja in pogovori z morebitnimi partnerji. Mi smo naredili, za kar smo se zavezali. Predvsem hočemo zagotoviti, da se razširijo aktivnosti tudi na drugo turistično ponudbo, ne samo za povečanje obsega igralništva v takšni obliki, kot jo poznamo danes. Pogajanja potekajo in upam, da bo kmalu na mizi končna rešitev.

Ali Hit pri tem projektu sploh potrebuje partnerja? Pojavljale so se trditve, da bi bil takega projekta zmožen sam. Ali nameravate znižati obdavčitev igralništva, kot to zahtevajo ameriški partnerji?

Če bo šlo za projekt v obsegu, kot se sedaj načrtuje, je dodatni kapital prav gotovo potreben. Vendar ne gre samo za kapital, pomembna sta tudi znanje in izkušnje na področju širše ponudbe oziroma trženja igralništva v sklopu z drugimi aktivnostmi po ameriškem vzorcu, ki v Evropi še ni navzoč.

Če bo šlo za povsem nov koncept ponudbe, ki bo očitno širši od igralništva, kot ga poznamo pri nas, smo pripravljeni znižati oziroma ustrezno prilagoditi davčno obremenitev. Pri tem bi seveda obdavčitev igralništva v doslej znani obliki ostala nespremenjena.

Kakšno pa je stanje v Novi Sloveniji, ki ji predsedujete? Je po kongresu v Novi Gorici prišlo do poenotenja?

Stanje je zelo pozitivno. Ta čas že izvajamo predvolilno kampanjo za nastop na lokalnih volitvah. S pripravljenostjo sem na moč zadovoljen. Prepričan sem, da se bo izkazalo, da stranka nastopa enotno. In to se bo poznalo na volilnem izidu.

Kakšna so pričakovanja? Kaj bi šteli za uspeh?

Če bo izid boljši kot pred štirimi leti, bo to prav gotovo uspeh.

Kako to, da v koaliciji podpirate skupna kandidata, Franceta Arharja v Ljubljani in Gregorja Pivca v Mariboru?

Menimo, da so tako v Ljubljani kot v Mariboru potrebne korenite spremembe in da je skupni pristop tistih, ki se zavzemamo za spremembe v obeh mestih, najboljša stvar. V naši stranki smo te odločitve prepustili lokalni ravni. V primeru Ljubljane so se že odločili za Franceta Arharja. Podpiram gospoda Arharja, ker sem prepričan, da lahko Ljubljani prinese to, kar mesto najbolj potrebuje. To so zdrava pamet, prava gospodarnost in ne nazadnje poštenost.

Kar se tiče Maribora, dogovori še niso končani, so pa zelo blizu konca.

Želimo omogočiti, da bo naš kapitalski trg čim bolj deloval in da bo varčevanje Slovencev igralo pomembno vlogo v razvoju slovenskega gospodarstva.

Kako ocenjujete delo vlade? Ste zadovoljni s položajem NSi v koaliciji?

NSi je odigrala ključno vlogo pri sestavi te vlade in tudi pri izvajanju skupnega programa. Prevezli smo odgovornost na več odločilnih področjih. Glede dela vlade je predsednik vlade dejal, da je zadovoljen, in temu ne bi imel kaj dodati.

Mislím, da koalicija v primerjavi s koalicijami iz preteklosti deluje kar dobro. Bili smo enotni pri reševanju marsikaterih nalog. Tako kot povsod se sem in tja sicer pojavijo težave, ampak do sedaj smo bili vedno zmožni rešiti zadeve s skupnimi močmi. Prepričan sem, da bo tako tudi v prihodnje.

Kaj so bistvene točke programa, s katerim greste na lokalne volitve?

Gre predvsem za to, da v NSi res verjame mo v lokalno samoupravo. Kot finančni minister sem se zavzel, da smo občinam zagotovili več sredstev, in sicer v višini, ki je v zgodovini samostojne Slovenije še ni bilo. Seveda to prinaša tudi večjo odgovornost. To odgovornost lahko nosijo samo odgovorni ljudje. Verjamem, da so tisti, ki jih ponuja Nova Slovenija, zmožni prevzeti to odgovornost. Gre za poštene ljudi, ki so zmožni gospodarno ravnati in dejansko uresničiti to, kar si vsi želimo – da bi demokracija in splošna blaginja v Sloveniji lahko zares zaživelí.

Kako je podelitev nagrade za finančnega ministra leta s strani ugledne britanske revije The banker vplivala na vaše delo?

Zame je nagrada prišla popolnoma nepričakovano. To je spremenilo tudi ozračje v tistem obdobju, ko sem bil tarča zelo velikih pritiskov in kritik v medijskem prostoru. Vendar tudi v Sloveniji kot marsikje drugod velja, da ima ocena s strani neodvisnega tujega vira veliko večjo težo (»Nemo profeta in patria sua.«). Prav gotovo je podelitev priznanja pomenila sprostitve. Še večjim zagonom sem poskrbel za izvajanje tistega, k čemur smo se zavezali v koalicijski pogodbi.

Imate ob vsem delu kaj prostega časa in kako ga preživljate?

Imam zelo malo prostega časa. Sprostitve ni veliko – tu pa tam sprehodi z ženo, včasih, a redko, greva do slovenske obale. Položaj ministra za finance je zelo odgovorno mesto, v obdobju takšnih sprememb še toliko bolj. Zato je prostega časa in sprostitve malo, kar pa res pogrešam ...

Obsodili so človeka

Franc Novak

Pred šestdesetimi leti je komunistično sodišče obsodilo škofa dr. Gregorija Rožmana na montiranem sodnem procesu. Leta 1995 je bila vložena zahteva po obnovi procesa, a so jo v desetih letih ljubljanska sodišča večkrat zavrnila.

Škof Rožman na vratih ljubljanske stolnice (četrti z leve)

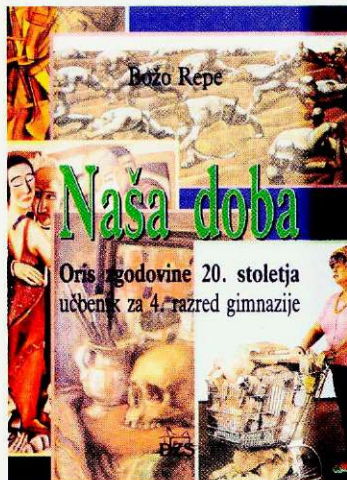
Temeljnih načel neodvisnega sodstva, veljavnih v demokratičnih državah, kjer je zagotovljeno načelo stroge ločitve oblasti – ločitev zakonodajne, izvršilne oblasti in sodstva – v tem in v drugih podobnih procesih po vojni niso upoštevali. Sodišče je bilo tribunal s političnimi cilji, s pravnega stališča je bilo torej nekompetentno, je pred desetimi leti, potem ko je za potrebe obnove procesa napisala ekspertizo o medvojnem delovanju škofa Rožmana in povojni obsodbi na montiranem stalinističnem procesu, zapisala zgodovinarica Tamara Griesser-Pečar.

Neppravna sodba 13. novembra 1994, pred vložitvijo zahteve za obnovo procesa proti škofu Gregoriju Rožmanu, je takratni republiški javni tožilec Anton Drobnič

o sodbi, ki jo je leta 1946 nad civilistom izreklo revolucionarno vojaško sodišče, za *Družino* dejal, da je sodba »sestavljena iz polresnic, ideološko-propagandnega besednjaka tedanjega komunističnega režima, iz sprevrčanja običajnega pomena besed in pojmov, iz vrste namigovanj in celo neposrednih laži«. O kazenskem postopku pa je dejal, da je »tako po obliki kot po vsebini srhljiv primer povojnega partijskega sodstva, ko je bilo kazensko pravo uporabljeno za ideološke in politične namene«.

Čeprav je bila krivda v pravnem smislu vedno samo subjektivna, to se pravi, da mora sodišče predložiti dokaze, da je vsak posamezni obtoženec zagrešil protipravno dejanje, in mu dokazati osebno krivdo, ter da nihče ne more biti obsojen zaradi svojega svetovnega nazora, prepričanja ali politične

usmeritve, je bila uvodna skupina obtožba proti celotni skupini obtožencev pavšalna in splošna. Vsebovala je očitke, ki že zaradi posebne vrste različnih navedenih deliktov niso mogli veljati v

Repetov ideološko pristranski učbenik

enakem obsegu za vse. Vojaško sodišče je v splošnem delu skupino pavšalno obsodilo za izdajo ljudstva in države ter vojne zločine. Pravnih meril ni upoštevalo. Termin »izdaja ljudstva« je (bil) politični, ne pa kazenski termin in za to zanj ne bi smel biti nihče obsojen.

Selekcija dokazov V drugem delu obsodbe je sodišče konkretiziralo dejanja vsakega posameznika, pri čemer je povsem očitno, da ni bilo povezave med dejanji obsojencev. Tudi v tem delu sodišče pravnih načel ni upoštevalo.

Tako npr. ni dopustilo vseh dostopnih dokazov in prič. Niti eden od duhovnikov iz Rožmanove bližine, ki so ostali v Sloveniji – npr. Stanislav Lenič, Anton Vovk, dr. Ignacij Nadrah – ni bil povabljen na sodišče, da bi pojasnil škofovo delovanje. Mati Toneta Tomšiča ni smela pričati v prid škofa, ker »bi s tem žalila najgloblje občutke slovenskega naroda«. Sodišče tudi ni upoštevalo motivov za določena dejanja, to pa je edino merilo za ugotovitev krivde posameznika. Poslušalci, ki so jih izbrali krajevni organi Ozne, so spremljali proces z neumestnimi klici in tako uprizorili ozračje političnega linča. Pravne maksime in dubio pro reo (v dvomljivem primeru je treba obtoženca oprostiti) sodišče ni upoštevalo.

Ponaredki in laži Sodba je bila napačna v vseh trinajstih točkah, ki so se nanašale na ljubljanskega škofa. Niti gola dejstva niso povsem ustrezala resnici. Tako npr. škof Rožman ni nikoli poslal Mussoliniju lojalnostne izjave. Izjava, ki je bila leta 1941 objavljena v *Slovcu* in *Jutru*, je bila Graziolijev ponaredek. Kljub Vovkovemu pisnemu pojasnilu in priloženi avtentični izjavi, naslovljeni na visokega komisarja Graziolija, ki

je izredno skopa in se natančno drži cerkvenega prava, po katerem mora Cerkev oblast vzeti na znanje, sodišče tega ni upoštevalo. Celo Franček Saje je moral leta 1951 v svoji »znameniti« knjigi *Belogardizem* priznati, da objavljen izjava ni bila avtentična. Kljub temu je bil v učbeniku za 4. razred gimnazije *Naša doba* (založba DZS) leta 1995, katerega avtor je zgodovinar Božo Repe, objavljen faksimile Graziolijevega ponaredka, ne da bi Repe to kje pojasnil.

Prav tako škof ni bil organizator protirevolucionarnih vaških straž in tudi podatek o sestanku 17. februarja 1942 na škofiji je očiten ponaredek.

»Obsodba« Cerkve Moralna in pravna ocena predloženih dejstev je bila zgrešena in popolnoma prežeta s takratnim političnim in ideološkim duhom. Bilo je več kot očitno, da ni šlo samo za obsodbo škofa, ampak so hoteli z njo onemogočiti tudi Katoliško cerkev kot ustanovo. Škof Rožman je iz skrbi za slovensko prebivalstvo in preživetje slovenskega naroda v zelo širokem pomenu besede sodeloval s političnim aparatom oblasti. Nikoli pa ni podpiral okupatorskih sil in tudi z njihovimi cilji se ni nikoli identificiral.

Kot italijanski in nemški okupatorji je sicer odklanjal komunizem, toda komunistično ideologijo in prakso je obsojal zaradi verskega prepričanja – podobno kot papeži od samega začetka. Rožmanovo »sodelovanje« (kolaboracija) je treba videti pred kulisami manjkače alternative. Dejavnosti škofa Rožmana med okupacijo Slovenije ni mogoče razumeti, če ne upoštevamo razlogov za njegove stike z okupacijskimi silami, ki so jih komunisti škodoželjno razlagali kot kolaboracijo. Z ignoriranjem okupatorske sile ne bi dosegel prav nič (razen moralnega vidika, ki pa v razmerah okupacije, vojne in hudega revolucionarnega nasilja ne bi štel veliko). Nasprotno, s takšno držo bi samo škodoval, saj bi se okupator iz maščevanja strože vedel do Slovencev, vernikov, duhovščine in do škofa. Poleg tega ne bi mogel posredovati za mnoge ljudi, kar je škof Rožman na veliko počel. Prav vsa dejanja, ki so mu jih očitali – in zaradi ka-

terih je bil tudi »obsojen – je delal zato, da bi pomagal ljudem (posameznikom ali skupinam) v težkih situacijah. Tudi ob razvpiti domobranski prisegi je maševal zato, da bi ljudem pomagal (da bi jim dal duhovno oskrbo). Ne s pismi, ne s spomenicami, ne s svojimi obiski, gostitvami na škofiji ali s svojo navzočnostjo na javnih prireditvah ni nikoli nastopil zato, da bi podprl okupatorja, ampak je vse to počel, da bi olajšal življenje ljudi. Nekatera dejanja so mu očitali tisti, ki so počeli in bili odgovorni za strahotne zločine nad slovenskimi ljudmi – in so hoteli uničiti tudi škofa in Cerkev.

Reševanje življenj Povojna literatura je popolnoma napačno interpretirala sestanek v škofijskem dvorcu 12. septembra 1942. Ljudje so na eni strani trpeli pod nasiljem partizanov, na drugi zaradi maščevalnih dejanj okupatorja. Škof je poklical k sebi predstavnike meščanskih strank (nekateri pomembni so bili v ilegali in je bilo zato njihovo delo zelo oteženo), Slovenske zaveze in kulturnih ustanov, saj sta mu generala Mario Roatta, komandant italijanske vojske v Sloveniji in Dalmaciji, in Mario Robotti, poveljnik XI. armadnega zbora, avgusta zagrozila, da bosta izselila oziroma pobila večje število Slovencev in razveljavila pravice, ki so jih Italijani s konstitucionalno uredbo dali Slovincem v kulturnem in gospodarskem pogledu, če se ne bodo postavili proti partizanom. Ti so do takrat umorili vrsto duhovnikov in na stotine slovenskih civilistov – večini iz ideološko-revolucionarnih »razlogov«. Kljub nejasnemu izidu sestanka je moral škof Rožman Italijanom odgovoriti (bil je čas ostre italijanske ofenzive in nasilja). Z njegovo vestjo je bilo nezdržljivo, da bi zaradi njegovega molka Italijani uresničili grožnje. Še isti dan je poslal pismo, ki ga, po dikciji sodeč, ni napisal sam. Iz spomenice jasno izhaja, kar so želeli sestavljavci tega dokumenta. Prvič, niso hoteli izselitve, drugič, želeli so neke vrste slovensko oboroženo policijo (z okupacijo je okupator odpravil slovenske varnostne organe, zato partizanskih umorov ni nihče

Slovensko ljudstvo izreka zahvalo in vdanost Duceju

Vdanost izjavi ljubljanske škofa in zastopnikov slovenskega ljudstva ob zgodovinskem dnevu postani Duceju

Prejeto izjavo škofa dr. Rožmana je poslal škofu: vdanost izjavo.

Duce!
V danem času, ko se odvijajo dramatični dogodki, ki bodo v zgodovini našega ljudstva ostali zapisani, želimo izjaviti našo vdanost Duceju, ki je našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje. Vdanost izjavljamo, ker smo prepričani, da je Duce naš pravi vodja in da bo našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje. Vdanost izjavljamo, ker smo prepričani, da je Duce naš pravi vodja in da bo našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje.

Duce!
V danem času, ko se odvijajo dramatični dogodki, ki bodo v zgodovini našega ljudstva ostali zapisani, želimo izjaviti našo vdanost Duceju, ki je našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje. Vdanost izjavljamo, ker smo prepričani, da je Duce naš pravi vodja in da bo našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje.

Duce!
V danem času, ko se odvijajo dramatični dogodki, ki bodo v zgodovini našega ljudstva ostali zapisani, želimo izjaviti našo vdanost Duceju, ki je našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje. Vdanost izjavljamo, ker smo prepričani, da je Duce naš pravi vodja in da bo našemu ljudstvu prinesel svetlobo in upanje.

Manipulacija v Repetovem učbeniku

raziskoval, storilcev preganjal in nasploh srbel za varnost in red), in tretjič, poskusili so se spoprijeti z italijansko samovoljo.

Poleg tega se je škof Rožman nekaj dni pozneje, 26. septembra 1942, formalno pritožil zaradi nedopustnih posegov Italijanov. V dvajsetih točkah je med drugim zahteval strogo pravičnost in popolno zakonitost v duhu rimskega prava, veljavnost predvojnih zakonov – razen v izjemnih primerih –, osebno svobodo, nedotakljivost stanovanja in lastništvo ter svobodo kulture. Zahteval je tudi, da Italijani izpustijo iz zaporov in internacije vse, ki niso zadržani zakonito, in zahteval vzpostavitev javnega reda in miru.

(Ne)sporna prisega Zgodovinarica Tamara Griesser-Pečar je zapisala, da bi samo v enem primeru lahko sklepali, da je škof Rožman prestopil meje potrebne distance. To naj bi bilo 20. aprila 1944, ko je na ljubljanskem stadionu bral tiho mašo pred (zaradi očitkov razvpito) domobransko prisego – ta je bila sicer v odsotnosti nemških vojakov, poleg tega, kar je najpomembnejše, jo je nemško vojaško poveljstvo izsililo, s čimer je domobransko vodstvo potisnilo v kot (okolščine prisega je natančno prikazal zgodovinar dr. Boris Mlakar v svoji knjigi *Slovensko domobranstvo*). Nemci so prisego izkoristili v propagandne namene – odtod tudi razvpite slike s prisega.

A tudi pri tem moramo ugotoviti, je dodala Griesserjeva, da je po škofovih besedah in poročilu

tajnika Leniča to naredil z zelo težkim srcem. Če preučimo in preišljeno ovrednotimo izjave, postane jasno, da je bil škof Rožman v hudi dilemi. Kot dušni pastir je želel vsakemu posameznemu vojaku pokazati, da ima oporo v Cerkvi. Kot škof je stremel za tem, da enot, ki so se bojevale proti revolucionarnemu nasilju, ne bi pustil samih v njihovem izjemno težkem položaju. Ni želel dati povoda, da bi Nemci, kot je grozil Rössener, razpustili te vojaško-varnostne enote, čeprav je sodelovalju z Nemci (načelno) nasprotoval. Prešturiral je besedilo prisega in se šele po intenzivnem izpraševanju svoje vesti in pod pritiskom končno odločil, da bo bral mašo. Zavzel je stališče, da sploh ni šlo za prisego Hitlerju, saj je bila stara prisega kralju in jugoslovanski državi še vedno veljavna. V tej obliki mu je navzočnost pri katoliških vojaki uspelo uskladiti z lastno vestjo.

Slabi nameni Griesserjeva je dodala: »Dejansko pa je to dejanje še vedno težko razložiti in ostaja škofova šibka točka. Njegov nastop je bil za okupacijsko silo propagandno dejanje, čeprav sam tega ni niti najmanj želel. Rožman prisega s svojo navzočnostjo nikakor ni nameraval poudariti niti ni hotel Nemcem služiti kako drugače.«

O škofovi »šibki točki« bi težko govorili, saj je zgodovinarica dovolj jasno pojasnila okoliščine prisega in škofove navzočnosti na stadionu. Škof ni imel slabih namenov, ampak nasprotno: s svojo navzočnostjo je želel domobranskim vojakom, ki so bili v težki situaciji, pomagati. To je najbolj pomembno. Vse drugo so malo pomembni očitki – kot vemo, pa je teh bilo vse do danes veliko in so bili izrazito škodoželjni. Nemci so njegovo navzočnost res fotografirali in izkoristili za propagandne namene. Tu so jih komunisti in njihovi apogeti vse do danes lepo posnemali. Ene in druge so vodili izrazito slabi nameni. Tisto, kar pri prisegi edino nekaj šteje, je, da je bila izsiljena, da so bili domobranci v težkem položaju in da jim je škof želel pomagati. Prisega je posledično življenja reševala, komunistično-partizansko nasilje pa jih je jemalo. **D**

750 let mesta Kranja

V. M.

Letos Kranj praznuje 750. obletnico prve omembe kot mesta, zato je Gorenjski muzej v Mestni hiši v Kranju pripravil razstavo z naslovom *In civitate Chreinburch – 750 let prve omembe mesta Kranja*.

Kranj se je kot pravo srednjeveško mesto začel razvijati v 13. stoletju, o čemer pričajo pisni zgodovinski viri. Vendar ne smemo zanemariti tudi nekaj prejšnjih obdobij. O dolgi naselitvi v starejših dobah govorijo bogate arheološke najdbe evropskega pomena.

Carnium, Creina ... Ime selbine nad sotočjem Save in Kokre – Carnium nam v 7. stoletju prvič posreduje neznani ravenski kozmograf. Iz leta 973 je znana trgovska pot Via Chreinariorum, ki je potekala po Sorškem polju. Ime kraja se kot Creina prvič omenja 1060 v briksenskih tradicijskih listinah. V tem času je bila tu namreč utrdba briksenskih škofov, ki so si poleg blejske pridobili tudi posest severno od Kranja. Pomembno vlogo je imel v procesu nastajanja dežele Kranjske, saj je bilo tu vo-

jaško in upravno središče dežele s sedežem mejnega grofa. Tako je bil najpomembnejši kraj dežele, njegov pomen pa je dvigoval tudi sedež prafare (10. stoletje).

V drugi polovici 12. stoletja so grofje Andeški postali namestniki mejnega grofa na Kranjskem. Središče njihove posesti je bilo sicer v Kamniku, vendar jim je pripadal tudi uradni sedež v Kranju in krajišnikov fevd v kranjski kotlini. Bili so ustanovitelji mesta, mesto je od njih dobilo mestne pravice (različne privilegije) in grb (rdeč orel na modrem polju).

Civitate Chreinburch Listina z datumom 18. junij 1256, napisana v Beljaku (hrani jo državni arhiv na Dunaju), v kateri koroški vojvoda Ulrik III. Španhajmski podeljuje Ortenburžanom, grofoma Henriku in Frideriku, zemljišče za utrdbo v mestu Kranju,

prvič omenja mesto Kranj (civitate Chreinburch). Kranj je bil že pred tem mestna naselbina, saj se njegovi prebivalci meščani omenjajo že leta 1221.

V prvi polovici 13. stoletja so na Kranjskem in južnoštajerskem območju nastajala najstarejša slovenska mesta (Ljubljana, Kamnik, Ptuj), med katera spada tudi Kranj. Za srednjeveško mesto je značilna mestna samouprava, ki so jo sestavljali občina (srenja) meščanov, mestni svet in mestni sodnik. Občina meščanov in mestni sodnik se prvič omenjata leta 1309, mestni svet pa se je oblikoval v sredini 14. stoletja. Takrat je bil Kranj pod oblastjo Habsburžanov, ki so mesto dajali v zastavo različnim fevdalcem, med njimi grofom Celjskim.

Razvoj Kranja Kranj je skozi stoletja veljal za sejmsko mesto.

Zametki preprostega trgovanja spadajo že v čas nastanka prafare, ko so ob cerkvenih prošenjih ob cerkvi menjavali različno blago iz mesta in ožje okolice. Kot gospodarsko središče bližnje okolice je prerasel v gorenjskega. Z različnimi izdelki in pridelki so trgovali na tedenskih in dveh letnih sejmih (pomladanski Markov, jesenski Tilnov), v 17. stoletju pa je dobil še tretji letni sejem, namenjen prodaji živine. Kranjski sejmi so bili znani daleč naokrog in so uživali velik ugled.

Kranj je imel vlogo tudi v tranzitnem prometu, predvsem v trgovanju z žitom, železom in obrtniški izdelki. Za tovarnike, ki so prihajali ali odhajali čez Ljubelj in Jezerski vrh, je bil Kranj prva pomembnejša postaja na Kranjskem oziroma južno izhodišče za nadaljnjo pot. Zaradi obsežnega trgovanja so morali Kranjčani skrbeti za neoviran prehod čez Savo in Kokro. Viri dokazujejo, da sta mostova čez reki stala že v 13. stoletju. S kranjsko trgovino se je ves čas bojevala za prevlado podeželska, zato je mesto poskušalo pridobiti monopol. Enako je bilo v obrti. Meščani so se preživljali z različnimi obrtni, ki pa so imele tekmece v okoliških kmečkih vaseh (npr. v 17. stoletju sitarstvo in platnarstvo v Stražišču in Bitnjah). Za najstarejšo obrt v Kranju velja mlinarstvo ob Savi in Kokri. Obrtniki so se od 15. stoletja združevali v rokodelskih cehih.

Mestna veduta V 17. stoletju so mesto začeli širiti proti severu, kjer so na vrhu Jelenovega klanca zgradili kapucinski cerkev in samostan, ki sta delovala do reform cesarja Jožefa II. ob koncu 18. stoletja. Mesto je iz

Utrinek z razstave

M. Merian, Kranj 1649

Kranj s Smarjetne gore pred prvo svetovno vojno

leta v leto drselo v večje dolge, gospodarstvo je nazadovalo. K obubožanju so pripomogli tudi večji požari.

Kot biser je izstopala v obliki piramide grajena veduta mesta s cerkvenimi zvoniki, obzidjem in obrambnimi stolpi, ki je bila ena najodličnejših na Slovenskem, kar nam je ohranil topograf Mathias Merian. Veduta se je spremenila ob koncu 18. in v začetku 19. stoletja, ko so odstranili večino obrambnih naprav.

Društva, čitalnice Na začetku 19. stoletja je bil Kranj v upravi Ilirskih provinc. Dobil je svojo občino (merijo), ki je obsegala mesto z okolico, in za kratek čas tudi državno gimnazijo. V četrtem desetletju je tu živel in umrl pesnik France Prešeren, ki je s somišljeniki zaznamoval revolucionarno leto 1848. V dobi ustavnosti se je razmahnilo društveno življenje. Središče narodnega in kulturnega prebujenja je leta 1863 postala Narodna čitalnica, kateri so se do prve svetovne vojne pridružila še druga društva. V šestdesetih letih je mesto dobilo dvojezično nižjo gimnazijo.

Z odprtjem gorenjske železnice (1869/70) je zaradi pritoka cenejših izdelkov obrt v mestu nazadovala. Odprle so se možnosti za razvoj manufaktur in manjših industrijskih podjetij: kocarija Valentina Pleiweisa in Fidelisa Terpinca, usnjarna Karla Pollaka, umetni mlin Leopolda Jugovica. Umetni mlin je leta 1894 kupil Peter Majdič, ki je bil eden največjih industrialcev v južnem delu Avstro-Ogrske.

Širjenje Kranja Kranj je bil ob vstopu v 20. stoletje podeželsko trgovsko-obrtno mesto z nekaj manjšimi industrijskimi obrati. Po prvi svetovni vojni je skupina podjetnih meščanov, članov novega občinskega sveta, na čelu z županom Cirilom Pircem dejavno posegla v gospodarski razvoj mesta in vanj pritegnila tuji, predvsem češki kapital. V dvajsetih letih so predvsem na desnem bregu Save začele delovati velike tekstilne tovarne (Jugočeška, Jugobruna, Intex, Tekstilindus) in tovarna gumijevih izdelkov Semperit. Temu zgledu so sledili domači podjetniki in trgovci, ki so ustanavljali manjše tekstilne in konfekcijske proizvodne obrate. Kranj je postal drugo najpomembnejše tekstilno središče v Sloveniji. Industrializacija in številne možnosti zaposlovanja so v Kranj privabliale delavce iz okolice in število prebivalstva v mestu je naglo naraščalo. Širjenje Kranja zunaj starega mestnega jedra, potrebe po infrastrukturi in pomanjkanje stanovanj so narekovali pripravo novega mestnega urbanističnega načrta. Leta 1936 so bila kranjski občini priključena tudi okoliška naselja.

Razstava Na razstavi v kranjski Mestni hiši so prikazani glavni dejavniki, ki so v preteklosti zaznamovali razvoj mesta in mu v posameznih dobah dajali svoj pečat. Od 13. pa vse do 20. stoletja so bili za gospodarstvo mesta pomembni sejmi in trgovina. Obrtniki, združeni v cehe, so zadovoljevali predvsem potrebe mesta, v 19. stoletju

so nastajale prve manufakture, kasneje že tudi prva industrijska podjetja. V 20. letih preteklega stoletja je z vlaganji predvsem češkega kapitala zacvetela tekstilna industrija s številnimi novimi tovarnami in veliko zaposlenimi. Po drugi svetovni vojni se je pomen industrije še povečal, predvsem s pomembno elektro in gumarsko, pa tudi še tekstilno in čevljarstvo

panogo, ki so zaposlovala veliko delavcev. Številni novi priseljenci v mesto so narekovali tudi hitro širitev Kranja, predvsem z novimi stanovanjskimi soseskami. Razstava se dotika tudi nekaterih oblik meščanskega življenja, kulture ter velikih urbanističnih sprememb v novejši dobi. Avtorici razstave sta višji kustodinji Monika Rogelj in Marjana Žibert.

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

Štajerci,

P O Z O R !

Radio Ognjišče boste od 29. avgusta lahko ujeli na spremenjeni frekvenci

104,5!

Prijetno poslušanje!

RADIO OGNJIŠČE

Lipica

Petra Janša, foto: vir STO/ Bobo, B. Kladnik

Lipica je zaselek s kobilarno na kraški planoti južno od Sežane. Svetovni sloves si je pridobila z vzgojo pasme konj lipicancev, imenovanih po Lipici, ki je izvorno slovensko ime (lipica – majhna lipa). Kobilarna je bila ustanovljena leta 1580, ko je avstrijski nadvojvoda Karel kupil Lipico prav s tem namenom. V njej so se ukvarjali z vzrejo domačih kraških konj, kupili pa so tudi več andaluzijskih žrebcev in kobil za križanje. S križanjem so vzgajali novo pasmo, belega lipicanca. Kobilarna Lipica je edino zaokroženo in neokrnjeno srednjeveško kmetijsko posestvo pri nas ter eden najlepših kulturnozgodovinskih spomenikov Republike Slovenije. **Od 22. do 24. septembra** se lahko udeležite prireditve **Dnevi Kobilarne Lipica** in spoznate zibelko konj lipicanske pasme.

Andaluzijski konj na Krasu Zgodovina Lipice je tesno povezana s Habsburžani, ki vladajo obsežnemu delu baročne Evrope in zato potrebujejo konje. Ob dejstvu, da je med konji takrat veljal za idealnega španski, in ker je Kras po svoji zemlji in podnebju najbolj podoben Španiji, odločitev nadvojvode o izbiri posesti na Krasu za dvorno kobilarno ni prav nič presenetljiva. Po odhodu Turkov v zadnjem navalu leta 1545 je ostal letni dvorec tržaškega škofa bolj ali manj poškodovan in zapuščen. Nadvojvoda Karel, tretji sin cesarja Ferdinanda I. Habsburškega, leta 1578 izbere škofovsko posest za potrebe prihodnje dvorne kobilarne in 19. maja 1580 podpiše pogodbo o prevzemu posesti. Leta 1581 nakupijo v Španiji 24 plemenskih kobil in 6 plemenskih žrebcev. Po končanih obnovitvenih delih **prvi upravnik kobilarne Franc Jurko** leta 1585 sporoči nadvojvodi, da je obstoj kobilarne zagotovljen.

Na dunajskem dvoru V času cesarja Jožefa (1705–1711) v Lipici gradijo nove objekte: hlev za plemenske žrebce (Velbanca), cerkev s kaplanijo, urejajo se travniki, poti in gozdovi. V letu 1729 začnejo na Dunaju graditi jahalno šolo za potrebe dvornih ceremonialov, ki kmalu zatem postane svetovno znana. Leta 1735 na slavnostnem odprtju dvorne jahalnice na Dunaju že nastopi 54 lipiških žrebcev. Lipiška kobilarna pa se občutno širi z nakupom novih posesti pri Postojni: Poček, Bile in Prestranek. V času vladavine **cesarice Marije Terezije** (1740–1780) se **izoblikuje lipicanec, kot ga poznamo danes**. Med letoma 1797 in 1815 prizadene lipiško kobilarno vrsta nesreč in razdejanj, v času francoske okupacije pa je čreda zaradi pogostih epidemij zdesetkana. Izvirne rodovniške knjige z vso preostalo dokumen-

tacijo se v času Napoleonovih vojn izgubijo. Ko Lipica znova pripade avstro-ogrski monarhiji, se čreda vrne v Lipico, kjer se obnavljajo poškodovani hlevi, preostali objekti in skoraj povsem uničena krajina. V letu 1816 se v lipiško čredo uvede izvorni **arabski žrebec** Siglavy, rojen leta 1810. Na njegovem potomstvu je osnovana peta klasična linija, ki je ohranjena do danes. Obnovijo se rodovniki preživelih konj. Rodovniške knjige se vodijo v dveh izvodih; prvega ima kobilarna kot delovno knjigo, kopija se hrani v Hofburgu, cesarski palači na Dunaju. Po ukazu cesarja Franca II. je bila kobilarna okrepljena z uvajanjem plemenskega materiala večinoma arabskega izvora. Zaradi oddaljenosti od prestolnice in s tem nastalimi stroški je v upravi lipiške kobilarne oblikovan predlog o selitvi kobilarne bliže Dunaju, a leta 1848 cesar Franc Jožef

Lipicanec je avtohton kraški konj, oplemeniten s španskim, napolitanskim in arabskim konjem.

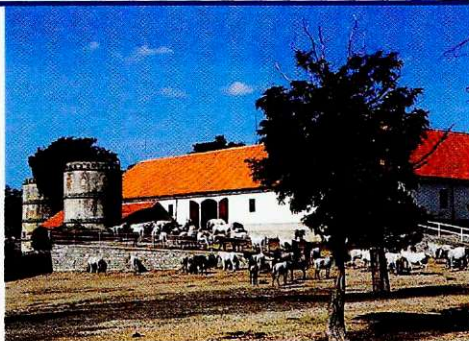

Kobila in žrebe.

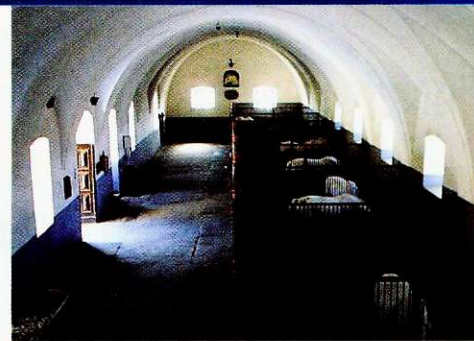
I. odloči, da kobilarna ostane v Lipici, njeno obnovo pa vodi izjemno učinkoviti general grof Karel Grünne. Leta 1892 je imenovan zadnji avstrijski upravnik lipiške kobilarne Emil Finger. Začne z obsežnimi izboljšavami zemljišč v Lipici in Prestranku ter z obnovo hlevov za oskrbo in trening.

Lipicanci v šoli Lipicanec je posebna pasma konj, po rasti srednje velik, globok in širok konj. Njegova višina je okrog 160 cm, merjena z vrstico. Žrebeta so običajno temne barve, s starostjo pa konji postanejo značilno beli. V Lipici je šest osnovnih rodov žrebcev: Conversano, Favory, Maestrozo, Neapolitano, Pluto, Siglavy in dober ducat rodov kobil. Vsa lepota in šarm lipicanca prideta do izraza prav v gibanju, kar je lipicanca usposobilo za paradnega konja veliko boljše kot druge pasme konj.

Mladi, triinpolletni **žrebci** pridejo iz črede v hlev za treniranje, kjer se določeno obdobje privajajo na novo okolje in kjer poteka delo najprej na lonži, tako da žrebci pridobijo zaupanje. Ravnanju z žrebci se posveča izredna pozornost, zaradi česar postanejo žrebci poslušni in spoznajo zadrževanje ali priganjanje. V tej fazi dela pridobijo pravilno držo ter enakomerno in uravnoteženo hojo. Kasneje žrebce zajahajo in tedaj morajo sprejeti in se naučiti nositi v naravni drži jahačev težo, izboljševati ravnotežje in se spoznati z jahačem. V drugem letu oziroma obdobju je trening usmerjen v spoznavanje in razvoj telesnih in duševnih lastnosti konja. Žrebci se naučijo vaj, kot so zavoji, veliki krogi, osmice, obrati okrog zadnjih nog, odstopanje, pravilni prehodi v galop in stranhodi. V nadaljnjem delu, ko se začne učenje visoke šole, se posveča pozornost čistim tempom, jasnim prehodom iz enega tempa v drugega, veliko časa se posveča v galopu. Sledi šolanje korektnih menjav galopa v skoku, serije menjav na določeno število galopskih skokov in končno piruete. Sledi še šolanje konj v izvajanju piaffa (kas na mestu) in passaga (lebdeči kas), sprva na roki in nato pod jahačem. V zadnjem letu šolanja se pri žrebcih razvijajo figure visoke šole do popolnosti, zlasti še menjave galopa v skoku na vsak korak. S tem je končano šolanje umetnosti jahanja na tleh in začne se šolanje

Kobilarno je leta 1580 ustanovil nadvojvoda Karel.

Velbanca ali hlev za plemenske žrebce

nad zemljo, kot so elementi leva-de, courbette, capriole, pesade, ki so pravzaprav odlika lipicanskega konja.

Podobno kot žrebci morajo skozi šolanje tudi **kobile**, vendar v največji meri skozi šolanje vožnje. Pri treh letih in pol razvrstijo žrebice v hlev za vožni trening. Tu se najprej prav tako lonžirajo, preizkušajo pod sedlom in kasneje privajajo na vožno opremo. Sledi vpreganje žrebic samostojno in kasneje ob izšolani kobil. Kobile se učijo poslušnosti in vožnje, šele nato lahko vozijo mlade kobile skupaj. Šolanje vožnje poteka v dvovpregah in štirivpregah.

Kobile so primernejše za vožnjo z vpregami.

Podoba Kobilarne Lipica Historično jedro Lipice je dobilo podobo sklenjene celote v prvih desetletjih 18. stoletja. Poleg **graščine** in **Velbance** so v ta sklop sodili še »magacin« za žito in manjši stanovanjski objekti okrog pripadajočega dvorišča. V nadaljevanju tako imenovana **hofa**, proti jugu je stala še **kapela** in na kraju, kjer je danes gostišče, **kaplanija**. V tem obdobju so že stali objekti tudi na kraju današnjih **hlevov »na borjači«**. Nadaljnja širitev proti JV je nastala konec 19. stoletja s pozidavo

Tekmovanje v dresurnem jahanju

Kapelico Lurške Matere Božje je dal zgraditi konjeniški general Karel Grünne.

Lipicanci v naravnem okolju

jubilejnega **hleva »abrihtunge«**, to je hlev za dresurne konje. S tem se je tudi težišče posesti preneslo z vzpetine s starim jedrom v smeri proti Lokvi. Od prvotnega hlevskega kompleksa na kraju današnje Borjače se je pozidava širila proti JV. Leta 1852 so bili pozidani hlevi »na borjači« s pokrito jahalnico, leta 1898/99 pa »abrihtunga«. Nekoliko odmaknjen je hlev ob tržaški osi, ki je nastal že leta 1819.

V sedemdesetih letih 20. stoletja so v zaledju »abrihtunge« pozidali še novo **pokrito jahalnico** in **malo jahalnico s hlevi**. Leta 1977 je bil pozidan **hipodrom**. Vsi naštetih objekti so namenjeni izključno konjem in delu z njimi. Vsa dejavnost je skoncentrirana na tem območju, ki je po pozidavi tudi najboljše, saj poleg hlevov vključuje tudi odprt prostor za prireditve in delo s konji. **D**

Galerija Avgusta Černigoja

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.lipica.org

Historična misel

Založba ZRC

V knjigi *Zgodovina historične misli* je zajeta več kot dve in pol tisočletji dolga doba nastajanja zgodovinopisja in njegovega razvoja. Na skoraj sedemsto straneh komentarjev in novih prevodov temeljnih del zahodne historične misli je mogoče najti natančen opis razvoja zgodovinopisja v grški in rimski antiki, obsežen pregled srednjeveških avtorjev s posebnim poudarkom na bizantinskem in renesančnem zgodovinopisju, premišljen izbor zgodnje novoveških in modernih avtorjev z odlomki iz njihovih najvplivnejših razmišljanj o pomenih zgodovinopisja, opredelitev razsvetljskega zgodovinopisja, soočenje z nacionalnim in pozitivističnim načinom interpretacije preteklosti, predstavitev izvorov tako imenovanega novega zgodovinopisja, oceno vpliva postmodernizma na razvoj zgodovinopisja v zgodnjih desetletjih 20. stoletja in oblikovanje nove kulturne zgodovine, s katero smo vstopili v 21. stoletje. Izbrana besedila zgodovinarjev spremljajo uvodne predstavitve. Izbor avtorjev presega okvir literarne zgodovine »historiografov«, saj najdemo vrsto pomembnih besedil pri piscih, ki sicer spadajo v druge literarne zvrsti.

Koraki v samostojnost

Založba Mladinska knjiga

Knjižica *Slovenija. Koraki v samostojnost* je pregled dogodkov iz obdobja demokratizacije in osamosvojitve Slovenije (1980–1992). Predstavlja okrog 580 dogodkov in vsebuje okrog 50 dokumentarnih fotografij. Anton Bukovnik je aktivno sodeloval v obrambnih aktivnostih za zavarovanje slovenske osamosvojitve, odtlej pa se s to problematiko ukvarja raziskovalno. Predzgodovina osamosvojitve je dolg proces, ki pa se je začel in se vse hitreje odvijal po smrti jugoslovanskega diktatorja Tita leta 1980 in se mednarodnopravno končal s sprejemom Republike Slovenije v OZN leta 1992. Potekal je v tesni povezavi s korenitimi in dramatičnimi spremembami v širšem mednarodnem okolju. Zato so v pregled uvrščeni pomembni dogodki in pojavi iz mednarodnega, jugoslovanskega in slovenskega prostora.

Razpotja, izbire, spopadi

Mladika, Trst

V novem avtobiografskem delu *Razpotja, izbire, spopadi* povzema Miran Gregorič pomembnejše epizode svoje dosedanje življenjske poti, ki so ga odločilno zaznamovale in oblikovale, in to od otroštva naprej, prek študentskih let in delovanja v gospodarstvu vse do avtorjeve opazne angažiranosti znotraj ci-

1.

2.

3.

4.

vilne družbe v zadnjih letih. Pri tem jih postavlja v širši družbeni kontekst in je zato knjiga tudi ogledalo vsakokratnih družbenih razmer. Knjiga je razdeljena na vrsto pregledno napisanih poglavij, v katerih so prikazane teme, kot so: dogodki iz gimnazijskih let, na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, Udba ante portas, v mladinskih delovnih brigadah na izgradnji avtoceste Beograd-Skopje, medijski krst ali prvi veliki javni spopad z epilogom na sodišču, pravšnji za Drago, v Ljubljani, v Trbovljah, v perutninskem kombinatu v Pivki, v razburkanih vodah Luke Koper, zlato obdobje slovenske politične pomladi, civilnodružbeno delovanje na Koprskem po ustanovitvi slovenske države in najbolj aktualno – Kocijančičeva nagrada.

Kemija

Založništvo Jutro

Kemija. Snov in spremembe 1 je izviren učbenik za kemijo v prvem letniku gimnazije, ki ga je napisal Andrej Smrdu. Snov je razdeljena na pet poglavij: *Snov in njene lastnosti, Formule spojin in enačbe reakcij, Zgradba atoma, Kemijska vez in struktura snovi ter Energijske spremembe*; dodan je še kemijski slovar z dvesto pojmi. Avtor je učbenik pisal v razumljivem jeziku, zahtevnejše pojme je posebej razložil. Posebno pozornost je namenil povezovanju kemije z vsakdanjim življenjem. Precej je tudi nazornih prikazov reševanja računskih nalog, k boljšemu razumevanju pa pripomore tudi večje število primerov.

Alojzij Dolhar

Planika, Kanalska dolina

Dr. Alojzij Dolhar, zdravnik in planinec, se je rodil leta 1902 pri Sv. Ivanu v Trstu, umrl pa leta 1969, ko se je vračal s Slemena pod Mojstrovko, kjer se je udeležil odkritja spominske plošče štirim slovenskim alpinistom, ki so leto prej tam postali žrtve snežnega plazua. Živel in svoje zdravniško poslanstvo je opravljal v Trbižu. Med obema vojnoma je bil zaveden in trden Slovenec, do smrti steber in pobudnik

narodne zavesti med Slovenci Kanalske doline. Bil je Kugyjev naslednik. Slovensko planinsko središče Kanalske doline Planika iz Ukeve je izdalo zbornik Dr. Alojzij Dolhar. V začetku zbornika je uvodoma objavljena njegova biografija in razmišljanje o nepozabnem nonotu, ki ga je napisal urednik zbornika in vnuk Erik Dolhar, sledijo Dolharjevi dnevniški zapiski in objavljeni članki. Razmišljanja o dr. Dolharju so napisali sin Rafko Dolhar, Dušan Jelinčič, Dorče Sarđoč Slavko Tuta, Miro Kocjan, Bojan Pavletič, Drago Štoka in Janez Krušič.

Usodne poti

Mondena, Grosuplje

Založba Mondena iz Grosuplja je izdala roman Zdravka Kaltnekarja z naslovom *Usodne poti*. Roman govori o naših fantih, ki so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko, proti koncu vojne pa so se znašli v različnih vojaških enotah. Na primeru treh bratov obravnava mnoge pomembne dogodke na nemških frontah, v partizanskih in v domobranski enoti. Avtor je uporabil številne citate iz različnih virov, največ iz medvojnega gorenjskega časopisa *Karawanken Bote*. Z njimi je prostorsko in časovno opredelil pomembnejše dogodke in s tem v romanu poudaril zgodovinsko noto. Sporočilo romana je, da se v vseh vojskah najdejo dobri in hudobni ljudje.

Balkonske rastline

Založba Mladinska knjiga

Balkonske rastline in velike posodovke je bogato ilustriran priročnik z bogato ponudbo informacij za začetnike in izkušene ljubitelje cvetja. Obsega navodila in nasvete za: pripravo osnove in ureditve balkona in terase, načrtovanje glede na kombinacijo barv in obdobja cvetenja ter seveda sajenje in nego rastlin. V drugem delu knjige je zbranih več kot 200 »osebnih izkaznic« priljubljenih in manj znanih cvetnic, dišavnic, zelenjavnih ter sadnih rastlin, primernih za balkone in terase.

KNJIGA MESECA SEPTEMBRA

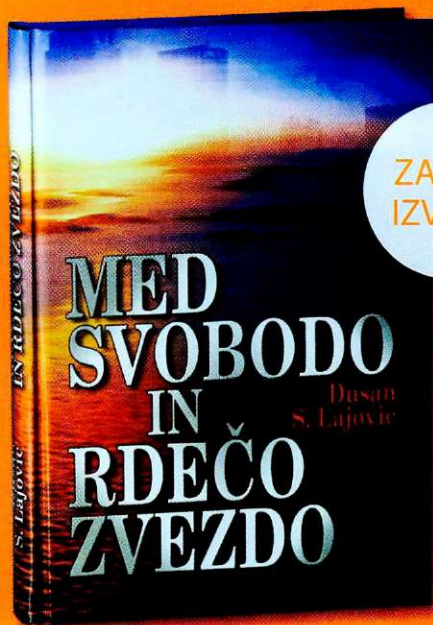
USPEŠNICA

Med svobodo in rdečo zvezdo

Avtor: Dušan S. Lajovic

Obseg: 347strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

Lajovčeva knjiga je izšla pred tremi leti po objavi razvpitega seznama Udbe.net, ki je mnoge zelo razburil. Seznam in knjiga sta dregnila v tabu slovenske preteklosti in sedanjosti: Udbe oziroma njenih sodelavcev. V knjigi je seznam sodelavcev Udbe, vendar je prvi del posvečen burnemu Lajovčevemu življenju: od prikaza slovenskega podjetništva med vojno, prek medvojnega dogajanja oziroma komunistične revolucije in upora zoper njo do prikaza slovenskega četništva. Sledimo Lajovčevim begunskim letom in iskanju življenjskih možnosti v daljni Avstraliji, prikazu življenja izseljencev v Avstraliji in opisu avtorjevega gospodarskega uspeha. V zadnjem delu je opisal vlogo izseljencev pri osamosvojitvi domovine, svojo gospodarsko in politično aktivnost in dodal razmišljanje o zamolčani zgodovini.

Redna cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR

Pri nakupu knjige meseca septembra vam priznamo **20% POPUST**, zato boste zanjo odšteli le 4.960,00 SIT / 20,69 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa boste deležni **30% POPUSTA**, zato boste za knjigo odšteli le 4.340,00 SIT / 18,11 EUR.

Akcijska ponudba velja do 30. septembra 2006 oz. do razprodaje zaloga. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Naročam knjigo Med svobodo in rdečo zvezdo

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**

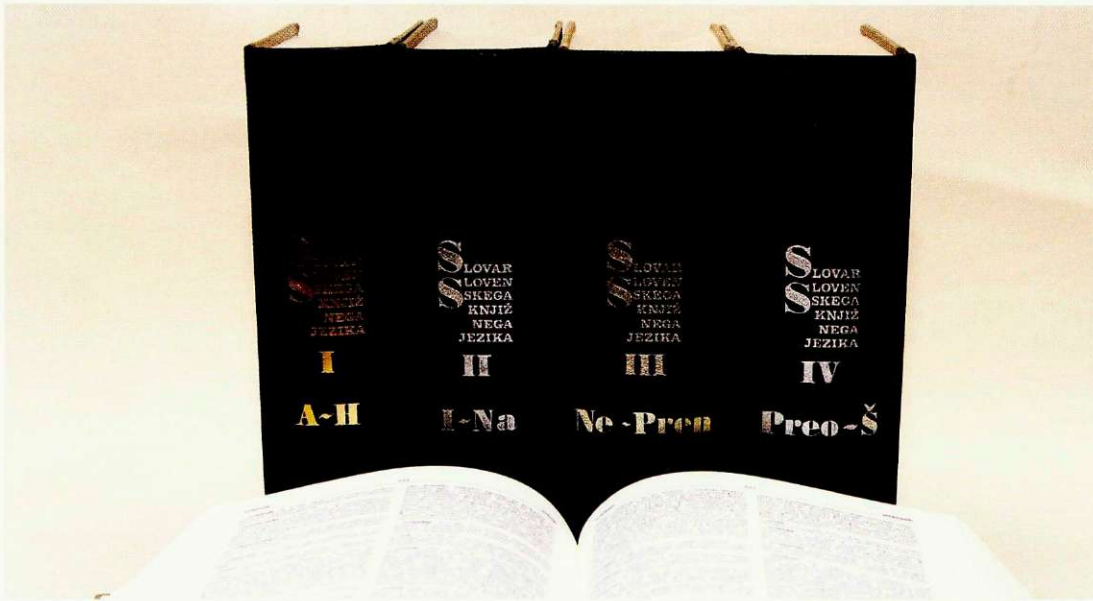
Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Dopustimo slovenščini raznolikost

Lucija Horvat, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Študijski dnevi Draga 2006, že 41., ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta, so se končali s predavanjem Marka Stabeja o odnosu Slovencev do lastnega jezika. Po Stabejevem mnenju se za prihodnost slovenščine ne bi smeli bati.

Slovenščina, kdo bo tebe ljubil?

Zadnji predavatelj letošnje Drage 2006 Marko Stabej, profesor za slovenski jezik in stilistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, je v svojem predavanju s poetičnim naslovom Zvezde, vrtnice in trnje vse navzgoče spomnil, da se Slovenci premalo zavedamo raznolikosti slovenščine. V strokovni javnosti obstajata dva tabora – eden, ki je prepričan, da je slovenščina ogrožena, in drugi, ki je nasprotnega mnenja. Slovenščina ima v primerjavi z drugimi jeziki resda malo govorcev, vendar se je s slovensko državnostjo mednarodni položaj slovenščine normaliziral. Ker je slovenščina državni jezik, po Stabejevem mnenju ni tako zelo ogrožena. Toda nova normalnost slovenščine ima danes veliko obrazov, kar večino Slovencev preseneča in česar nismo pripravljeni sprejeti. Gre za besede in oblike, ki odstopajo od norme slovenskega jezika, in prav teh odstopanj se Slovenci bojimo.

Za bogatejšo slovenščino Ključno vprašanje, ki si ga je Marko

Stabej postavil v svojem predavanju, je, kako naj slovensko govoreči ravnamo s slovenščino. Nanj je odgovoril v štirih točkah. Prva je tako imenovana dekriminalizacija tistih govorcev slovenščine, ki glede na jezikovne norme govorijo napačno slovenščino. Nadalje bi se morali Slovenci o sebi in drugih bolje informirati, si pridobiti večje jezikovno znanje in poskrbeti za boljše jezikovno opremljenost slovenščine. Stabej je zagovornik praktičnega odnosa do slovenskega jezika, saj je pragmatični vidik jezika pomemben tako za Slovence kot za tujce, ki se v čedalje večjem številu želijo

naučiti slovenščine. Na tolikšen naval tujcev nismo bili pripravljeni, zato še vedno primanjkuje kakovostnih učbenikov, še zlasti za predšolske otroke in poslovneže, ter dvojezičnih slovarjev. Še posebej veliko je tujih študentov na študijski izmenjavi v Sloveniji: letos enomesečni intenzivni tečaj slovenščine, ki poteka ta mesec na filozofski fakulteti, obiskuje okoli 400 tujih študentov. Tudi zaradi njih, vendar ne le zaradi njih, je Stabej poudaril pomen praktičnega ravnanja s slovenščino, pri katerem si je treba predstavljati potrebe in želje govorcev.

Slovenščine se uči vse več tujih študentov, ki pridejo na izmenjavo v Slovenijo.

O slovenščini je govoril Marko Stabej.

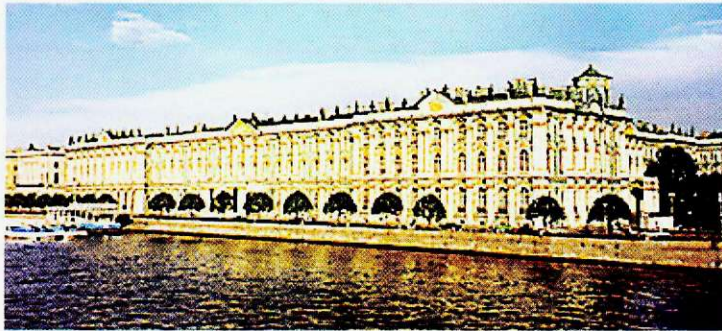
Slovensko ali angleško Marko Stabej je razmišljal še o tem, da Slovenci še vedno ne znamo pravilno presoditi situacije, v kateri lahko v tujem jeziku govorimo sami oziroma kdaj je bolje najeti prevajalca ali sodnega tolmača, da bi ohranili pomen in raznolikost vsebine, ki jo želimo podati. Tudi angleška imena podjetij so za nekatere pravi trn v peti, toda kaj, tako Stabej, ko nikogar nikjer niso naučili, kako se slovenska imena tvorijo. Proti koncu se je Stabej vrnil k začetni misli in sklenil z ugotovitvijo, da sta za bogato živost jezika enakovredno potrebni dve vrsti govorcev: potrebni so tisti, ki jih zelo skrbi za jezik, in tisti, ki jih to manj skrbi in bolj zaupajo govorcem.

Slovenščina na prepihu Udeležence Drage so tega dne pozdravili tudi predsednik SAZU Boštjan Žekš, državni sekretar Zorko Pelikan in v imenu Svetovnega slovenskega kongresa Tomaž Pavšič. Žekš, ki se je navezal na temo predavanja o slovenskem jeziku, je dejal, da smo Slovenci živeli v zaprtem okolju in poskušali braniti slovenščino z zaprtostjo. Z vstopom Slovenije v mednarodne povezave pa moramo zdaj gojiti slovenski jezik na prepihu, pri čemer se lahko marsičesa naučimo od zamejcev. ■

Evropska dediščina

Slovesen začetek Dnevov evropske kulturne dediščine (DEKD) bo letos v Rusiji. Odprli jih bodo 21. septembra v muzeju Ermitaž v Sankt Peterburgu, odprtje bo hkrati del dogodkov ob predsedovanju Rusije ministrskemu odboru Sveta Evrope. Nato se bo 22. septembra dogajanje preselilo v državni Muzej Carsko selo, kjer bo potekala razprava o vrednotah evropske kulturne dediščine. Udeleženci razprave v Carskem selu, ki bo potekala v organizaciji ruskega ministrstva za kulturo in množične medije, sanktpeterburških mestnih oblasti in Sveta Evrope, se bodo naslonili na načela okvirne konvencije Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo, ki je bila oktobra leta 2005 sprejeta v Faru na Portugalskem na sklepni

konferenci ob 50. obletnici Evropske kulturne konvencije. Govorili bodo o pomenu evropske kulturne dediščine za države, mesta in vasi ter za evropsko prihodnost v globaliziranem svetu. Izpostavili bodo rusko kulturno dediščino kot del evropske kulturne dediščine ter opozorili na potrebo po tesnejšem sodelovanju med oblastmi in civilno družbo. Posvetili se bodo tudi koristim, ki jih kulturna dediščina prinaša družbi, dediščini kot podpori za razvoj in dediščini kot orodju za državljansko vzgojo ter se ob koncu seznanili z inovativnimi praksami pri ohranjanju kulturne dediščine v Evropi. Dnevi evropske kulturne dediščine so lani potekali na Češkem v Pragi in zgodovinskem mestecu Hrudim. L. H.

Ermitaž

V znamenju gradov

V Sloveniji bodo letošnji DEKD posvečeni gradovom, utrdbam in mestnim obzidjem in bodo potekali od 23. do 30. septembra. Koordinator slovenskih DEKD je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Do danes se je v Sloveniji ohranila le dobra desetina nekdanjih grajskih stavb, še več pa je bilo uničenega, ukračenega in izgubljenega grajske-

ga inventarja. Nekdanjo veličino in sijaj mnogih uničenih gradov je danes mogoče opazovati le še na grafikah v topografijah J. V. Valvasorja in G. M. Vischerja s konca 17. stoletja. Številni gradovi, ki so se ohranili, imajo danes nove funkcije in vsebine, ki so pogosto pogoj za oživitev, obnovo in restavratorske posege. Organizatorji letošnjih DEKD želijo gradove, utrdbe in mestna obzidja predstaviti kot nosilce spominov in zanimivih sporočil iz preteklosti ter opozoriti tudi na možnost kulturnega, gospodarskega in družbenega razvoja ter kulturnih povezovanj. Lani so bili slovenski DEKD v Piranu na temo Nesovna (neopredmetena) kulturna dediščina. L. H.

Grad Snežnik

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 14. 9. 2006

18.15 Dvorni trg: Akademsko folklorna skupina France Marolt – ljudski plesi

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 Križanke: Jan Plestenjak – pop

PETEK, 15. 9. 2006

19.00 Slovenska filharmonija: Martin Knez, kitara (Slovenija) & Ozan Buralioglu, kitara (Turčija)

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

SOBOTA, 16. 9. 2006

19.00 Pločnik: Kalinka (Rusija) – ljudska glasba

20.00 Cankarjev dom: W. Shakespeare: Hamlet. Gledališka igra Hamlet sicer sledi izvirniku, vendar je prenesena v turški kulturni okvir, na sultanov dvor v Istanbulu. Igralec Amar Selimović je za vlogo Hamleta prejel nagrado za najboljšega mladega igralca na festivalu MESS v Sarajevu. Predstava je vpeta v čas, ki v marsičem ustreza sodobnosti z začetka 21. stoletja, v čas po 11. septembru 2001.

NEDELJA, 17. 9. 2006

20.00 Cankarjev dom: Simfonični orkester Čajkovskega (Rusija) – klasična glasba. Dirigent Vladimir Fedosejev vodi

orkester že od leta 1974. V Ljubljani predstavlja četrto simfonijo Čajkovskega in dva pri nas manj izvajana skladatelja.

20.00 KUD France Prešeren: Gledališče Tris (Avstrija): Viva la revolution – klovnska predstava. Gledališče Tris sestavljajo klovnesi, ki na področju klovnskega gledališča ustvarjajo že deset let. Predstava je zasnovana kot soočenje treh med seboj zelo različnih likov.

PONEDELJEK, 18. 9. 2006

20.00 Cankarjev dom: Perpetuum Jazzile (Slovenija) & ManSound (Ukrajina) – džez, popularna glasba. Vokalni ansambel Perpetuum Jazzile predstavlja novo, že četrto zgoščenko z imenom Čudna noč. Poleg njih nastopa eden najboljših džezovskih sekstetov a cappella na svetu ManSound, ki ga sestavljajo vrhunski poklicni glasbeniki.

TOREK, 19. 9. 2006

20.00 Križanke: Josipa Lisac (Hrvaška) – pop. Josipa Lisac je v svoji dolgoletni karieri zaznamovala hrvaško glasbeno prizorišče s svojim edinstvenim glasbenim pristopom in pojavnostjo.

SREDA, 20. 9. 2006

19.30 Šentjakobsko gledališče: A. Kermauner: Dosje: Hiacinta Novak

20.00 Križanke: Tony Cetinski (Hrvaška) – pop

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Izkazovanje čustev

Monika Maljevič

Razdrtje romantičnega razmerja nikoli ni lahko, a predstavljajte si, kako težko je zapustiti nekoga, ki premore nadnaravne moči, hkrati, pa je to nevrotična in posesivna oseba.

V tej nezavidljivi zagati se znajde nadobudni Matt, ko se želi raziti s sicer lepo, toda preveč posesivno Jenny, ki pa ni navadna ženska, temveč prava superjunakinja, ki je pripravljena uporabiti vse svoje moči, da bi Matta obdržala. Ljubzenska čustva si bosta na nenačuden način izkazovala Uma Thurman in Luke Wilson.

Težko se je raziti, včasih pa je to preprosto nevarno. V komediji Ivana Reitmana *Moja super bivša* Matt Saunders misli, da je končno našel popolno dekle, prelepo Jenny Johnson, ki je čisto po naključju superjunakinja, G-Dekle. Ko Jenny/G-Dekle postane preveč posesivna, jo želi Matt zapustiti ... a le kako se razideš z žensko, ki lahko leti, dviguje avtomobile in s svojim termičnim vidom skozi jeklo izžge luknje? Ženska, ki je dobila košarico, Jenny/G-Dekle, nad Matta spusti ves svoj bes svojih supermoči, ko si Matt najde novo dekle, sodelavko Hannah Lewis. Matt je zlomil Jennyjino srce. Zdaj kani Jenny polomiti vse drugo.

Nekaj novega Ivan Reitman je režiral številne uspešne komedije, a pri svojem novem filmu se je odločil lotiti žanra na nov način. »To ni bilo lahko,« pravi režiser. »Videli smo že veliko komedij z romantičnimi elementi in vse so se odvile po točno določenih zapovedih: fant sreča dekle, fant za nekaj časa izgubi dekle, potem jo dobi nazaj.«

Reitman je svežo zamisel, ki jo je iskal, našel v izvirnem scenariju Dona Payna, dolgoletnega scenarista in izvršnega producenta Simpsonovih. Paynov scenarij je bil povsem drugačen od klasičnih zapovedi komedije: fant se ogreje za dekle, za katero odkrije, da je superjunakinja. Payne je idejo še razdelal, saj je njegova superju-

My Super Ex-Girlfriend

Režija: Ivan Reitman

Scenarij: Don Payne

Produkcija: Gavin Polone, Arnon Milchan

Igrajo: Uma Thurman, Luke Wilson, Anna Faris, Eddie Izzard, Rainn Wilson, Wanda Sykes

Premiera: 14. 9. 2006

Distribucija: Continental Film

nakinja nevrotična, posesivna in zahtevna – prava srhljiva trojica vsake romance.

»Čeprav je osrednji ženski lik superjunakinja, Donovan scenarij ni bil stripovska zgodba,« pravi Reitman. »To ni film o superjunakih. Ta komedija je zakoreninjena v realnosti. Tudi če vam filmi o superjunakih ali filmi po stripih niso všeč, je v *Moji super bivši* veliko stvari za vas. Donovan dialog je naturalističen, sodoben, oster – in zabaven.« Paynova ljubezen do komedije, ki jo dokazuje morda največja komična serija vseh časov Simpsonovi, je združena z nečim, čemur on pravi čisto čudaštvo.

»Ko sem odraščal, sem prebral ogromno stripov, še danes

jih imam rad, nad čemer je moja žena nadvse zgrožena. Fantazija vsakega čudaka je, da bi imel superpuncu za dekle, in zamisel, da bi čisto običajen možakar hodil s superdekletom, se mi je zdela zabavna.«

Payne dodaja, da so zamisel o tem, da ženska s supermočmi hodi z običajnim moškim, v preteklosti že obdelali, na primer v nadaljevanjih *Bewitched* ter *I Dream of Jeannie*. A Payne zamisli dodaja nov preobrat: »Sprasheval sem se, kaj če bi se odnos med običajnim možakarjem in super junakinjo sživil. Kaj če bi spoznal, da je ona trčena? Takega norega bivšega dekleta si res ne želiš,« pravi Payne, kar je superblaga izjava.

ZA
ZABAVO
IN
SPROSTITEV
V ČETRTEK

RAČUNALNIŠKE
IGRE

OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT

Naročniki Večera lahko igre naročite na naslovu: ČZP Večer, 2504 Maribor. Naročila sprejemamo tudi po e-mailu knjiga@vecer.com in telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500. Naročeno vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo bo po položnicah za Večer. Zaloge so omejene.

Francoski skakač

Tekst in foto: Boštjan Horvat

Renault megane grandtour 2,0 dCi privilege luxe

Resda pri Renaultu niso poslali na trg vozila, ki je namenjeno postavljanju takšnih in drugačnih rekordov, vendar bodo tako sopotniki kot drugi udeleženci v prometu presenečeni nad njegovimi zmogljivostmi. Z novim dvolitrskim turbodizlom s 110 kW (150 KM) je namreč tudi mega-

prijeten ambient je odet v bež barvo, lepo, toda če je karavan prvenstveno namenjen majhnim oziroma mladim družinam, sodijo med obvezno opremo še copati in čistila, saj svetla barva kar kliče po tem, da se umaže. Voznikov prostor in položaj za volanom je udoben, vendar pa sama ergonomija ne navdušuje. Stikalo za tempomat je namreč nameščeno pod volanskim obročem, na zelo nedostopnem mestu, in lahko si predstavljate, kako je videti vožnja po avtocesti, medtem ko tipate in iščete stikalo za vklop. Vsa druga stikala, tako deljene klimatske naprave, ki mimogrede

ne v kombijevski izvedbi postal precej poskočen. Skok se pozna na cenovni lestvici, še vedno pa gre za uporabno družinsko kombinacijo.

Prepoznaven Oblikovna silhueta vzbuja pri opazovalcih deljena mnenja, vendar nekaj drži kot pribito – megane grandtour je prepoznaven, in ko ga uzrete, se ne sprašujete, za kateri avtomobil gre. Da pa vseeno ni čisto običajen megane, opozarjajo 16-palčna platišča iz lahke litine. Prepoznavni zunanosti sledi tudi notranjost, ki je klasično 'renojevska'. Zelo

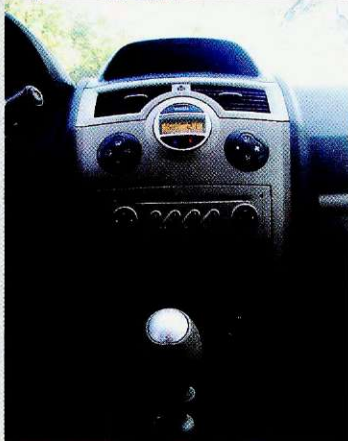
TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	RENAULT MEGANE GRANDTOUR 2,0 DCI
vrsta motorja	turbodizelski, vrstni, 4-valjni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1995
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	340 pri 2000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4500 x 1781 x 1467
medosna razdalja v mm	2686
prtljažnik v litrih	520/1600
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1540 (2225)
največja hitrost v km/h	209
pospešek 0-100 km/h v s	8,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	6,9/4,6/5,4
poraba na testu v l/100 km	7,3
cena vozila v SIT	5,753.000

zelo zadovoljivo opravlja svojo funkcijo, kot radijskega sprejemnika, so potrebna kratkega ogleda, saj je treba nekaj časa, da se privadite na njihovo bolj nenavadno postavitve. Pohvaliti velja veliko odlagalnih mest, ki pridejo prav na daljših poteh, in seveda velik in lepo obdelan prtljažni prostor. Že v osnovi meri je zajetnih 520 litrov, s povečevanjem pa pridobite kar 1600 litrov uporabnega volumna. Pri opremljenosti, ki jo je imelo testno vozilo, ne boste pogrešali ničesar, tudi če spadate med največje petičneže.

rekordno nizke dosežke. Tisti, ki ga bodo kupili zaradi obljubljenih pospeškov, bodo pač morali računati z okoli devetimi litri na sto kilometrov, sicer pa bo povprečje nekje med sedem in osem. O varnosti pri renaultih ni več treba dvomiti, saj so opremljeni z vsemi elektronskimi pomagali, pritrđišči isofix, serijsko s šestimi zračnimi blazinami in zavesami, mogoče pa je doplačati tudi za dve zadaj. Dokaz je pet zvezdic na testih Euro NCAP.

Brez vprašanj ne gre Megane grandtour je, gledano v celoti, zelo soliden avtomobil, ki sopotnike ob prvem močnejšem pospeševanju spravi v gostobesednost in vprašanja, kot sta, 'koliko konjev pa ima tale renault, 'je kaj predelan', postanejo pogost spremljevalec vaših voženj. Malo manj solidna je cena, ki se povzpne na skoraj šest milijonov tolarjev in bo gotovo razlog, da bo marsikateri potencialni kupec obiskal še vozila v konkurenčnih salonih. **D**

Novice

AUDI TT COUPÉ V Slovenijo je že pripeljal nov čudovit Audijev kupe TT. Navdušuje z zmogljivima bencinskima motorjema; šibkejši model s sprednjim pogonom ima 2,0 litra, neposredni vbrizg goriva, turbinski polnilnik ter 147 kW (200 KM), močnejši V6 pa 3,2 litra, štirikolesni pogon quattro ter 184 kW (250 KM). V obeh primerih so zmogljivosti odlične (pospešek od 6,6 do 5,7 sekunde, končna hitrost 240 oziroma 250 km/h), menjalniki pa šeststopenjski, lahko tudi S-tronic, Audijevo ime za robotizirani menjalnik DSG z dvema sklopkama. Osnovna cena za različico s šibkejšim motorjem se začne pri 8,66 milijona SIT, za močnejšo pa pri 10,81 milijona SIT.

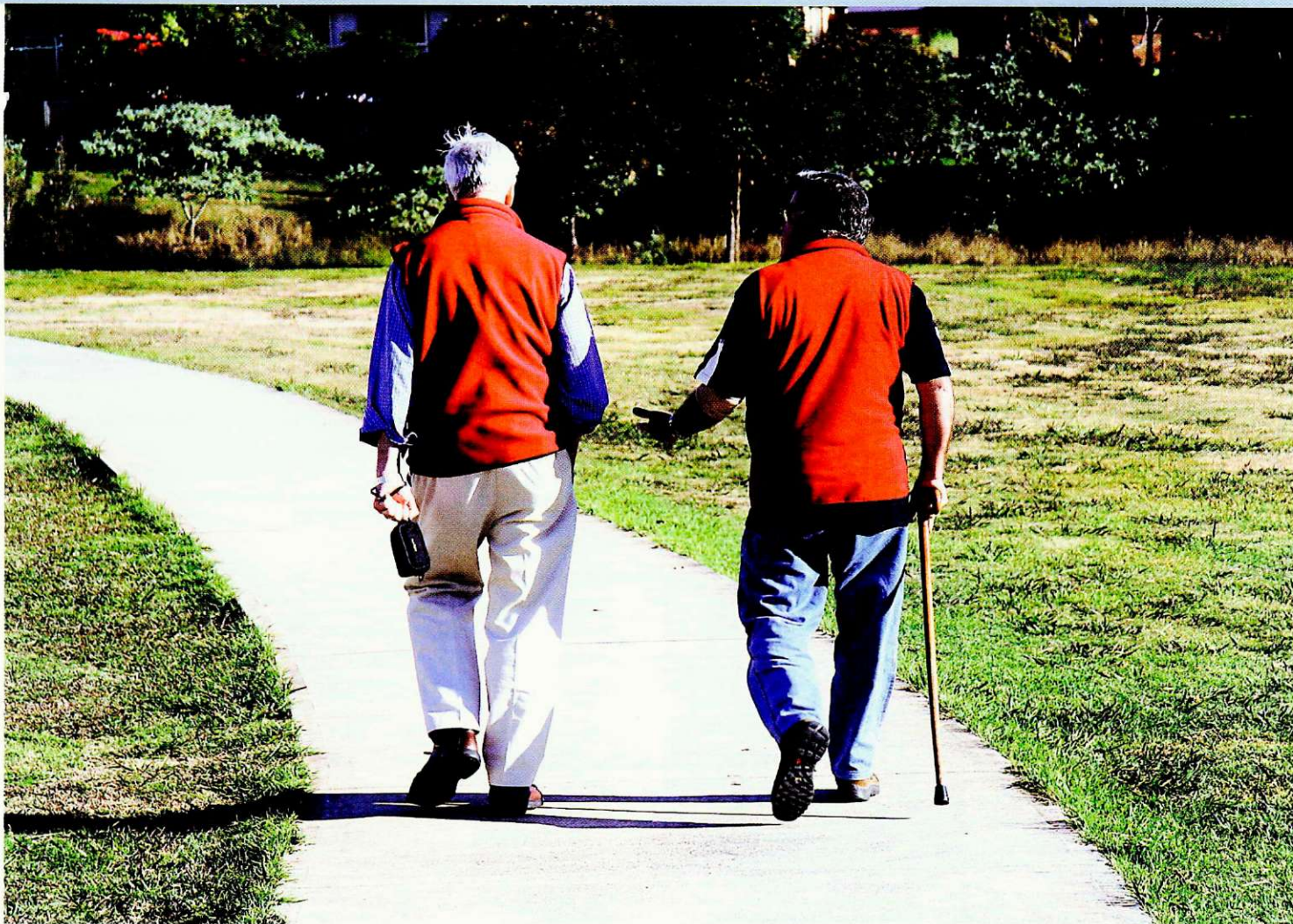
FORD S-MAX & GALAXY Navdušenci nad sodobnimi enoprostorskimi vozili imajo lahko spet razlog za veselje. Ford je v Slovenijo pripeljal kar dva nova modela, ki z uporabnostjo, predvsem pa z videzom širita ponudbo na nova področja. S-max je namreč prvi iz serije športnih enoprostorskih vozil, na pol poti med karavanom in velikim enoprostorcem, kot je novi galaxy. Hkrati za Ford pomeni tudi predstavitev nove dizajnerske usmeritve, imenovane 'kinetic design'. Vstopna različica je pri obeh modelih na voljo z bencinskim dvoliterskim motorjem s 107 kW (145 KM) in petstopenjskim ročnim menjalnikom. Večji poudarek je na sodobnih turbodizelskih agregatih s prostorninama 1,8 ter 2,0 litra. Galaxy ponudbo širi še s šibkejšim 1,8-literskim turbodizlom s 74 kW (100 KM), športni S-max pa s petvaljnim turbobencinskim agregatom iz focusa ST, ki ima 2,5 litra delovne prostornine, 162 kW (220 KM), 320 Nm in šeststopenjski ročni menjalnik. Najcenejši S-max stane 4,85 milijona SIT, najcenejši s turbodizlom 5,54 milijona SIT, medtem ko je najcenejši galaxy vreden 5,56 milijona ter s turbodizlom 5,95 milijona SIT.

NISSAN QASHQAI Qashqai predstavlja Nissanov odgovor na zadnje trende, ki kažejo, da se v razvitem svetu čedalje več kupcev ob razmišljanju o nakupu SUV-avtomobila odloča za primerke z bolj kompaktnimi zunanji merami. Hkrati je novi Nissanov model tudi zamenjava za model almera. Mali 'murano' je zasnovan na modificirani platformi z oznako versa in je po želji kupca opremljen tudi s stalnim štirikolesnim pogonom od modela X-trail, običajne izvedbe imajo le pogon na sprednji kolesni par. Ob prihodu na evropski trg bodo za premikanje zadolženi štirje pogonski agregati.

Radio Krka
106.6 MHz

Bolniki z osteoartrozo se morajo gibati vsaj 30 minut na dan.

Revma ni le bolezen starejših

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Kadar slišimo, da nekoga muči revma, marsikdo pomisli, da je to starejši človek. Toda revmatskih bolezni je več vrst in so ponavadi neozdravljiva vnetna obolenja, nekatera od njih pa prizadenejo poleg sklepov tudi kožo, oči in notranje organe.

Za katero od revmatskih bolezni lahko zbolijo tudi zelo mladi ljudje, včasih celo otroci. Rvmatskih bolezni je več kot sto, najpogostejše skupine pa so osteoartrza, zunajsklepni revmatizem, s kristali povzročena sklepna vnetja, sistemske bolezni vezivnega tkiva in vnetne revmatske bolezni, kamor sodi tudi revmatoidni artritis. Čeprav revmatske bolezni lahko prizadenejo tudi mlajše ljudi, se pojavnost teh bolezni s starostjo ljudi veča. Diagnosticiranje revmatskih obolenj je precej zahtevno, saj je mogoče, da se pri enem bolniku prepleta

več bolezni. Pogosto se med seboj kombinirajo vnetne revmatske bolezni in sistemske bolezni vezivnega tkiva. Kadar je sum na katero od revmatskih obolenj pa tudi na

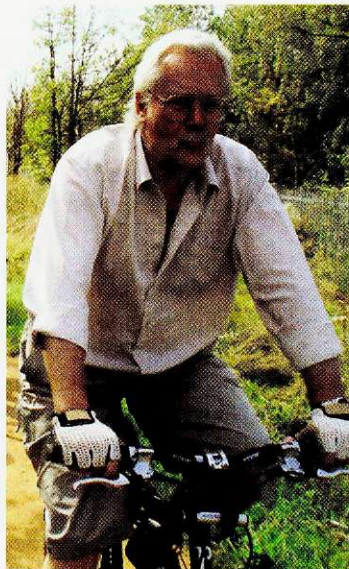

Sklepi so lahko trajno prizadeti.

revmatoidni artritis upravičen, je potreben pregled pri specialistu revmatologu. V Sloveniji se je čakalna doba z dveh podaljšala na osem mesecev. »Velikokrat se zgodi, da pride bolnik k specialistu po nepotrebnem, ker je sam vztrajno zahteval napotnico. Treba pa bi bilo poskrbeti, da bi do specialista prišli res samo tisti, ki ga resnično potrebujejo,« meni dr. Matija Tomšič s Kliničnega oddelka za revmatologijo Kliničnega centra v Ljubljani.

Osteoartrza Rvmatska bolezen, ki sicer večkrat muči ženske

kot moške, je osteoartrza in se večkrat pojavlja pri starejših. Prva revmatska težava, ki je znak za osteoartrzo, so bolečine v sklepih, ki so intenzivnejše med gibanjem in po njem. Kadar bolnik miruje, bolečin skorajda ni. Na prizadetih sklepih nastanejo grčaste in čvrste otekline, najpogosteje pa sta prizadeta kolka, kolena in sklepi prstov na rokah. Na prizadetem sklepu nastanejo bolezenske spremembe, sklepna ovojnica se zadebeli, nastajajo ciste in kostni izrastki, končno se spremeni tudi oblika kosti. Za osteoartrzo je značilna tudi jutranja okorelost, saj traja okoli pol

Z rekreacijo proti nadležni revmi

ure, da si bolnik razgiba sklepe. Za zdravljenje osteoartroze je zelo pomembna telovadba; gibanje namreč okrepi mišice in zmanjša bolečino. Dodaten pritisk na bolne sklepe kolena in kolkov slabo vpliva tudi prevelika telesna teža, zato bolnikom močno priporočajo, naj shujšajo. Za blaženje bolečin se predpisujejo paracetamol, nesteroidni antirevmatiki in opioidni analgetiki, za upočasnitev procesa osteoartroze pa zdravila, kot sta diacerin in hondroitin sulfat.

Revmatoidni artritis Rvmatoidni artritis je kronična vnetna bolezen, ki prizadene sklepe, v najhujših oblikah celo skupaj z obklesnimi deli. Ker je sistemska bolezen, je prizadeta tudi koža, oči, živci in notranji organi. Bolezen se razvija simetrično: otekli in boleči so sklepi na prstih rok, zapestja, komolci in sklepi stopal, pozneje pa se oteklina lahko razširi še na kolke, kolena in gležnje, redko na hrbtenico. Rvmatoidni artritis se razvija pri okoli enem odstotku prebivalstva, ki je imelo za to bolezen gensko predispozicijo. Sprožilni dejavniki boleznih so lahko različni. Poenostavljeno rečeno gre za bolezen, pri kateri imunski sistem napade

Dr. Matija Tomšič

lastna tkiva in sklepe ter povzroči vnetje. Ženske zbolevajo za revmatoidnim artritisom trikrat pogosteje kot moški, in to predvsem v mlajših do srednjih letih. Potek bolezni je pri posameznikih različen. Pri nekaterih poteka blago in zelo počasi, včasih se celo umiri in potuhne za nekaj let. Na srečo je buren potek bolezni s hitrim napredovanjem veliko redkejši. Splošni znaki, ki spremljajo revmatoidni artritis, so izguba teka in hujšanje, splošno slabo počutje in utrujenost, včasih pa tudi nekoliko povišana temperatura. Pogosto se pojavi tudi slabokrvnost. Bolečine so ponavadi zelo hude in bolnika močno prizadenejo ter ovirajo pri gibanju in celo najnavadnejših opravilih, kot je umivanje zob. Če se vnetje sklepa po zdravljenju ne umiri, lahko pride do trajne okvare sklepne hrustanca in trajne zmanjšane gibljivosti sklepa. »Za diagnosticiranje revmatoidnega artritisa so dovolj štiri od sedmih diagnostičnih meril, vendar je veliko bolje, če še ni prišlo do trajnih sprememb na sklepih. Takrat je šla bolezen že predaleč,« pravi dr. Tomšič. Bolnik z revmatoidnim artritisom se zjutraj od bolečin in negibljivosti ponavadi še veliko teže premika, težko se obleče in težko gre celo na stranišče. Tudi služba zaradi bolečin terja velik napor, če je bolnik sploh zmožen priti do nje.

Zdravljenje artritisa Rvmatoidni artritis je neozdravljiva bolezen, zato so cilji zdravljenja lajšanje bolečin, umirjanje vnetja in upočasnitev napredovanja bolezni. Če bolezni ne zdravimo, se sklepi in drugi deli skeleta deformirajo, obklesne vezi in kite se skrajšajo, gibljiva sposobnost sklepov se zato močno zmanjša; posledica je invalidnost, poleg tega lahko pride tudi do mišične atrofije. Bolniku predpišejo nesteroidne antirevmatike, zdravila,

ki lajšajo bolečine in vnetje, ter počasi delujoča imunomodulatorajoča zdravila, ki popravljajo delovanje imunskega sistema in tako spremenijo potek bolezni. Zelo pomembno je, da se zdravila predpišejo takoj, ko se bolezen ugotovi, ker jo je le tako mogoče dovolj učinkovito ustaviti. Na voljo so tudi biološka zdravila, ki delujejo zelo usmerjeno in brez stranskih učinkov, vendar so izjemno draga in se z njimi lahko zdravi le omejeno število ljudi. Če so spremembe na sklepih prehude, pride v poštev tudi operativno zdravljenje.

Vpliv bolezni na vsakdanjik

Rvmatične bolezni pogosto spremlja tudi psihična pobitost, saj je dolgotrajno in nenehno bolečino, še zlasti pa nezmožnost za delo

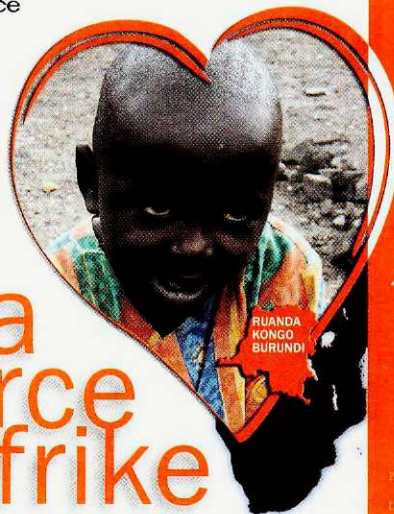
zelo težko prenašati. »V času, ko je bila bolezen v polnem zagonu, nisem mogla po stopnicah navzdol drugače kot vzvratno. Marsikomu se je verjetno zdelo nenavadno, da gre mlada ženska po stopnicah navzdol na tak način, in bilo mi je zelo neprijetno,« pravi gospa Geronijeva, ki je za revmatoidnim artritisom zboleva pri sedemnajstih. Z ustreznimi zdravili se je njena bolezen umirila. Gospa Rusova, ki je za revmatoidnim artritisom zboleva pri 40 letih, pa upa, da ji bo novo predpisano zdravilo končno umirilo bolezen, in pravi: »Trmasto vstajam v službi; zaposlena sem polovični delovni čas. Čeprav moram, ko pridem iz službe, najprej počivati, mi služba veliko pomeni. Živimo na podeželju in v službi pridem v stik z ljudmi, kar mi je v olajšanje.« □

Karitas ✦

PODARIMO OTROKOM
V RUANDI, KONGU IN BURUNDIJU

UPANJE IN PRIHODNOSTI

za
srce
afrike

RUANDA
KONGO
BURUNDI

S poslanim
sporočilom

SMS

s ključno besedo

AFRIKA
na 1919

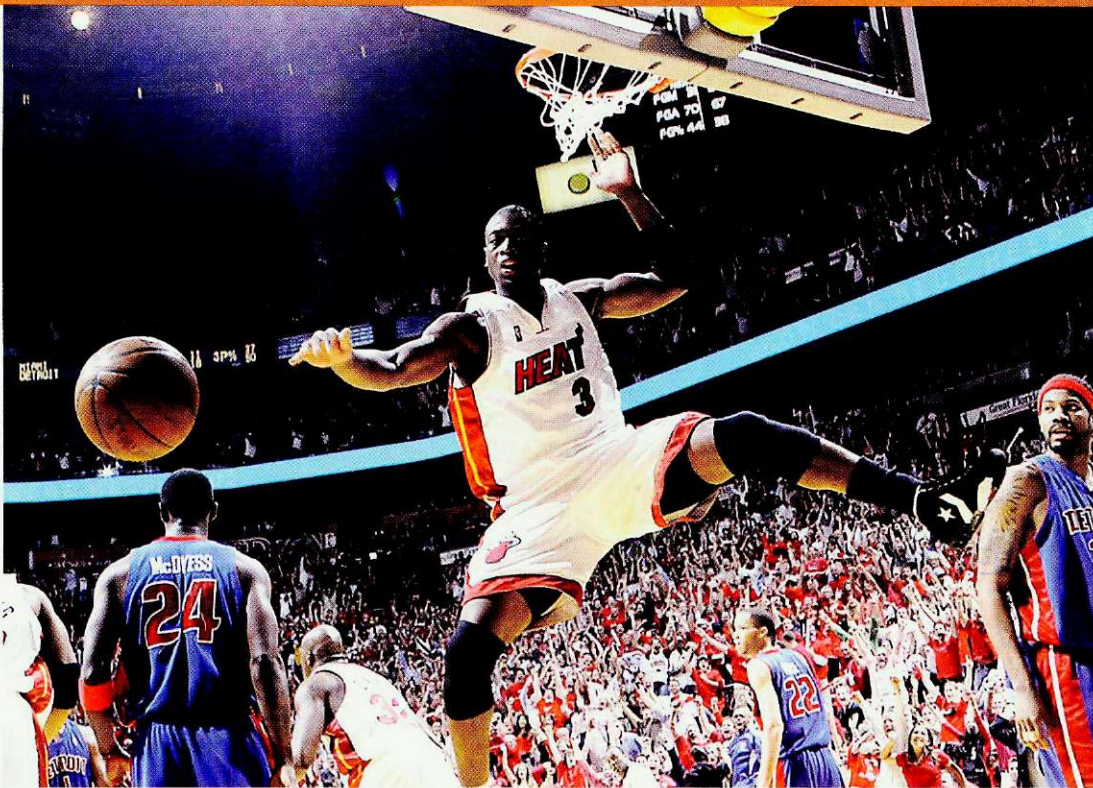
boste darovali 230 SIT
(0,96 EUR)

Prispeva lahko uporažnik: Mobilni GSM/GPRS
ter uporažnik SIM, mobil.
Družbi Mobilni in SIMobil se odposredujejo vsaki
prilagodki iz medija tako stransih sporočil.

107.8 MHz
radio
velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Neizkušene in zaletave ameriške mladeniče je na Japonskem ustavila »grška tagedija«.

Amerika, imamo težavo!

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Kolumnist časnika The Dallas Morning Stars Kevin B. Blackistone je po hudem košarkarskem porazu ZDA z Grčijo zapisal: »America, we have a problem!«

Ali gre za ponovitev svetovno znane in resnične ameriške polomije, ko je 321.860 km stran od Zemlje ob eksploziji rezervoarja s kisikom poveljnik vesoljskega plovila Apollo 13 James A. Lovell še enkrat ponovil »Houston, we've had a problem!«? 36 let pozneje je namreč po Blackistonu napočil čas

za novo reševanje. Tokrat je na vrsti ameriški šport, ki se je ujel v zanko številnih od zdaj nekritično sprejetih porazov.

Histerična košarka Grški reprezentanci je z »grško tragedijo« brez vsakršnega zvezdnika NBA (Spanoulis se bo šele v prihajajoči sezoni pridružil raketam iz

Houstona) uspelo dobesedno prizemljiti ameriško visoko letéčo in vase zaverovano kritiko. S preračunljivo in visoko inteligentno predstavo je dokazala, da je evropski slog za Američane ta čas prezahteven. Komisar NBA David Stern je v zadnjem desetletju s svojimi ukrepi, ki so vsi v znamenju globalizacije košarke NBA

s prirejenimi pravili, popolnoma spremenil bistvo košarkarske igre. Jo je tudi razvrednotil? Liga NBA je medtem postala prvovrsten spektakel, ki mora biti ves čas visoko eksploziven. Približno 3.000 tekem se v hitrem ritmu, ki je že na meji histeričnega, odvije vsak večer nekako takole: himna, met, zabijanje, skok, reklame, plesalke, fast food, kričanje, reklame, zabijanje, zabijanje, met, skok, reklame. Igra se je popolnoma individualizirala, tržno blago so namreč postali posamezniki in ne več ekipe.

V Evropi se v nasprotju z NBA igra timsko, študiozno postavljene obrambe pa omogočijo le resnično najboljšim, da izstopijo iz »timskega« povprečja. Evropska igra še vedno sloni na pretkanih, izkušenih in racionalnih košarkarjih (Bodiroga, Papaloukas, Garbajosa, Vujčić); ti imajo s svojim ekipnim duhom in strastjo do pristne košarke velikanski vpliv tudi na svoje naslednike, ki se v nasprotju z ameriški mladci že v začetku kalijo ob svojih prekaljenih idolih.

Akcijski triler V Severni Ameriki je danes košarka kot nekakšen akcijski triler, v katerem so prve svetovne megazvezde s svojimi ekstremnimi fizičnimi lastnostmi. V zadnjem obdobju, ko se je igra le še pospešila, v slogu »run and gun« se vsepovprek zabija, primarne so neštete ekshibicije, slog ulične košarke (ena na ena) pa se je prek močnega vplivanja nerealnih računalniških igrice in velikih multinacionalk (obutvena, tekstilna, računalniška industrija) praktično že prezrcalil na uradne košarkarske terene, so

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA
Od ponedeljka do petka ob 20.00

košarkarskemu svetu za nameček zavladali še neizobraženi mladeniči, ki s svojo nerazgledano pojavo tečejo le v eno smer – v napad. Stern si mane roke, dolarčki veselo kapljajo, pod seboj ima krdelo neizobraženih »sužnjev«, NBA je zaslužnil že domala ves svet, na pravkar minulem SP na Japonskem pa jih je v polfinalu pričakala Grčija in jih gladko ugnala. S preprosto igro, consko obrambo in kakovostnim postavljanjem blokov (pick'n roll) je 11-milijonska Grčija povozila celotni stroj NBA.

Diagnoza Mladcem je infantilna domiselnost (z ulic in odvečna eksplozivnost v hipu pošla. Po Indianapolisu 2002 in Atenah 2004 jih je znova oblila hladna evrop-

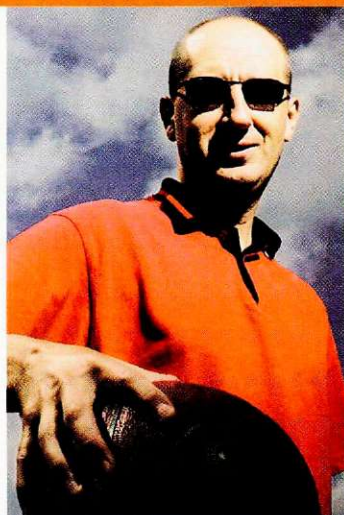

Ostal jim je le njihov nogomet.

ska prha. Kaj zdaj? Kako naprej? Oglasili so se številni diagnostiki. Od sedaj naprej moramo pošiljati samo najboljše! Ali niso bili vsi najboljši, ki so se odzvali trenerju Krzyzewskemu, na Japonskem? Wade, James, Anthony ... Za nameček so vsi ti tudi podpisali triletno pogodbo, s katero so se zavezali, da bodo za reprezentanco igrali vse do Pekinga 2008 in s tem končno vzpostavili izginuli reprezentančni kult. Kaj pa potem krasi vse tiste najboljše, kot so Shaq, Kidd, Billups, Garnett, Bryant, Allen? Izkušnje! Proti evropskim ekipam bi morali igrati preizkušeni, bistri in še posebej uigrani! Potem bi bilo nemara še najbolje, da bi poslali kar celotno postavo prvakov NBA. Denimo letošnjo Vročico iz Miamijs s trenerjem Rileyem vred ali pa kar lanske Detroit Pistons, ki težijo k obrambni in preudarni (evropski) taktiki ter so izjemno uigrani. Peterka Billups, Hamilton,

Prince, Rasheed in Ben Wallace bi uničila vsakogar! Zanimiva ideja, ki pa bi bila bržkone že čez nekaj sezon utopična, saj v NBA igra čedalje več neameriških košarkarjev. Kaj pa bi denimo storila peterka, ki v svojih ekipah opravlja najbolj nesebična opravila: Ridnour, Korver, Barry, Dunleavy, Kaman? Mogoče pa bi bilo še bolje, da bi razvajene zvezde NBA pustili kar lepo doma in bi raje vpregli vse tiste ameriške legionarje, ki pravzaprav držijo pokonci evropsko klubsko košarko in jo zato tudi brez težav (Fibina pravila) razumejo. Ameriška košarka ima vsekakor še vedno dovolj rešitev ... Zato kolumnist Blackistone meni podobno kot pisec bloga CCI Chuck Swirsky: »Ali je bil poraz proti Grkom razočaranje? Da! Katastrofa? Ne!« To je pač realnost ameriškega športa, ki je v ekipnih panogah že daljše obdobje brez tako zelene primata.

Blackistone Napisal je žalostinko ameriškega športu ... Zmaga namreč postaja za Američane le pobožna želja. Ko je Hasim Rahman padel v 12. rundi proti Olegu Maskaevu, je šel še zadnji prestižni boksarski naslov v roke Vzhodnemu Evropejcu. Za trenutek so se na prestol vrnili na Touru. Potem pa dopińska sramota! Hvala lepa, Floyd Landis! Hvala tudi podobno mislečim atletom! Ali ste vedeli, da je avstralski golfist Geoff Ogilvy zmagal na Odprtem prvenstvu ZDA? Rana peče že tretje leto zapored. Tudi Ryderjev pokal je šel znova v roke Evropejcem. Finalni poraz Roddicka na Odprtem prvenstvu ZDA, ki je proti Federerju prav tako poskušal z igro na moč, je bil le še eden v nizu. Proti švicarski prefinjenosti pač ni šlo. Švicarji kraljujejo tudi na najbolj prestižnem jadralskem tekmovanju America's Cup. Kar je bilo nekoč za Američane samoumevno, že od leta 1995 ni več. Na ZOI razen Millerjevega pijančevanja niso storili ničesar ... Bejzbol je njihov nacionalni ponos, a so jim ga na World Baseball Classic spodkopali Japonci. Kaj imajo skupnega s Togom? Nikogar niso premagali na SP v nogometu. Še dobro, da imajo svoj (ameriški) nogomet (NFL)! **D**

Igre bogatih

Esad Babačić

Tudi tokrat bo liga prvakov v znamenju vojne najbogatejših klubov, ki so spet tekmovali, kdo bo pokupil več odličnih nogometašev.

Posledica bogataških igrice je popolna nemoč revnih, ki lahko le še sodelujejo, zmagajo pa ne več. Vsaj na papirju ne. Edina poživitev je poplava vzhodnoevropskih klubov, ki pa bodo očitno igrali le stranske vloge. Težko je namreč verjeti, da bo na račun »prišlekov« kateri od bogatih obtičal v zgodnji fazi tekmovanja. Morda se lahko v igrice velikih vmeša ruski ponos CSKA Moskva, drugi pa bodo bržčas topovska hrana bogatim angleškim in španskim klubom. Obvezni program bo sicer okrnjen, saj ne bomo videli Juventusa, zato pa bosta toliko bolj zagrizena Milan in Inter, ki branita čast italijanskega nogometa. Najzvestejši navijači Interja čakajo naslov že od leta 1965. Če sodimo po okrepitevah, ki so si jih omislili pri Barceloni in Chelseaju, pa bodo morali nanj počakati vsaj še eno leto. Prvaki so dokončno zaprli vse poti do svojih vrat, ko so pripeljali Thurama in Zambrotto, tako da bodo že tako superiorni Katalonci močnejši kot kadar koli. Na ta način so se odzvali na nakupe Chelseaja, ki je pripeljal Andreja Ševčenka, Michaela Ballacka in Ashleyja Cola. Zanimivo, oba favorita se bosta dvakrat pomerila že v predtekmovanju, tako da se bosta lahko še bolje spoznala. Nobenega dvoma ni, da bo vsaj eden od njiju na koncu v velikem finalu, za katerega pa je še kar nekaj resnih kandidatov. Že omenjeni Inter se je okreplil z zvenceimi imeni, kot so Ibrahimović, Crespo, Vieira in Grosso, toda zelo verjetno je, da se bodo črnomodri v odsotnosti Juventusa in po hendikepu Milana usmerili na osvojitev scudetta. Popolnoma prenovljeni Real računa predvsem na železno disciplino Fabia Capella, ki bo iz ozadja prežal na svojo priložnost. Svoj pohod na evropski vrh bo gotovo nadaljeval Arsenal, ki se zanaša na svoje preverjene kadre, tako da uigranost ne bo vprašljiva. Prav nič prizanesljivi ne nameravajo biti pri Manchesteru Unitedu, kar velja tudi za Bayern, ki se sicer pritožuje, da ne more več slediti najbogatejšim evropskim klubom. Toda Bavarcem ni nikdar manjkalo pregovorne bojevitosti, s katero so lomili tudi močnejše od sebe. Nekje tu, v boju za četrtfinale, sta tudi Lyon in močno okrepljena Valencia. Seveda ne smemo pozabiti na skrajno nepredvidljivi Liverpool, ki se je že poslovil od domačih ambicij, zato se bo moral spet reševati skozi ligo prvakov. Pred dvema letoma je že dokazal, da mu takšna vloga ustreza, in zakaj ne bi vaje ponovil še enkrat. Kljub evidentni premoči nekaterih moštev bo tudi tokrat odločal navdih, na krilih katerega je mogoče poleteti tudi čez še tako visoke pregrade. Kdor bo imel največ inspiracije v pravem trenutku, bo letos odnesel žlahtni naslov.

Nedavni požar v Medvodah je povzročil ogromno gmotno škodo.

Milijoni izginili v zubljih

Bogdan Sajovic, foto: Bor Slana

Požar, ki je zajel stavbo nekdanje tekstilne tovarne v Preski pri Medvodah, je povzročil za okoli sedemsto milijonov tolarjev škode. Človeških žrtev na srečo ni bilo, laže so bili poškodovani trije od okoli dvesto gasilcev, ki so se bojevali s plameni.

Polaganje strehe na tovarniški hali v Medvodah je pripeljalo do velikega požara, ki je pogoltnil okoli sedemsto milijonov tolarjev vrednosti.

V Preski pri Medvodah je bila nekdanja tekstilna tovarna. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je šla tovarna v stečaj. Prostore so prodali različnim kupcem, ti pa so si nato v stavbi uredili prodajalne, delavnice in skladišča. Sčasoma je bilo treba obnoviti tudi streho in prvi dnevi septembra so bili dovolj topli ter suhi, da so se delavci lotili te naloge. V torek okoli šestnajste ure pa je pri polaganju hidroizolacijske folije zagorelo. Ogenj se je začel bliskovito širiti po približno tisoč petsto kvadratnih metrov veliki tovarniški hali. V tovarni ni bilo protipožarnih zidov, zato je imel ogenj še toliko lažjo pot pri

širjenju. V stavbi je imelo svoje prostore tudi podjetje Eko gum, katerega poslovna dejavnost je obnova pnevmatik za tovorna vozila. Pnevmatike so se tako vnele in požar se je še okrepil.

Gost dim je kmalu ovil vse Medvode in povzročil nemalo ugibanj. Hitro so se razširile govorice, da v Medvodah gori. Nekateri glasovi so omenjali, da gori kemična tovarna Donit, in širila se je

bojazen, kaj bo, če bi kemikalije eksplodirale. Na vso srečo nevarnosti, da bi zagorela kemična tovarna, ni bilo, vsekakor pa je bil že požar na omenjenem objektu dovolj močan, da so imeli gasilci precej dela. Z njim se je spopadlo kakšnih sto gasilcev iz šestih prostovoljnih gasilskih društev v medvoški občini. Kmalu se je na pomoč pripeljalo še okoli osemdeset drugih gasilcev. Deloma so bili to pripadniki poklicne gasilske brigade iz Ljubljane, deloma pripadniki prostovoljnih društev iz ljubljanske, kranjske in škofjeloške občine.

Še vode je zmanjkalo Jakost požara dokazuje tudi to, da so bili nekateri kovinski deli v stavbi, med drugim blok avtomobilskega motorja, preprosto staljeni. Med bojem z ognjenimi zublji

je zmanjkalo vode in gasilci so jo morali voziti od drugod, zaradi česar se je gašenje nekoliko zavleklo. Končno so okoli osme ure zvečer požar ukrotili, seveda pa previdnost ni bila odveč, tako da so na pogorišču čez noč ostale požarne straže. Človeških žrtev na srečo ni bilo, trije gasilci pa so poiskali pomoč v bolnišnici. Dva sta se laže zastrupila z vdihavanjem ogljikovega monoksida, eden je dobil lažjo opekline na roki.

Kot že rečeno, pa je nastala materialna škoda v višini okoli sedemsto milijonov. Poleg podjetja Eko gum, ki je v požaru izgubilo ves svoj inventar ter uskladiščeno blago, je bilo prizadeto tudi sosednje podjetje Tapos, ki se ukvarja s prodajo avtomobilskih delov. Škoda v njem je bila še večja kot v Eko gumu. Stavba je skoraj v celoti pogorela. **D**

Trije krivi, dva ne

Za bombna napada v romskem naselju sta bila dva od petih obtožencev oproščena, trije pa spoznani za krive.

Obsojenca sta dobila po trideset let zapora. Trije so bili spoznani za krive, dva pa oproščena obtožbe za dva bombna napada na romski naselji v Brezjah in Dobruški vasi. Maja lani je bila v Brezju ranjena Lucija Brajdič, potem ko je v njeno hišo priletela bomba. Še hujše so bile posledice napada mesec dni kasneje v Dobruški vasi. Tedaj je ročna granata, ki je priletela skozi okno, ubila Ivanko Brajdič in Jovanko Hočevar.

Lansko jesen so policisti pripravili 34-letnega Janeza Schullerja, 25-letnega Leona Podlogarja in dvajsetletnega Branka Žižmonda, ki so jih sumili, da so vrgli ročni bombi. Osumili so tudi 58-letnega Ludvika Praznika, da je naročil napada, in dvajset let mlajšega Damjana Revinška, da je bil posrednik med naročnikom in izvajalci. Med sojenjem se je izkazalo, naj bi bil

Revinšek v preiskavi proti Prazniku pričal na pritisk policistov, zato sta bila ob razglasitvi sodbe oba spoznana za nedolžna. Sodišče je odločilo, da je dovolj materialnih dokazov, da sta Schullar in Podlogar kriva, čeprav sta oba zatrjevala, da o bombnih napadih ne vesta ničesar. Vsakemu so sodniki prisodili najvišjo zaporno kazen, trideset let zapora. Podlogarja je to tako razjarilo, da je poskušal obračunati s tožilcem. Pet paznikov ga je komaj ukrotilo in spravilo iz dvorane. Žižmond, ki je priznal, da je bil pomočnik pri napadih, pa jo je odnesel s precej nižjo kaznijo – prisodili so mu deset let in deset mesecev zapora.

Zadeva še ni pravomočna, saj se namerava tožilstvo pritožiti na oprostilni sodbi, seveda pa se bo pritožila tudi obramba obsojenih. B. S.

ŽUPAN BO SEGEL V ŽEP Zdaj že nekdanji župan Svetega Jurija ob Ščavnici Slavko Mihalič je po odločitvi sodišča kriv zlorabe položaja, ker je dal kot župan na občinske stroške potegniti malo manj kot dvesto metrov asfaltne ceste do hiše svojega brata. Sodišče mu je zato naložilo, da mora iz svojega žepa občini poravnati stroške asfaltiranja, in sicer dobra dva milijona tolarjev s zamudnimi obrestmi od leta 2001. Tako je prišlo do enega redkih primerov, da je sodišče zašilo lokalno veličino, ki je zlorabila položaj. Kaj si o tem mislijo njegovi krajanje, bo znano jeseni, če bo Mihalič znova kandidiral.

HIGIENA NAD VSE V isti noči sta vlomilca, morda pa je bil to celo isti nepridiprav, dobila veliko željo po higieni. Na Koželjevi ulici v Ljubljani je tako neznanec vlomil v skladiščne prostore podjetja in se založil z različnimi vodovodnimi pipami. Blago je vredno okoli pol milijona tolarjev. Isto noč je nebodigatreba vlomil tudi v kozmetično trgovino na Prušnikovi. Na debelo se je založil z raznovrstnimi kozmetičnimi in higienskimi pripravki, šamponi, mažami in podobnim blagom. Trgovci so tako ob približno dva milijona tolarjev, policisti pa pospešeno vohajo za nadišavljernim zlikovcem.

RTS: vsak delavnik 18.00 (pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv programi RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Mediasat mreži in Boku, ter preko kablinskih sistemov na Kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 66 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 97 in S 9 (Ljubljanski kabel (Ljubljana in okolica), S 21 (Murska sobota))

RADIO ŠTAJERSKI VAL
13,7 MHz, 87,8 MHz

prijateljstvo   bližina   domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

EVJ ELEKTROPROM

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

Verbotnova je zaljubljena

Zadovoljna in zadovoljena

Slovenska pevka, ki privlači moške poglede in sproža ugibanja o svoji zasebnosti – Natalija Verboten je zaljubljena. Po večletnem molku o svoji zasebnosti

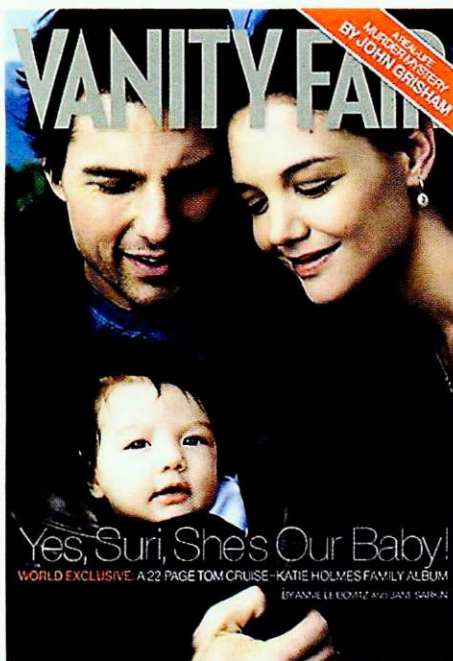
in ljubezenskem življenju je simpatična pevka vrgla karte na mizo. Njen srčni izvoljenec je 25-letni Dejan, ki je v nekem slovenskem tabloidu priznal, da je navdušen nad njenim oprsjem. In nad njo, seveda.

Pokazala se je Suri

Ves svet je nestrpno pričakoval, kdaj bo lahko videl slavno dojenčico Suri, hčerko Toma Cruisa in Katie Holmes. Tom, Katie in Suri so se slikali za revijo Vanity Fair in tako končali ugibanja o tem, ali se je Suri sploh rodila, ali v rešnici obstaja in kakšna je. Tiskovna predstavnica tabloida

Beth Kseniak je dejala, da so si pri reviji že dolgo želeli Surijske fotografije. Vedeli so, kako težko ljudje čakajo, da bodo videli, kakšen je Tomov prvi biološki otrok. Kseniakova je zatrdila, da revija za fotografije temnolase deklice, ki je bila rojena 18. aprila, ni plačala ničesar, prav tako ne obstaja noben dogovor, povezan z dobrotelstjo, kot je bilo v primeru Shiloh. Suri je bila poleg Shiloh, hčerke Brada Pitta in Angeline Jolie, najteže pričakovan dojenček letošnjega leta. Televizijska postaja CBS je imela ekskluzivne pravice za oglaševanja Vanity Faira, v katerem se Suri predstavlja kar na 22 straneh, fotografije pa je posnela svetovno znana fotografinja Annie Leibovitz.

Svet je dočkal temnolasko.

Ni noseča

V tabloidih po vsem svetu je zaokrožila novica o četrti nosečnosti Victorie Beckham, žene nogometaša Davida Beckhama. Informacija se je rodila, ko je po enem od zadnjih treningov David svojim oboževalcem delil avtograme. Venomer navzoči novinarji so ga zasuli s kopico vprašanj, med drugim so ga vprašali, ali je Victoria res četrtič noseča in kako se počuti, ko bo četrtič postal očka. David je na vprašanja novinarjev odgovarjal le z ja, ja in ja (špansko: si, si), in kot kaže, sploh ni vedel, kaj od njega želijo. Novinarji so ga prijeli za besedo in hitro objavili zgodbo. Izkazalo pa se je, da je novica »strel v prazno«. Predstavniki Beckhamovih jo je namreč hitro zanimal. Za vso zmešnjavo je kriv David Beckham, ki se po treh letih življenja v Španiji, kjer služi milijone v nogometnem velikanu Realu iz Madrida, še ni naučil španščine. Zvezdnik pogosto ne ve, kaj ga tamkajšnji novinarji sprašujejo.

Treba bo v tečaj španščine!

Hej, mali, na pomoč!

Lani je z radijskih postaj odmevala uspešnica Wernerja in Brigitte Šuler Hej, mali, opala, letošnje poletje pa sta poslušalce osvajala s pesmijo Hej, mali, na pomoč!!!, ki je bila nekakšno nadaljevanje prve. Po poletnem dopustu pa sta se glasbenika spet vrgla v delo in rezultat je videospot za zadnjo uspešnico, ki se že vrti na malih zaslonih. Brigita je v videospotu vroča in razigrana v posebej zanjo naročenih kostumih iz Amerike.

Werner in Brigita Šuler: posnela sta videospot.

Najdi.si

Išči pametneje.
www.najdi.si

Standard!

Magična gledalka

Če z vrnitvijo Trenj in Uroša Slaka, cenjene bralke in bralci, morda pričakujete, da mu bom v celoti namenila že prvo septembrsko kolumno, se motite.

Nič omembe vrednega ni bilo. Scena spominja na Polnočni klub, tema – odnosi med vlado in predsednikom države ter v naši zunanji politiki nasploh – pa čez poletje že velikokrat obdelana. Edini dosežek je bila zveza v živo s Križnarjevim prijateljem. Bolj kot Slak si omembo zasluži Omizje, namenjeno propadlemu postopku zoper Mitjo Ribičiča, oziroma, da se bom natančno izrazila – na to so pazili tudi

v oddaji –, propadlemu poskusu uvedbe preiskave zoper Mitjo Ribičiča. Oddaja z naslovom »14 tisoč žrtev brez storilca« je bila, kot je pri nacionalki pač v navadi, v sredo zvečer ob 23. uri, vodila pa jo je stalna znanka poznočernih oddaj Rosvita Pešek. Zasedba je bila videti sanjska. Oba nekdanja

generalna tožilca, Anton Drobnič (nekdanji domobranec) in Zdenka Cerar (danes članica LDS). Med njima se je kar iskriko, kar je bilo tudi pričakovati. Da pri takem Omizju ne bo umanjkal dr. Tine Hribar, mi je bilo jasno, ko sem zagledala voditeljico, saj ga pogosto vabi v svoje oddaje, čeprav je to pot, kot je dejal Hribar, zelo okleval, ali naj še pride na to temo kaj povedati ali ne. Dr. Jera Vodušek Starič, zgodovinarica, in Pavle Jamnik, kriminalist, pa sta bila tako ali tako živi pričvi v tem poskusu uvedbe preiskave. Za problematičnega gosta se je izkazal le sodnik in odvetnik iz Hrvaške, ki bi prvenstveno moral le kaj več povedati o sojenjih v Haagu, predvsem pa je bila težava njegovega nerazumevanja v prevodu. Prevajalka je zamujala, jezik je bil pravniško suhoparen, zato je bilo videti, kot da je dr. Mitko Naumovski tujek v tem Omizju. Predvsem

pa Peskova ne bi smela izzivati z vprašanji o Ribičiču, pač pa o sojenjih v Haagu.

Ost Omizja je bila uperjena v tožilstvo in sodišče. Na dan je prišlo nekaj alarmantnih podrobnosti. Dokument, ki ga je pokazala in prebrala Vodušková, pod njim pa je bil podpisan Ribičič, so imeli na mizi tudi sodniki in tožilci. V njem Ribičič poroča o zunajsodnem poboju neke osebe in kara Beograd, zakaj o tem pisno komunicira, ko pa so se vendar dogovorili, da likvidacije potekajo tiho in naskrivaj. Jamnik je navrgel, kako je še danes prepričan, da obstaja neposredna povezava med seznamom zapornikov in osumljeno osebo. Hribar je s prstom pokazal na nesposobno in indoktrinirano sodstvo, poleg tega pa še na politiko, ki ni

bila sposobna sprejeti niti ene dostojne deklaracije o obsodbi zločina, da o vojnih zakonih, ki bi ustrezali resnici, niti ne govorimo. Priznam, da sem sedela pred TV kot vkopana in razmišljala o tem, kar je bila rdeča nit oddaje, to je, ali je s tem neuspehom tožilstva in porazno sodbo sodišča umrlo zadnje upanje, da v Sloveniji za povojne poboje tudi koga obsodijo. Prepričana sem, da je to upanje res umrlo. Le voditeljici nejevolje na koncu oddaje si nisem znala razložiti, ko je dejala, da so menda »preveč nadrobili in zato ni razbrati celote«. Vse sem dobro razumela in razmere v slovenskem sodstvu so mi zdaj bolj jasne kot kadar koli prej! Če si voditeljica postavlja (pre)visoke standarde za svoje oddaje, naj jih drugič raje obdrži zase.

V Trenjih si na primer ne postavljajo nobenih standardov. Pri njih se vsako vprašanje začne: Kaj pa vi mislite o tem ...?

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Nenadoma vam bo zelo jasno, kaj morate narediti, in ne boste se obotavljali. Ko boste imeli nekaj prostih dni, povabite koga na obisk. Petek in sobota bosta nekoliko zamorjena, sicer pa se znate spraviti v dobro voljo. V nedeljo vas čaka pustolovščina.

Bik
21.4.-21.5.

Zvedajte se, da ste ta trenutek še posebej občutljivi in da ni vse tako strašno in grozno, kot se vam mogoče dozdeva. Poiščite nasvet pri dobrih prijateljih in ne tiščite v sebi tega, kar vas teži. Že proti koncu tedna se bodo za vas odprla nova obzorja.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Od veselja boste preverjali vsaj dvakrat, ali podatek res drži, potem pa se boste pomirili. Nekoliko boste morali pospraviti po svojem domu, sicer vam bo nerodno, če pridejo k vam nenapovedani obiski, ki jih boste sicer zelo veseli.

Rak
22.6.-21.7.

Iti ven s prijatelji morda ni najboljša ideja, ker imate veliko postorit. Ne bo vam žal, če boste ostali doma. Prelep dan se utegne spremeniti v nočno moro zaradi enega samega nepremišljenega koraka, zato bodite previdni.

Lev
22.7.-21.8.

Če je človek tako navdušen, kot ste vi, ne more iti nič narobe, zato se mirno ukvarjajte s svojimi opravki. Poslušajte in bodite odprti za nasvete in pripombe, hkrati pa sledite svoji intuiciji. Sobota in nedelja vas bosta naučili nečesa zanimivega.

Devica
22.8.-21.9.

Romantična nedelja se bo raztegnila še na ponedeljek. Ves dan boste imeli v mislih določeno osebo, ki vas je prevzela. Če vas bo nekdo klical in prosil za nasvet, nikar ne bodite kritični, ker ga utegnute preveč prizadeti. V torek in sredo boste dobre volje.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Preplavljeni ste z občutki prejšnjega romantičnega izleta, vendar ohranite zdravo pamet, ko boste izvedeli neko podrobnost iz življenja osebe, s katero ste bili. Preudarnost vam bo prinesla veliko olajšanje, čeprav ne boste najbolj zadovoljni.

Škorprijon
23.10.-21.11.

Kjer je volja, tam je pot. Če si boste torej nekaj zares želeli narediti, boste našli način, kako to uresničiti. Vaše zasebno življenje se bo nekoliko zapletlo, ker vas bodo potrebovali na vsakem koraku, vi pa boste neznansko zaposleni.

Strelec
22.11.-20.12.

Vačevanje z denarjem je lahko vir zadovoljstva, izziv in svojevrstna igra. Namesto da bi kupili papir za zavijanje in kartico, napišite sporočilo na kos papirja in zavijte darilo vanj. V prihodnjih dneh boste komunicirali s popolnimi tujci, zelo družabni boste.

Kozorog
21.12.-19.1.

Saj poznate občutek, ko na radiu zavrtijo vašo najljubšo pesem? Takšno navdušenje vas bo preplavilo v petek in bo trajalo ves dan. Če pišete pesmi, je to gotovo dan, ko boste napisali največ. Konec tedna vas bo potrebovala vaša družina.

Vodnar
20.1.-18.2.

Počutite se kot sprevodnik, ker morate kar naprej nekaj preverjati, ljudem pa greste zato nemalo na živce. Pomislite, ali ne bi bilo bolje, če bi se temu izognili tako, da zamenjate družbo. Morda se boste znašli med zanimivejšimi ljudmi.

Ribi
19.2.-20.3.

Če boste nekoga prosili za uslugo, boste morda nehote naredili uslugo njemu. Z vašo pomočjo se bo lahko izognil neprijetni obveznosti. Zelo radi bi prišli na zeleno vejo, kar vam bo z veliko truda vendarle uspelo.

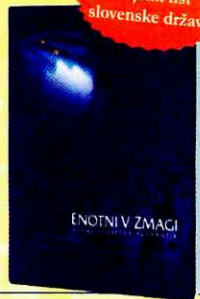
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državnih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	SMOLNATA BAKLA (STARINSKO)	BOLGARSKI PISATELJ	VISOKA SOLA	DEMOKRACIJA	REKA V SEVERNI ITALIJI, ADIŽA	NESPREten ČLOVEK (SLABSALNO)	ANDREJ JEMEC GLAVNI ŠTEVNIK		KORALNI OTOK					
VRSTA SODOBNEGA PLESA			GRŠKI SLIKAR											
BALKANSKA DRŽAVA			MESTO NA FINSKEM									KRAJ PRI OPATIJI		
												HITER KONISKI TEK		
												DVOJNA		
NJIVA													GLAVNO MESTO FILIPINOV	ETILNI ALKOHOL
JEZERO V SZ. DELU RUSIJE							JAKOBOV BRAT						MARKO ELSNER	
							MESTO V ITALIJI						ZVEZDA REPATICA	
AMERIŠKA IGRALKA ARDNOVA			VNETJE KOŽE										VZHODNO-AFRISKI GRM	
			PLOSKOVNA MERA										IGRALČEV VALIČ	
KAPITAN PODMORNICE NAUTILUS					NAPOVED ČESA	ARG. NOG. DIEGO A.								
						INDIJSKI HRAST								
PRIPADNIK ILIROV					SLOVENSKI ALPINIST CESEN							ORGANSKA SPOJINA		
												ŽIVA MAJČEN		
KRAJ NA PORTUGALSKEM					PRITOK BALHAŠKEGA JEZERA								USTNA ODPRTINA PRI ZVEREH	
MENIČNO JAMSTVO					GLIVIČNA BOLEZEN NA VINU								KOVINA	

Rešitev prejšnje križanke

GAMETA, OVITEK, RENATA, ESINO, NT, VB, OJA, ŽIR, STARE LAZE, IRA, INDIKACIJA, DAN, RAI, AMARELA, NK, ALS, RE, SERIJA, ROM, LO, ENARE, IVO, LATEN, VI, CILEA, RTI, ATAR, ANATOLE, CELINA, AREST, ELISTA

Nagrajenci 35. številke

- 1. nagrada:** URŠKA BERČIČ, Javori 5/a, 1261 Ljubljana Dobrunje
- 2. nagrada:** STAŠA LETTING, Cankarjeva ul. 1, 3310 Žalec
- 3. nagrada:** MARTINA DRAGOŠ, Cesta Staneta Žagarja 39, 4000 Kranj

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 21. 9. 2006 pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **11.9.1273** so nemški volilni knezi za nemškega kralja izvolili grofa Rudolfa Habsburškega. To je omogočilo vzpon Habsburžanov med najmočnejše evropske dinastije.

› **11.9.1674** se je rodil slovenski baročni slikar Franc Mihael Strauss, najvidnejši predstavnik Straussove slikarske delavnice iz Slovenj Gradca.

› **11.9.1871** je avstrijska vlada za deželnega glavarja na Kranjskem imenovala Radoslava Razlaga kot prvega Slovenca na tem položaju. Bil je tudi priljubljen taborski govornik.

› **11.9.1918** je avstro-ogrski cesar Karel I., ki je nasledil Franca Jožefa sredi prve svetovne vojne, moral odstopiti kot avstrijski cesar.

› **12.9.1880** se je rodil ameriški pisatelj in kulturni kritik Henry Louis Mencken. Rekel je: »Greh je slabo misliti o drugih – vendar se tako le redko zmotimo.«

› **LETA 1888** se je rodil francoski igralec in pevec šansonov Maurice Chevalier.

› **13.9.1943** so se v Turjaškem gradu zbrale posadke vaških straž, ki so jih začele oblegati partizanske enote.

› **14.9.1812** so Rusi zažgali Moskvo, ko je vanjo vkorakala francoska vojska.

› **14.9.1850** se je v Kobdilju pri Štanjelu rodil škof, pisatelj, kritik in urednik Anton Mahnič.

› **14.9.1987** je Slovensko sociološko društvo ustanovilo svojo ustavno komisijo.

› **15.9.1908** se je v Veliki Polani rodil pisatelj in politik Miško Kranjec.

› **15.9.1928** je Alexander Fleming objavil odkritje penicilina.

› **15.9.1947** je začela veljati mirovna pogodba z Italijo, s katero si je Slovenija dejansko priključila Primorsko, ki je bila več desetletij izpostavljena poitalijančenju.

› **16.9.1849** so odprli železniško progo Celje–Ljubljana.

› **16.9.1859** je Anton Martin Slomšek dosegel premestitev škofije iz Št. Andraža v Maribor.

› **16.9.1991** sta v okviru mirovne konference o Jugoslaviji začeli delovati komisiji za institucionalna vprašanja in za vprašanja varstva manjšin.

› **17.9.1890** se je rodil slovenski pripovednik, pesnik in dramatik France Bevk.

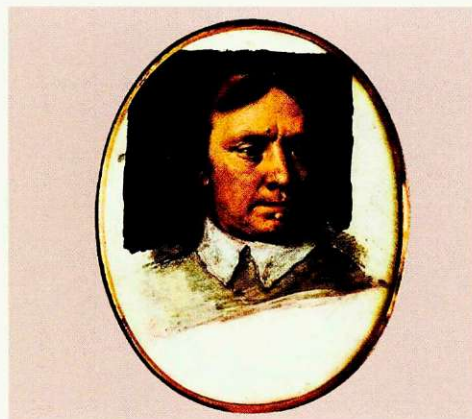
› **17.9.1958** se je v Ljubljani rodil predsednik slovenske vlade Janez Janša. Na pogrebu dr. Jožeta Pučnika je rekel: »Samo nekdo, ki je bil pahnen v temo, zares ve, kaj je svetloba.«

POGLED NAZAJ (OD 11. 9. DO 18. 9.)

Pokol Ircev

V času angleškega kralja Karla I. (1625–1649), drugega Stuarta na angleškem prestolu, so boji za ustanovitev absolutistične monarhije v Angliji dosegli vrhunec. Spori so se nazadnje končali z zmago Oliverja Cromwella, podeželskega plemiča in odločnega protestanta, ki je postavil kralja pred sodišče. Januarja 1649 so ga obglavili in Anglija je postala republika. Cromwell je vzel volilno pravico vsem nasprotnikom svojega režima in vladal deželi.

Irci so po verski reformaciji v Angliji ostali katoličani in se med angleško buržoazno revolucijo večkrat uprli Angležem. Cromwell je njihove upore krvavo zatrl. Najhujši pokol je izvedel **11. septembra 1649** v Droghedi. Dal

je pobiti vse prebivalce tega starega mesta kot svarilo za celotno deželo. Ircem je vzel skoraj vso zemljo, jo razdelil med angleške lorde in veleposestnike, tako da se je političnemu suženjstvu pridružil še gospodarsko. Angleži so se začeli množično naseljevati na Irskem, zlasti v Ulstru. Tako je nastal »izvirni greh« spopadov med irskimi katoličani in protestanti.

»Kulturni molk«

V prostorih Slovenske matice v Ljubljani je **11. septembra 1941** skupina slovenskih kulturnih delavcev, ki so bili naklonjeni OF, ustanovila Kulturni plenum OF in sprejela sklep o kulturnem molku, to je bojkotu kulturnega življenja na okupiranem ozemlju.

Kulturni molk je bil posebna oblika ustrahovanja, s katerim je hotela partija prisiliti slovenske kulturnike, da bi se ji pridružili ali da bi vsaj ne nastopali proti njej. Ta ukaz pa ni veljal za nekatere kulturnike, ki so z OF simpatizirali. Tako je bil npr. kasnejši predsednik IO OF Josip Vidmar še maja 1942 dramaturg ljubljanske Drame in je prejemal plačo od okupatorja.

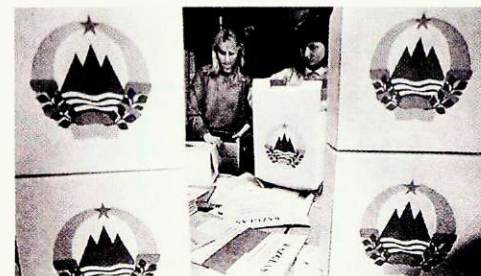
Tudi Otona Župančiča je ves čas vojne plačeval okupator ... Opera in drama sta bili med vojno prav tako polni kot pred njo.

Po končani vojni so julija leta 1945 sprejeli zakon o kaznovanju zločinov in prestopkov proti »slovenski narodni časti«, ki je veljal za nazaj. Obravnaval je tudi kulturno in umetniško sodelovanje z okupatorjem in »domaćimi izdajalci«.

Kakšne volitve hočemo

Srečevanje slovenske oblasti in alternative je jeseni 1989 preraslo v t. i. okroglo mizo. V alternativni so na srečevanja gledali z nezaupanjem, češ da gre za »partijsko konzulto«, saj sta ZKS in SZDL praktično z zavlačevanjem onemogočali dogovor.

Slovenska Alternativna koordinacija je **11. septembra 1989** objavila poziv javnosti in pristojnim organom SR Slovenije z naslovom Kakšne volitve hočemo. Podpisalo ga je 11 organizacij, od tega sedem političnih zvez oziroma strank, med njimi ZSMS. Oblastna in alternativna stran sta imeli različna stališča glede volilnega sistema. Prvi so se ogrevali za večinski sistem, v katerem se volivci odločajo bolj za posamezne kandidate, izvoljen pa je tisti, ki dobi večje število glasov. Partijski kandidati bi tako imeli veliko prednost, saj so bili edini znani. Alternativa je zato zahtevala proporcionalni volilni sistem, pri katerem volivci volijo strankarske liste. Končno so tudi uzakonili možnost, da v družbenopolitičnem življenju enakopravno sodelujejo vse organizacije, ki delujejo v skladu z ustavo. S tem je bila formalno odprta možnost ustanavljanja in delovanja političnih strank tudi zunaj SZDL.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 35/66

Nenavadne izjave (1)

V 35. številki vaše revije 21. 8. 2006 ste v rubriki Politični semafor za potrebe negativne ocene povsem prilagodili mojo izjavo o oddaji Žarometi in ji docela spremenili smisel. Najprej ni res to, da bi o primeru Petek v javnosti že kadarkoli prej dajal kakršne koli izjave, in to povrh vsega še nenavadne. V zvezi s tem postopkom sem javnosti spregovoril le v tej oddaji in po vaši oceni presegel vse meje. To bi lahko bilo res, če bi dejansko rekel kaj takega, kot ste mi podtaknili v vaši reviji. Nikakor nisem rekel, da je »celoten proces proti četverici domnevnih napadalcev triumf pravne države«. Na vprašanje voditeljice, kako ocenjuje pravnomočno oprostilo sodbo, sem odgovoril, da je to »triumf pravne države«. Triumf sem rekel zato, ker je država, v imenu katere je izreklo sodišče oprostilo sodbo, kljub izjemno močnemu političnemu in medijskemu pritisku priznala, da je kot močnejša v sporu z obdolženci spor izgubila, ker ji ni uspelo v kazenskem postopku, preiskavi in tudi pozneje na glavni obravnavi zbrati dovolj trdnih dokazov za izrek oprostilne sodbe. Da se me je lahko razumelo le tako, je razvidno tudi iz mojega retoričnega vprašanja gospodu Mirku Zamerniku: »Ali bi se, gospod Zamernik, lahko sprijaznili z obsodilno sodbo kljub vsem tem spodrslijajem iz predkazenskega postopka?«, se pravi spodrslijajem, ki sta jih v tej

oddaji predstavila oba sogovorca kriminalistične stroke. Gospod Zamernik mi na to vprašanje seveda ni odgovoril, ker dobro ve, kakšna je vloga sodstva v takih primerih v demokratični družbi. S takšno mojo izjavo seveda »nekaznovano razkrivanje anonimnih prič in groženj tožilcem« nima prav nobene zveze, ker odpira to vprašanje povsem drug problem.

Dr. Zlatko Dežman, Maribor

Kdo lahko ustavi predsednika?

V Demokraciji je 17. avgusta g. Alojz Dragoš ugotavljal neprimerno ravnanje predsednika države. Morda on sam celo verjame v svojo duhovno preobrazbo, a tudi vse manj skriva svoje prave interese. Kadar mu kdo stopi na žulj, pokaže toliko maščevalnosti in agresije, da v hipu uniči večdnevno nabiranje pozitivne energije. Na začetku je deloval globalno, v zadnjem času pa doma utrjuje široko fronto. Z njim se ne ukvarjajo le simpatizerji in novinarji, ampak tudi tisti, ki so najbolj odgovorni za hitrejši razvoj države. Funkcijo predsednika države je globoko potopil v neko namensko gibanje.

Mnenjski voditelji, ki so bili dolga leta usmerjeni s strani prejšnjega predsednika, so spoznali, da novi predsednik deluje še bolje za ohranitev starih pridobitev in s tem tudi diferenciacijo družbe. Še vedno je premalo novinarjev, ki bi kritično pisali o težko razumljivih potezah.

Očitno se zavedajo, da je položaj po oktobru 2004 spremenjen, zato so skupaj z opozicijo sprejeli predsednika države kot glavnega nosilca v boju proti vladni koaliciji.

Tudi RKC je previdna, verjetno pa se zaveda, da najvišji predstavnik države nevarno posega tudi v vrste pobožnih ovčic. Škornji prejšnjega predsednika so mu že dolgo pretesni, pa ne le zaradi duhovnosti, ampak predvsem zvitosti in neobvladljivosti. Ne verjamem, da so volivci že dovolj spoznali in dojeli vse prevare in zavajanja tistih, ki so nekoč iz predsedniške tekme izločili dr. Jožeta Pučnika. Ko je ta na novinarsko vprašanje glede verovanja odgovoril odkrito in pošteno, so se tudi številne zve-

ste pripadnice vere raje odločile za modre oči predstavnika prenovljene komunistične stranke.

Na medijskem področju se razmere že izboljšujejo, a še bolj usodno za Slovenijo je dogajanje v tretji veji oblasti. Izpostavil bi le ustavno sodišče, ki bo v naslednjem letu doživelo številne zamenjave. Prepričan sem, da predlagatelj že pripravlja teren, da bi tudi novi najvišji razsodniki ostali na pravi strani.

Cilji predsednika pa niso le v zagotavljanju denarja, posredno tudi za gibanje, ali v ohranitvi dolgoročnih bonitet nekdanjih predsednikov, ampak predvsem v zmagi njihovih ljudi na lokalnih, predsedniških in državnozbornih volitvah. Ker ima na svoji strani tudi »neodvisne« sodnike, ki so se plemenitili v prejšnjem sistemu, ni pričakovati, da bi nasprotovali neustavnosti razmerja voditelja vseh državljanov in gibanja, ki predlaga lastne kandidate in tudi skupne z opozicijo za lokalne volitve. Najboljšo potezo za Slovenijo bi poduhovljeni predsednik naredil, če bi odstopil in položaj prepustil prepričljivi dami ali premišljenemu gospodu z dobrimi izkušnjami v mednarodnih ustanovah. Kljub članstvu v EU nismo le materialno, ampak tudi duhovno med najbolj zaprtimi družbami, zato nujno potrebujemo voditelje, ki bodo presegali zamere preteklosti in nam prinesli nekaj svetovljanskega duha.

Ernest Pušnik, Hrušica

Pismo Janezu Drnovšku

Gospod predsednik! Po naključju mi je prišla v roke Vaša nova knjiga. V njej poudarjate nizko zavest ljudi. Nič konkretnega pa niste napisali o zavedanju in nujnosti varovanja okolja, našega skupnega življenjskega prostora.

Na porušeno ravnovesje v naravi in na tihe, a obtožujoče krike in trpljenje živali zaradi človeškega pohlepa. Srh me spreleti, ko slišim o grozljivih poskusih, pri katerih se kvaziznanstveniki v imenu znanosti izzivljajo nad nemočnimi živalmi. Hvalijo se z uspešnim kloniranjem živih bitij. Niste omenili nesprejemljivega genskega spreminjanja rastlin in vsega obsojanja vrednih poskusov na zarodnih celicah.

Poskušajo se spreminjati in popravljati popolne stvaritve Boga, kar ne bo ostalo brez posledic. Kazen za naš egoizem, pohlep, grebatorstvo in vsiljeno potrošniško miselnost ter hranjenje z mesom že krepko občutimo. Pestijo nas hude bolezni, med njimi novodobne: aids, sars, ptičja gripa, nore krave, prašičja kuga, bolezni ovac – z modrimi jeziki. Vse pogosteje se pojavljajo elementarne katastrofe ter na osebni ravni prometne in druge nesreče. Tragedij in milosti nam ne deli muhavi Bog, temveč so posledica naših dejanj. Kar človek in človeštvo seje, to tudi žanje.

Gospod predsednik, zdi se mi, da ste v knjigi zapisali nekaj o izkoriščanju. Ste povedali svojim nekdanjim »kompanjonom« – tranzicijskim milijarderjem, ki so obogateli na račun vseh nas z Vašim blagoslovom, da je skrajno podlo izkoriščanje ljudi, posebej tistih v stiski, za osebno bogatenje. Tudi z novodobnim suženjstvom, pogosto s celodnevним neplačanim delom, česar nikoli niste obsodili kakor tudi ne populističnih in dobro plačanih sindikatov, ki glasno kričijo in bentijo za delavčeve pravice. Nikoli pa se niso oglasili in še vedno niti ne pisnejo, ko novi lastniki tovarn, ki jih niso ustanovili z lastnim delom, ampak so si jih »prihvatili« v času tranzicije, te zapirajo, delovna mesta pa prenašajo v države, kjer ljudi še bolj izkoriščajo in še ▶

► slabše plačujejo. Tu se sindikalni pravičniki potuhnejo in tiho priznavajo, da so delavci le potrošni material in strošek, ki mora biti čim manjši.

Prebrala sem: kapitalizem časti le enega boga – denar. Takšen bog pa mora za svoje preživetje nujno ubiti: ljubezen, pravičnost, mir, usmiljenje in dobrotu. Ubiti mora vrednote, ki sestavljajo vitalne funkcije pravega Boga.

Se Vam zdi utopično, da lastniki kapitala svoje moči uspeha in dobička ne bi merili in bavajo izražali le v skopuški lastnini milijard evrov, dolarjev in tolarjev. Kaj pa, če bi v bilancah izkazovali številke ljudi, ki so jih osrečili s svojo poštenostjo, srčnostjo, dobroto in sposobnostjo odpiranja novih delovnih mest, z darežljivim povečanjem plač in s polovico krajšim delovnim časom, kar bi bilo potrebno že zaradi zdravju škodljivega dela z računalniki? Raziskave so pokazale, da ljudje, ki delajo z veseljem in v prijaznem okolju, ne obolevajo in presegajo delovno storilnost tudi do sto odstotkov.

V knjigi ste napisali, da če hoče kdo kaj spremeniti na bolje, to ni mogoče zaradi otopelosti ljudi, ki delujejo po liniji najmanjšega odpora. Gospod predsednik, ko želi vlada, ki je najboljša od vseh dosedanjih, zelo cenjena doma in povsod po svetu, popraviti zavožene stvari, ji nasprotniki iz jeze, zlobe in ljubosumnosti mečejo polena pod noge, kolikor je mogoče. Niti ene zadeve ne more popraviti, ne da bi ji opozicija, ki ni konstruktivna, grobo in nesramno nasprotovala. Za vse je kriva vlada, predvsem pa predsednik vlade, česar nikoli ne pozabijo

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

poudariti. Po njihovo je kriv še za cunami, ki so divjali po svetu v minulemu letu. Tudi Pahor, ki ga kdaj pa kdaj zanese v pravičnost in zaradi tega verjetno doživlja v svoji stranki hude kritike, že naslednji dan tolče po vladi z vsemi topovi. Naj si ne misli, da si s tem pri večini volivcev nabira pozitivne politične točke, s katerimi si na naslednjih volitvah tako zelo želi zasesti mesto predsednika vlade. Vseh teh neupravičenih kritik nikoli niste poskušali utišati, ampak ste jih še podprli, kar se Vam ne šteje v čast.

Kritizirali ste tudi TV in njen slabi program. Res je debilen. Toda tak ni od včeraj, že kar nekaj let poneumlja ljudi. Spomnite se vika in krika ob novem zakonu o RTVS, kjer so si nekateri na vse kriplje prizadevali, da se ne bi nič spremenilo. Tudi gledalci si na nacionalni TV želimo kakovostnejših in boljših stvari, zato smo zakon tudi podprli. Takšnih, ki bi ljudi plemenitile, učile, vzgajale in izobraževale.

Še nekaj: nič nimam proti božjim potem in potovanjem, toda gospod predsednik, to je zasebna zadeva, nekaj, kar človek plačuje z lastnimi finančnimi sredstvi, četudi je predsednik države. Vsakdo bi se moral zavedati, da čim višji po-

ložaj človek zaseda, tem bolj mora biti etičen, pošten, iskren, delaven, skrben, skromen in varčen, kar na srečo predsednik vlade gospod Janez Janša, ki pooseblja vlado, vsak dan dokazuje. Zaveda se, da ni sreče v kratkotrajnih užitkih, temveč da je veliko zadovoljstvo v dobro opravljenih zahtevnih nalogah v korist vseh ljudi in vsega živiga na svetu.

Mihaela Afner, Celje

V sramoto Sloveniji

Ko spremljam Drnovškovo početje, se sprašujem, zakaj Slovenci potrebujemo predsednika, ki nam dela samo škodo. Čigav predsednik sploh je? Duhovno darfurski ali plemič Karadordevičev in še kake druge duhovnosti? Kot davkoplačevalka imam pravico vedeti, kam gre dani denar, ki ga ni tako malo. Za otroške igrice, ki jih uprizarja? Lahko bi dejali, da je vreča brez dna. Naj davkoplačevalcem povem, da sem položnice od Unicefa, ki sem jih prejela za Darfur (spominjajo me na Rdeči križ), skupaj s pismom poslala kar dr. Drnovšku na Zaplano. Moja pokojnina je namreč majhna, on pa nič ne vpraša, kako živimo Slovenci. Odgovora seveda nisem prejela ...

Škoda je, da smo zaradi predsednikovega ravnanja v zadnjem času znani po vsem svetu. Meni ni pozabil, da sta se na volitvah pred tremi leti pomerila z g. Barbaro Brezigar, ki je prejela veliko število glasov. Če bi zmaga, bi imeli predsednico države, ki nam zagotovo ne bi delala sramote. Želim mu zdravja, vendar tudi sama menim, da način življenja, ki si ga je izbral, ne bo koristil njegovemu zdravju. Zato je tem manj upravičen do dvojne igre, ki jo igra med predsedniško funkcijo in gibanjem. Ali prisega predsednika ne velja več? Poglejmo rezultate. Njegovi mandati ne beležijo posebnih rezultatov; sporazum z Račanom, razraščanje gospodarskega kriminala, ki se je razrasel pod njegovim vodenjem LDS. Sedanja vlada je varčnejša, in kar je najpomembnejše, ni skorumpirana, je pa prav zato osovražena. Njegovo gibanje ni politično. Mar Drnovšek ni politik? To je tanek led, na katerega bi rad speljal volivce, saj na drugi strani napada druge stranke, celo novinarje, če kaj neprijetnega napišejo o njem. Tudi Križnarja je brezglavo poslal v Darfur. Kakšni pa so njegovi svetovalci, mar zakoni ne veljajo za vse enako? Je mogoče, da ne bi vedeli, ali nekdo potrebuje vizum za tako pot? Zda se žal vsi, ki bi to morali vedeti in tako ravnati, izgovarjajo na druge – najbolj pri roki je vedno predsednik vlade g. Janša.

In prav za konec še vprašanje: Gospod predsednik dr. Drnovšek, ali v diktatorskih državah nimate tolikšne moči kot v Sloveniji, kjer ste pomilostili kar nekaj kriminalcev?

Ana Osterman, Kranj

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Predsedovanje Evropski uniji

Slovenska politika poudarja, kako bo pri vodenju EU inovativna in ne bo le posnemala dosedanjih predsedovanj članic unije. Tako ambiciozna naravnost pa zahteva tudi vodilne in podporne kadre, ki so po svoji naravi in vzgoji neobremenjeni z zloglasno formulo ideološkega in profesionalnega sholasticizma. V tem kontekstu postaja tudi jasno, zakaj stranke iz nekdanjega nomenklaturenega tabora takega predsedovanja sploh ne bi mogle zadovoljivo opravljati oziroma k njemu s strani unije sploh ne bi bile pripuščene.

Janševa vlada je vnesla v slovensko miselnost povsem nove razvojne in reformne impulze. Predsedovanje uniji naj bi bil tudi izvorni razvojni impulz Slovenije uniji in sami sebi. Unija naj bi s tem predsedovanjem povečala svojo državitvornost in zagnala svoj togo karierno naravnani administrativni aparat. Čeprav je organizacijska plat predsedovanja pomembna, ne bi smeli pozabiti na konkretno vsebino pobud v času predsedovanja. Evropska družba občuti danes še vedno bistveno zaostajanje za ZDA na področju gospodarskega povezovanja in visoke tehnologije.

V Sloveniji je npr. medijska odmevnost domačega trgovskega sektorja in »zaslužnih« seniorjev, ki si ližejo svojo pomembnost pred kamerami, enormno velika in deležna javne pozornosti na okroglih mizah in v večernih intervjujih. Cvikanje (ščipanje, stiskanje) opozicijskih govornikov je postalo manira brez bistvene pomena za publiko, prodajanje nesmisla domnevno neukemu medijskemu avditoriju. Pogrešamo pa bolj inovativno naravnane okrogle mize oziroma debatne krožke, ki bi javno predstavili razvojne probleme Evrope in Slovenije z akterji povsem drugačnega profila in kalibra. To bi lahko bila koristna popotnica vladi in njenim razvojnim konceptom tudi pri vodenju EU.

Vlada je s kadrovskega posegi poskusila izboljšati profesionalno delovanje ustanov in podjetij v njeni večinski lasti. Kako malo so doslej pokazali nekateri na novo ustoličeni direktorji in upravljalci, je že razvidno in

primerjave potekajo še vedno pretežno v domačem provincialnem okolju. Veliki proračunski porabniki še vedno stopicajo na mestu, ni se jih dotaknil duh mednarodno primerljivega menedžmenta in skokov v bolj tvegano okolje finančno odvisnega poslovanja in idejnih izzivov novih tehnologij. Pritisk lastnika se ni bistveno okrepil, stari vzori in vzorci še vedno gospodujejo nad domačo institucionalno sceno.

Pred prevzemom predsedovanja uniji naj bi bistveni slovenski politični in upravni akterji obljubili vladi in njenemu predsedniku, da bodo spoštovali načelo izvornosti slovenskega prispevka v evropski in svoj lastni prostor, da se bodo tudi česa novega naučili na globalnem gospodarskem in tehnološkem področju. Proti koncu obdobja hladne vojne je npr. Slovenija pokazala neobičajno prodornost na področju informacijskih tehnologij, vendar je bila ta uspešnost in prodornost brutalno kaznovana s samega političnega vrha, kadri pa radikalno razgnani na vse vetrove in strani. Danes se lahko zgodi le nasprotje tega in Slovenija bo z vso odgovornostjo in svežo pobudo lahko predsedovala uniji.

*Dr. Anton P. Železnikar,
Ljubljana*

Protestiram

Močno me je vznemirila in razjezila oprostilna sodba in primeru Petek. Zakaj? Sodba je bila izdana v imenu ljudstva. Proti taki formulaciji oziroma zapisu sodbe odločno protestiram. Protestiram, da bi kdor koli v mojem imenu in v moji odsotnosti odločal o usodi sodržavljanov, še posebej pa ne v imenovani oprostilni sodbi, za katero sem prepričan, da gre za krivično razsodbo prvostopenjskega sodišča v Murski Soboti in Višjega sodišča v Mariboru.

Menim, da je privesek k sodbi (v imenu ljudstva) ostanek totalitarnega sistema. V njem vidim tudi prelaganje odgovornosti s sodišč na ljudstvo. Vsekakor je sistem potreben prenove: morda v imenu Republike Slovenije ali države ali pravosodja ali v

Samohvala – cena mala!

Marija Vodišek

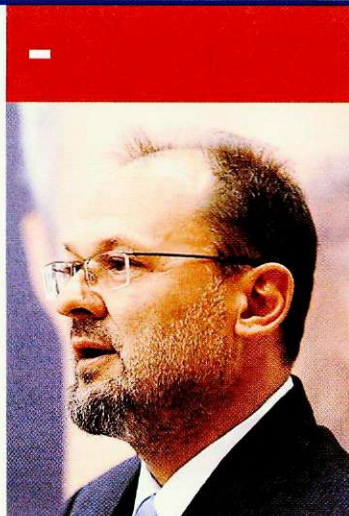
Stara, pa vse manj upoštevana resnica. Objektivni poslušalec Kluba na POP TV v nedeljo, 3. septembra, v katerem so sodelovali Andrej Šter iz MZZ, Ivo Vajgl, svetovalec predsednika države Janeza Drnovška, in novinar Franko Juri ni bil presenečen. Pogovor je obravnaval Toma Križnarja, zaprtega v Darfurju, in prizadevanja za njegovo izpustitev. Največ možnosti pojasnjevanja je dobil Ivo Vajgl, zastopnik predsednika države. To pa ni bilo le pojasnjevanje, temveč presežek samohvale najvišje stopnje. Andrej Šter je dobil mnogo manj »dragocenega« časa, da bi razložil postopke MZZ, ki je delovalo po svojih diplomatskih zvezah za izpustitev Toma Križnarja, ki se je znašel v zaporu zaradi lastne nepremišljenosti in lahkomišelnosti predsednikovega kabineta. Franko Juri je pohvalil skupna prizadevanja MZZ in predsednikovega urada za Križnarjevo izpustitev. Verjetno se bo o tem zdaj, ko je Križnar doma, še veliko govorilo. Tragedija Darfurja se neuspešno rešuje že vse od leta 2003. ZDA so poskusile direktno in prek Združenih narodov pospešiti rešitev tega vprašanja. V Kartumu so poslali državno sekretarko za afriške zadeve Jendayi Frazer, da je predlagala sudanski vladi, naj sprejme napotitev 17.300 modrih čelad in 3.300 policistov ZN, ki bi zamenjali neuspešne vojake Afriške unije. Pa je predsednik Sudana al Bašir to zavrnil. Če bi se Združeni narodi že prej in intenzivneje posvetili temu vprašanju, bi se masaker tavajočih nesrečnikov že davno rešil. Jan Egeland, pooblaščenec ZN za humanitarne zadeve, opozarja na skrajno nujnost posredovanja vseh razpoložljivih svetovnih humanitarnih organizacij. Je sudanski predsednik al Bašir zaradi pomilostitve Toma Križnarja in pisma Janeza Drnovška nenadoma manjši samodržec in zločinec, čeprav ima na vesti že sto in sto tisoče Darfurcev? Kdo je izkoristil Križnarjevo vrnitev za obtoževanje vlade in samopomilovanje? Predsednik države Janez Drnovšek! Vlada lahko dela s polno paro in polno mero odgovornosti in uspešnosti, pa jo bo opozicija neprestano kritizirala. Če bi bila kritika vsaj strokovno utemeljena in razumljiva vsakemu državljanu, bi bila dobrodošla tudi vladni koaliciji. Morda pa prav tega opozicija noče. Nesprejemljivo in pokvarjeno pa je, da nekdanji minister Jože P. Damijan in nekakšen svetovalec Mičo Mrkaič dajeta popolnoma depasirane izjave na račun vlade. Nekako v slogu Ludvika XIV. Velikega: »Francija, to sem jaz!« Vendar je bil Ludvik XIV., čeprav po postavi majhen, velik in uspešen vladar, kar pa užaljeni »akademiki« niso in nikoli ne bodo. Jože P. Damijan že kot minister ni zmožal pojasniti svojih vizij, sedaj pa mu ostaja samo še brezplodna kritika. Kdor hoče, lahko ugotovi, da ima Slovenija še veliko sposobnih mladih ljudi, ki so pripravljeni sodelovati v vladi in pomagati pripeljati in obdržati našo domovino v krogu evropskih in svetovnih uspešnih držav. To nam priznavajo ne le države Evropske zveze, temveč tudi druge, ki še niso njene članice. Eden zadnjih dokazov je pred kratkim končani blejski forum.

imenu pravice – nikakor pa ne v imenu ljudstva, kajti del tega ljudstva sem tudi jaz. V imenu pravne čistosti predlagam DZ RS ustrezno spremembo zakona, da bodo sodišča v prihodnje

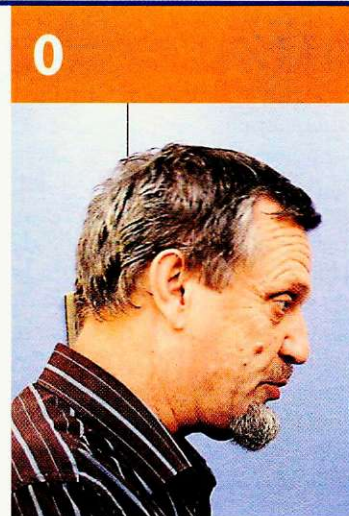
sodila v svojem imenu in ne v imenu drugih. Sodišča naj za svoje odločitve sama odgovarjajo in naj pustijo nepoučeno in nič krivo ljudstvo pri miru.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Politični semafor

Brez kompasa Odkar LDS vodi Jelko Kacin, stranka izgublja kompas. Slednje se je vnovič pokazalo ob napovedanih spremembah davčne zakonodaje. Tako so Kacin in njegovi strankarski finančniki sprva ostro kritizirali njeno namero, da bo uvedla enotno davčno stopnjo, češ da bo ta preveč radikalno posegla v življenje ljudi, ko pa je vlada oznanila, da enotne davčne stopnje ne bo uvedla, so jo v LDS znova napadali, češ da z davčno zakonodajo ne misli resno. Eni res ne vedo, kaj bi radi.

Bolj konstruktiven Bolj kot se varuhu človekovih pravic Matjažu Hanžku izteka mandat, zmernejši in bolj umirjen postaja v svojih javnih nastopih. Tako je bilo tudi pretekli teden, ko je predsedniku vlade Janezu Janši izročil redno letno poročilo o svojem delu za leto 2005 in pri tem dejal, da se stanje človekovih pravic v Sloveniji izboljšuje. Škoda le, da Hanžek konstruktivnega dialoga z vlado ni ubral že prej, saj bi z njim verjetno dosegel veliko več kot s politično motiviranimi nastopi.

Nič slabši od predhodnika Predsednik uprave Mercatorja Žiga Debeljak je dokaz, da so navedbe Janeza Drnovška, da vlada v gospodarstvu nastavlja neizkušene ljudi, brezpredmetne. Debeljak morda res nima toliko izkušenj kot t. i. rdeči direktorji iz propadlega Kučanovega foruma 21, ki je bil velikokrat tudi Drnovškov kadrovski arzenal, kljub temu pa dokazuje, da Mercatorja ne vodi nič slabše od njih. Najboljši sosed namreč še naprej uspešno prodira na balkanski trg.

Vajglova diplomacija

Pred dnevi se je vendarle srečno končala odisejada Toma Križnarja, ki se je iz sudanskega zapora vrnil v domovino. Nedvomno pa njegova ponesrečena misija kaže na precej nenavadno politiko urada predsednika države Janeza Drnovška, v katerem kot svetovalec za zunanje zadeve deluje Ivo Vajgl. Vajgl je širši slovenski javnosti postal znan junija 2004, ko je bil imenovan za zunanjega ministra v Ropovi vladi, potem ko je bil s tega mesta razrešen Dimitrij Rupel. Pred tem je dolga leta deloval kot poklicni diplomat in veleposlanik, nazadnje na Dunaju in v Nemčiji, v času osamosvajanja Slovenije pa je deloval kot tiskovni predstavnik Markovičeve zvezne vlade. Leta 2004 je kandidiral za poslanca na listi LDS, vendar ga je v njegovem volilnem okraju premagal Mitja Ljubeljšek iz SDS. V letošnjem letu je zaradi

nestrinjanja s politiko predsednika LDS Jelka Kacina izstopil iz LDS, potem ko ni postal predsednik te stranke. Kljub temu se z zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom ne gledata preveč prijazno. Vajgl vidi rešitev Toma Križnarja le kot posledico posredovanja urada predsednika Slovenije pri sudanskih oblasteh, medtem ko Rupel omenja tako urad predsednika kot zunanje ministrstvo. Poleg tega naj urad predsednika republike Križnarja ne bi bil poslal v Sudan, ampak le v Čad. Vsekakor bo spodrsrljaj, zaradi katerega so Križnarja zaprli, slovenske davkoplačevalce stal okrog šest milijonov tolarjev, o čemer urad predsednika države previdno molči. Postavlja se tudi vprašanje, kolikšno odgovornost nosi svetovalec Vajgl za vse dosedanje diplomatske spodrsrljaje predsednika Drnovška. Teh pa ni tako malo. G. B.

SPLOŠNA PLOVBA

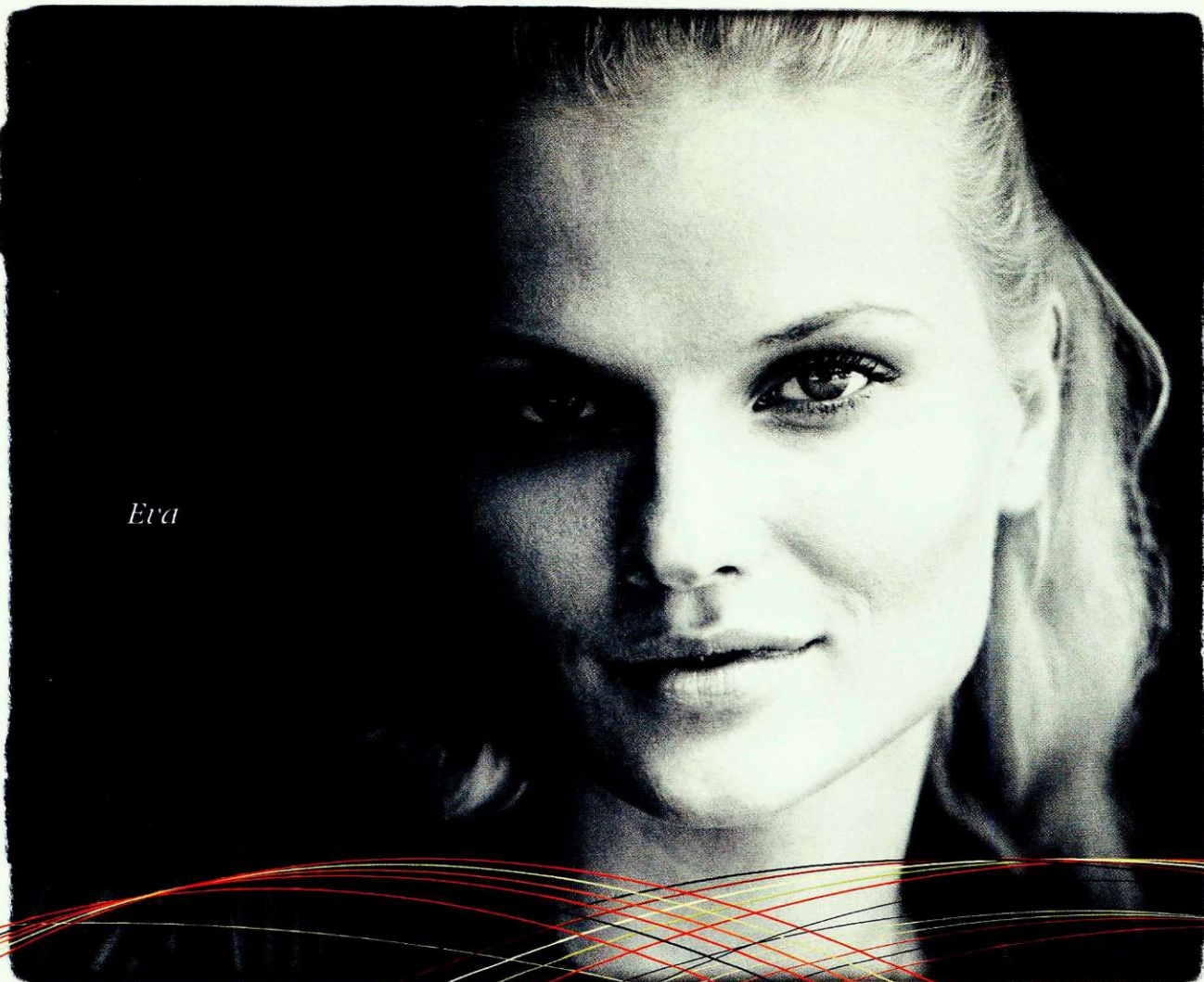
Podjetje za mednarodne prevoze in storitve v pomorskem prometu d.o.o.
Portorož; www.splošnaplovba.com

Splošna plovba je na mednarodnem pomorskem trgu prisotna že več kot petdeset let. Po velikosti se uvršča ob bok srednje velikih ladjarjev. Njene ladje plujejo po vseh morjih sveta; njihove poti usmerjajo potrebe in naročila lastnikov tovora ali najemnikov ladijskega prostora. Takšen način poslovanja so terjale razmere po osamosvojitvi Slovenije, ko so zaradi nezadostnih količin domačih tovorov začele ugašati potrebe za redne ladijske proge (linije). Največji delež dejavnosti danes predstavljajo prevozi razsutih tovorov v prosti plovbi in prevozi generalnih tovorov med daljnovzhodnimi pristanišči.

Ladjevje Splošne plovbe šteje 20 ladij. Njihova skupna nosilnost je 685 tisoč ton. V lanskem letu so med svetovnimi pristanišči prepeljale skoraj šest milijonov ton različnih tovorov.

S kom se videva Eva?

Eva

UMTS generacija odslej tudi v Mobipaketih!

MobiUMTStelefon*

Samsung SGH-Z105U
29.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija
- odjemalec e-pošte • vrtljivi digitalni fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov

Z Mobi UMTS vidiš, s kom govoriš in bliskovito pošiljaš posnete filmčke. S tabo so ves čas tvoji najbolj priljubljeni obrazi, novice, glasbeni spoti, igre, športi in filmski junaki – vse živo s Planeta.

Potrebuješ le nov MobiUMTStelefon in svojo SIM kartico.
Za popolno delovanje pošlji SMS s ključno besedo **UMTS** na **1918**.

Z MobiUMTS aparatom si hitreje naložiš originalne melodije z mobilnega Planeta.
Za Evino uspešnico TI znaš pošlji SMS z vsebino **OM EVA** na **1919**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS:
031/041/051 700 700, Mobiuporabniki: **031/041/051 121**, ostali: **080 70 70**.

mobi

ZA VSAK ŽEP

WWW.MOBITEL.SI

MobiUMTStelefon*

Motorola E1000
39.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija • odjemalec e-pošte • fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov • MP3 predvajalnik